PANGPAR BAWM

Rev. Rokbuma

PANGPAR BAWM

Letlingtu: **Rev. Rokhuma**

Translated by kind permission of Ward, Lock & (
Ltd., London and Melbourne, and the Daughter
of St. Paul, Bandra, Bombay.

Chhut khatna	:	1965—1000
Chhut hnihna	:	1986—3000
Chhut thumna	:	1994—5000
Chhut lina	:	1996—3000
Chhut ngana	:	2000—3000

Chhuahtu: Rev. Rokhûma,
Mission Vêngthlang, Aizâwl,
Mizoram, India.

Khâwl chhutu: Tlângvêng Printing Press,
Mission Vêngthlang, Aizâwl,
Mizoram, India

A CHHUNG THU

THU HMAHRUAI

Hmân lai kan nun hlui awmze hrang hrang vawn ţhat leh, tûn lai hun kal zêla chhenfâkawm taka, chûng chanchin ziakte kan hman theihna ngaihtuah hi Publication Board thil tum a ni a.

Ţawng hrang hranga ziak lehkhabu ţha tak tak chhuah leh lehkhabu ziaktu rethei tak takte lo chhawmdâwl zêl kawngah Publication Board chu a inpeih reng a. He pâwl hian tûn hnai khân Mizo ţawnga ziak lehkhabu pathum lai chu a chhuah tawh a. Tin, kumin chhûng hian Mizo ţawnga ziak lehkhabu hrang hrang 7 (pasarih) a chhuah bawk. Chûngte chu: (1) Mizo Chanchin (2) Lemchan Bu. (3) Hmân lai Mizo Awm dân. (4) Pangpâr Bâwm chu. (5) Macbeth. (6) Zoram Thar leh (7) Mizo Naupang infiamnate hi an ni.

Heng lehkhabu hrang hrang chhuah tûra thlan chhuah kawngah hian, Aijal-a Mizo Academy of Letters chuan min pui a. Tin, Pu B. Poonte, Secretary, Mizo Academy of Letters-in lehkhabu chhut kawngah nasa taka min puih avangin a chungah kan lâwm êm êm a ni.

Mipui vântlângin hêng lehkhabute hi lâwm taka in lo pawm ka beisei.

B.N. Shastri,
Secretary,
Publication Board, Assam, Gauhati.

15.11.65.

Hêng lehkhabu pasarih (1) Mizo Chanchin, Pu Zatluanga ziak. (2) Lemchan bu, Pu Lalhmuaka ziak. (3) Hman lai Mizo Awm dân, Pu Thanga ziak. (4) Pangpâr Bâwm chu, Pu Rokhûma lehlin. (5) Macbeth, Tv. Lalrâwna lehlin. (6) Zoram Thar, Pu Sêlţhuama ziah leh, (7) Mizo Naupang Infiamnate, Pi Nuchhûngi ziak te hi Mizo Academy of Letters, February 29, 1963 a ding ţan chuan Assam Publication Board puihnaa kan buatsaih hmasa ber an ni a. Publication Board puihnain lehkhabu dang chhuah leh theih kan inbeisei.

B. Poonte
Jt. Secretary,
Mizo Academy of Letters.
Aizawl.

22.11.65

THU HMA

He thawnthu hi a ngaihnawm avângin, "Chhiar zawh hma chu bânsan phal loh" an tih ang chi hi a ni ve a.

Mahse a ngaihnawmna aia pawimawh zâwk, nungchang ţha leh chatuan nunna thu thlenga a zirtîrna hi Zo ţawnga lehlin a nihna chhan chu a ni zâwk a.

Lehlinnaa min puitu Pi Thankhûmi (Mrs. V. L. Vuana) Dâwrpui, Aizâwl te, a neitu leh Zo ţawnga chhuah phalna min petu Ward, Lock & Co., London te leh khâwlchhuta chhuahna min ngaihtuahsaktu Mizo Academy of Letters-te hnênah lâwm thu ka sawi a ni.

ROKHÛMA, B A., B.D.
1.7.1965.

THU HMAHRUAI

He Thawnthu mawi tak leh ṭangkai tak hi French ṭawngah chhiar hmasak ber a ni a. Pathian thu hril darhna lam thu dik chiang taka tilang tûrin Sunday School Library atân te leh, tleirâwl rilru put dân chi hrang hrangte tân pawh chhiara ṭangkai tak a nih ka ring tlat a.

A thawnthu hian rilru a khawihin a thu zirtîrte pawh hi an ṭangkaiin an pawimawh êm êm a. Heti anga thu mâwl si a, khawvêl pianphung mawina hmanga Pathian ngaihsakna lam rilru chêt dân a tihlanna anga zirtîrna mâwl ṭha si hi, he lehkhabu ang chi hi chu ka la chhiar ngai lo. Bung zawng zawng mai tih theih deuh thawah hian, huana pangpârte hmanga zirtîrna lâk chhuah, tlelrâwl rilrua Pathian thu sawina kan hmu a ni.

G.T.B.

CHHUT THUMNA THU HMAHRUAI

He PANGPÂR BÂWM bu chhut thumna atân hian, a thawnthu ti danglam chuang lovin, a bu kalhmang leh a bung thu rem dânte mumal zâwka dah a ni a, lehlinna pawh ngun taka en nawna, a ṭhen laiah a thu leh ṭawng kalhmangte tih danglam leh famkim zâwka dah a ni a. Tin, Ward Lock & Co.-te lehkhabua tel lo, heta Bung 23-na HUN HLIMAWM tih hi Daughters of St. Paul phalnain, tûn ṭumah hian belh a ni ta bawk a ni.

Sual simna leh Pathian rinnaa ṭhatna kawngah te, Pathian leh mi dangte lawm tlâka nun mawi leh ṭangkai nei tûrin chhiartute a ṭanpui ngei ka beisei.

Rokhûma
1994

PANGPAR .BAWM

BUNG I

MARI NAUPAN LAI HUN

He lehkhabu tê reuh tê-a kan sawi tûr hi hun rei tawh tak leh ram hla taka thil thleng ngaihnawm tak chanchin a ni a. A chhiartu ţhalai, la naupang deuh zawk tana hriat ţhan loh tak nun dan leh hnam ze hrang daiha mite chungchâng a ni chung-in, he lehkhabuin tih-lan a tum zirtîrna hlu tak mai hi, han chhiara chiang leh hriat thiam awl zâwng tûra buatsaih luih deuh hrâm a ni a. Mihring rêng rêng hian Pathian min siam dânah chuan nihphung inţâwm kan nei ţheuh va, ram tina mi hi Pathian khawngaihna pawhin ang khat vekin min enkawl bawk a. Tichuan he chanchina kan thupui leh nungchang kan tih-lan tûr hi khawi atân pawh an dik thei a. He chanchin hi a vaiin a ngaihnawmin nungchang leh sakhaw thua zirtîrna hlu ber hera khat a ni a; ţhalaiten ngaihnawm ti taka chhiarin an ţangkaipui êm êm kan beisei tlat a ni.

JAMES RODE-A, Mari pa hi, a lo pianna chu German rama chhûngkaw rethei tak, mi fel tak si an ni a. A tlangvâl laiin Eichbourg khaw Lal huan enkawltu hnen aţangin huan enkawla, thlai chîn dân te zir tûrin a kal a. Tlangvâl vengva tak, nunnêm leh nêlawm tak, nun dâna dikna ngaina mi a nih avângin mite ngaihsân mi tak a ni a; chuvâng chuan mi tinin an ngaina êm êm nghâl mai a. Tichuan a thil zir chu a thiam hnu chuan ei zawn nâna hmang tûr hmun danga va kal ngai chuang lovin,

Lal chuan a ruai ta nghâl a; tin, a hna chu rinawm taka a thawh avângin, a lo upat deuh hnu chuan in tê pakhat leh huan, a khawsakna a lo inngaihtuah ve theihna tâwk tak lâwmmanah a pe ta a. James Rode-a chu la naupang tak a nih laiin, Isua Kristaa thu tak hriatnaah chuan hruai a ni a. Thlarauva mi piang thar a lo ni a, hêng avâng hian a ni, a hnate pawh rinawm taka a lo thawh theihna chu ni. An ṭhenawm nula nupuiah a nei a. A nupui chu fahrah a ni a; mahse ani pawh chu Pathian thilpêk hlu pian tharna chu chang ve ṭawh mi bawk a ni a. Chuti ang chuan James-a chuan Pathian dân anga "Lalpa hming chauhva inneihna" duh mi a nihzia a lantîr a, dân anga inneihna ngaihnêp mai hian a hmei a pa, mi tam tak chungah lungngaihna nasa tak a rawn thlen ṭhîn a ni.

Kum eng emaw zât lai chhûng chu James-a te nupa chuan Kristian nun thianghlim taka lo ṭhang chho zêlin, thuhnuairawlh ṭak chunga an Chhandamtu Pathian chu an rin tlat zêl avângin, anmahni leh an sakhua chuan duhawmna leh mite ngaihsânna an lo dawng ta deuh deuh va. Pathian fa tak tak, nun dân leh ṭawngkama inhmeha fel taka awm mi chu mi tlâwm tak pawh ni se, tumahin an lehthlâk theih loh sakhaw thu dik hriatpuitu an ni ṭhîn. James-a te nupa hi chuti ang mi chu an ni a; amaherawhchu mihring dinhmun chu a mi lian a mi têin eng ang pawh ni se, thihna leh tuarnaina a thlen phâk loh a awm loh avângin, zahngaihna Pathian chuan Ama fa tak takte thinlung chu A hnêna A vên himsak theihna tûra A hman, thihna leh tuarnate hmanga zirtîrna chu hêng mi fel takte nupa chungah pawh hian a lo thleng fo va. An fate eng emaw zât lai chu Pathian ring chungin, ni hnuhnûng bera thawh

lehna leh khawvêl lo la awm tûra nunna chu nghâkin thlânmualah an liam zo tawh a; tin, a tâwpah phei chuan an nu ngei pawh chu natna khirh leh hrehawm tak rei lo tê a tuar hnuin, a fate ang bawkin chatuana ropuina beiseina famkim nei chungin "Thawh lehna leh Nunna" neitu Lal Isua thutiama innghatin a lo thi ve ta a.

James-a chu Chanchin Ṭha thute leh Lalpa lo hmangaih ṭhîntute chu Lalpa hnên aṭang leh, an zîngah inṭhenna rêng awm lova an la intawh khâwm lehna hun tûr thutein a inhnêm thei hle a. Kan mi duh takte Lalpa ringa an thih hian,

"Then takte chu kan ngai lo vang,
Thihna kan hlau hek lo;
Thihna hi Lal Isua hnena
Kan kalna kawng a ni,"

kan ti thei tûr a ni.

Hetih hun lai hian James-a chu kum sawmruk chuang, lu ṭuak vâr vah tawh mai hi a ni a. Chhûngkaw hung tak nih ṭhin nâk alaiin fanu la dam pakhat chauh mai a nei tawh a. Chu a fanu chu a nu hming bawk puttîrin 'MARI' a ti a. Mari chu a nu thih chuan kum nga chauh a la ni a. Mari chu a hmêl a ṭha êm êm a, an vêng mite chuan a hmaichhan ngeiah pawh hmêl ṭha tiin an fak mawlh mawlh ṭhîn a, chuti anga an hriat ngeia infak chu nulate hian an lêr phah duh avângin tih kher chi loh tak a ni. Mari duhawmna tak zâwk erawh chu, a pa chu a hmangaih êm êm leh a nun a nêmin thu a âwih thei êm êm bawk chu a ni. Hêng thil tel lo hi chuan pâwn lam mawina mai hi chu engmah a ni lo rêng a ni. Mari chu kum sâwmpanga a lo nih chuan, an in chhûng thil rêng rêng chu a kutah a pain a dah vek a. Mari chuan an in chu ngun tak-

in a enkawl a, a tithianghlim thei êm êm a; chokaa bungbêlte rêng rêng chu a thar emaw tih tûr khawp-a fai hian a vawng ṭhîn a.

Kan sawi tawh angin, James-a chu huan enkawl mi a ni a. A huanah chuan thei leh thlai a chîng ṭhîn a. Chûng chu bazârah a zuar a, chu chu a ei zawnna a ni. A thil hlimpui ber chu pangpâr enkawl a ni a. Hêng thil hlimawm tak atân hian, Mari chuan hun âwl a neih apiangin a pa chu a ṭanpui ṭhîn a. Heti anga pangpâr an enkawlna hmun-ah hian a pa chuan, Mari chu a kâwm hlimin nungchang ṭha te a zirtîr ṭhin avângin, Mari chuan an pangpâr huan chu a dam chhûng zawnga hmun nuam ber a chanah a ngai a ni.

Chuti ang chuan Mari chu a têt tê aṭanga pang-pâr zînga lo seilian a nih avâng leh, an huan tê chu a khawvêl a nih deuh mai avângin a naupan têt aṭangin pangpâr chu a rawn ngaina ve ṭan ta a. Pangpâr kûngte chu fîmkhur tak leh phûr êm êmin a enkawl ṭhîn a. A hun neih dân azirin chu lamah chuan lâwm takin a inhmang ṭhîn.

Pangpâr chi hrang hrangte an lo kuhmûm chuan a nun a tihlim a. "Eng ang takin lo pâr chhuak hlawm tak ang maw," tia a rilrua ngaihtuahin, an lo pâr hlân a nghâkhlel êm êm a; tin, an lo pâr hun phei chuan lâwmnain a lo khat ṭhîn a ni. Mari pa chuan a pawisa hmuh chu pangpâr chi lei nân a hmang ṭhîn a; khawvêl thil ropui dangte aiin pang-pârte chu a ngai ropui zâwk a. Pathian hmangaih-na leh finna te pangpâr aṭang hian a zir theih avâng-in a ngai ropui a ni. Nî tin mai hian Mari chuan [illegible]pâr aṭang chuan lâwmna thar a chhar chhuak [illegible] Mari te huan bula kal tawh phawt chu an

huan chhûnga pangpâr mawizia thlîrin an ding lo phal ngai lo va. Naupangte hian an sikul kal pahin pal âwngah hian an bih ţhîn a; tin, Mari chuan a ngilneihna entîrin an hnênah chuan pangpârte lâwm takin a lo pe ţhîn a.

James-a chuan a fanua rilru lâwm zâwng chu a ţha lama hruai dân a thiam hle a. An huana pangpâr chi hrang hrang pian dân leh awm dân chi hrang hrang te, an mawina ropui tak leh an rim tuina aţangte chuan a fanu chu Pathian thiltihtheihna te, A finna leh A ţhatna te a zirtîr ţhîn. "Thil siam aţangin Siamtu hnênah" a fanu rilru chu hruai a tum tlat a ni.

Zîng hun hi rilru fîm lai hun pawimawh tak a nih avângin James-a chu zîng takah thovin a hun hmasa ber chu Pathian hnêna ţawngţai nân a hmang ţhîn a. Thil engpawh Pathian nên a bul ţana a hna atâna inthlahdah hauh lo tûrin zîng thawh hma chu ngaiah a neih a, chu chu thlarau lam rilru insiam nân pawh a lo ţha khawp mai. Kan Pa, vâna Mi nêna thil dang tih buai lohva inpâwlna hun, chatuan atâna thlamuanna min pêk chungchâng te ngaihtuaha dârkâr hnih khat tal hmanga zîng fianrial hun hman a nih phawt loh chuan, nun a hlim lovin a khawngaihthlâk ţhîn a ni.

Fûr lai leh nipui lai hian Mari te huan chu pangpâr mawi takin a khuh a, a vul chûk mai ţhîn a. Zînga pangpâr mawi tak chunga dai tla te, ni chhuak tîrin a rawn chhun chu a mawi thei êm êm mai a. James-a chuan Mari chu an pangpâr huana thlâmah chuan a fehpui ţhîn a. Sava hrâm mawi takte ngaithlaa huan chu thlîr chungin Pathianin A khawngaihnaa min enkawl dân, ni êng te min pein,

ruahtui leh daifîmte min pêk dân te, chunglêng savate A châwm dân te leh pangpârte hnêna mawina tinrêng A pêk dân te, a fanu chu a zirtîr ṭhîn. Chuti ang chuan Pathian Engkimtitheia chu mihring ṭân Pa ngilnei, A thilsiam tinrenga mihring lama A hmangaihna lantîrtu leh mi suai boral tûr aia thi tûra A Fapa petu A nih thute hi ngaihtuah turin Mari thinlung chu a hruai ṭhîn. Amah Mari ngei pawh chu a sualna avânga Chhandamtu a mamawhzia hrilhin Isua Krista hnênah a hruai a. Chutichuan Lalpa Isua Krista Pa Pathian chu ṭhingṭhia chibai bûk tûrin a zirtîr a; tin, Ludi ang khân Mari thinlung chu Lalpa chuan A hawnsak tih hriain a lâwm a. Heti anga a pain a zirtîr ṭhin avâng hian Mari chuan Pathian zahna thinlung a rawn pu ta deuh deuh a ni.

A pa chuan Mari chu a pangpâr ngainat ber aṭangin hmeichhe nungchang ṭha, Kristian nun dân mawi chu a zirtîr ṭhîn a. Vawi khat chu March thla tîrah hian violet pangpâr senduk mawi deuh mai hi Mari chuan lâwm takin a pa hnênah a rawn la a. A pa chuan, "He violet pâr duhawm tak hian inngaihtlâwmna te, nêlawmna te, ṭawngkam insûm theihna te, mi ṭanpui duhna nungchang te min entîr a. A rawng senduk hian inngaihtlâwmna a entîr a, a ṭhat duhna hmun chu hmun biru lamah a ni a, a hnah phên aṭangin, pâr rim tui tak a rawn chhuah a. Chuti ang bawkin, nang pawh ka nau duh tak, violet pâr angin, ṭawngkam insûm thei mi ni la, pâwn lam mawina chhuang lo la, mite laka lan mawi rîkngawt tum lovin inngaitlâwm tak chunga thil ṭha tiin, I dam lai chhûng zawngin pangpâr angin pâr ve ang che," a ti a.

Tin, lili leh rose te an lo pâr vul lai chuan, lili pâr mawi tak, ni-zungin a rawn chhun ên chu a

kâwk a. Mari hnênah chuan, "En teh ka fanu, he lili pâra rilru ṭhatna chhinchhiahna hi! A va han nalhin a va thianghlim êm! A hnah vâr hlak maite hi, maimaw puan mawi ber leh, tlânga vûr tla aiin a ropui lo bîk lo. Hmeichhe thinlung thianghlim takte chu an nihlawh e; 'Thinlunga thianghlimte chuan Pathian an la hmu ang,' tia sawitu kha hre reng ang che. A pâr rawng hi a thianghlim zawh poh leh, a vawn thianghlim a har ve zêl a. Lili pâr hi bawlhhlawh tê tak tê pawhin a tihmêlhem thei a, khawih dâwn pawhin, a dîm thei ang berin khawih tûr a ni. Chuti ang bawkin ṭawngkam pakhat leh ngaihtuahna sual tlêm tê pawhin thinlung thianghlimna a tichhe thei a ni," a ti a. Tin, rose pâr chu a kâwk leh a; a sawi zawm zêl a. "Rose pâr pawh hi thuhnuairawlhna entîrna a ni a. Thuhnuairawlhna hmêl hi rose pâr aiin a mawi zâwk. Sual tê tak tê pawh ngaithei lo mi leh, thil ṭha lo lo thleng tûr laka inrâlring mi chu a eng a thâwl e. Mi thuhnuairawlhte hmêl chu rose pâr angin a mawi reng a; mi hawihhâwm lote hmêl erawh chu hma takin a chuai ang," a ti a.

Mari pa chuan, rose leh lili pârte chu a têl khâwm a, Mari a pe a; a hnênah, "Rose leh lili pârte hi unau an ni a. Pangpâr têl khâwm emaw, ṭhi-a thil khâwm emaw te hi rose leh lili pâra siam an nih chuan a aia mawi engmah a awm lo. Ṭhatna leh thuhnuairawlhna pawh hi unau an ni a, ṭhen hran theih an ni lo. Ih e, ka nau duh tak, ṭhatna chu eng lai pawha invêng reng tûr leh hlauhawm lo thleng tûr hriatpui tûrin, a unau atân thuhnuairawlhna chu Pathianin a hnênah A pe a. Nang pawh thuhnuairawlh takin awm fo la, mi fel tak i ni mai ang. Aw, Pathianin rem a tih chuan, A

khawngaihna chuan i thinlungah lili pâr thianghlimna hi i vawn reng theih nân ţanpui che rawh se. I hmêl mawina pawh hi eng tikah emaw chuan la bo mai tûr a ni a; mahse tih thar leh a ni ang a. Mi felte thawh lehna chu i chan phawt chuan, vâng lai hun ni kumkhua mai tûrin i mawina chu a vul reng mai ang," a ti a.

Zingtianah Par mawi rim tuiten,
Ah hnah hring mawlte an rawn chhuah,
Ni chhuah chung turni a hrang leh,
Zan tlai khaw vawt reng hlau lovin.

Virthli leng an hrang vel zingah
Leh turnipui senza hnuaiah;
Hma te'n an ropuina chuaiin,
An mawina a lo chul thuai thin.

Hring nun sakhmel a lo vul a,
Len lai ni tleitir hun mawite;
Khawvel mawina aia duhawm,
Rose par tir ai pawha rim tui.

Mahse, kumsul lo her zel leh
Awmlai leng zan khat mitchhinah,
Hring nun ropuinate chuaiin,
An mawina a lo chul thuai thin.

Mahse, thlan ata lo thovin,
Mawi zawkin an la eng dawn si;
Chatuanin an vul tawh ang a,
Chuai lovin an him reng tawh ang.

Awmlai leng chu hrang mah sela,
Van khian kan lungngaihna min hnem;
Hlobet pangparte vuai mah se,
Pathian thu erawh a hung reng.

Mari te huan timawitu ber chu a lai taka lei tha khur biala rose buk aia sâng bik lo, Apple thei kûng chu a ni a. He thei kûng hi James-an Mari

pian ni taka a phun a ni a. Kum tin hian rangkachak rawng eng mawi tak mai, a senin a pawlh zauh zauh nên hian a rah hmin tai tuar ţhin. Chu thei kûng chu a lo pâr chuan Mari chuan mawi a ti hle mai a. Tûk tin maiin a en apiang hian, "Âw a va mawi em! A sen leh vâr inpawlhte hi a va ropui êm! A thing buk pum hian pangpâr hlîr têl khâwm ang mai a ni ka ti," tiin lâwm takin a au ţhîn a.

Tûk khat chu a dân pangngaiin a lo kal leh a; mahse, chu apple pâr chu vûr vawtin a lo tivuai zo vek mai a, an lo engin an lo dâng zo ta a. Tin, ni a lo sat leh chuan an zûr zo vek ta mai a. Chu chu Marin a hmuh chuan a lung a chhiain, a mittui a tla ta zawih zawih mai a. Chu veleh a pa chuan, "Vûrin apple kûng pâr vul lai a tichuai thei ang bawk khan, hlimhlawpna ţha lo mai mai hian tleirâwl lai nun hi a tichhe thei a ni. Chuvâng chuan e Mâmtê, dikna kawng aţanga pên sual hi hlauvin khûr ang che. I nungchang mawi tak hi a lo chhiat vaih chuan, he pangpâr uia i ţahna mittui aia nasa mittui ka sêng ngei ang. Lungngai chunga thlâna ka liam dâwn ai chuan, dârkâr khat pawh hlimhlawpna mai mai hi ka chên lo vang," a ti a. Heti ang thil a han ngaihtuah hi chuan, James-a chu a mittui a tla thei hial ţhîn a. A thu zirtîrte chuan a fanu thinlung nêm tak chu a hneh thei ţhîn ngawt mai.

Chuti ang pa zaidam, nunnêm leh fing tak maiina duat taka enkawlna hnuaiah pangpâr zinga lo seilianin, Mari chu a lo ţhang lian zêl a. Amah chu rose pâr ang mai hian a tharlâm siah reng mai a. Thianghlim lamah chuan lili pâr ang mai leh violet pâr ang maia duhawm a ni a. Thing buk mawi tak

mai, rei lo tea rah hlu tak rawn chhuah thuai tûr ang maia beiseiawm a ni rêng a ni. Dik takin Lalpan Ama ropuina atân A thing phun duhawm tak, rah hlu tak rawn chhuah mai tûr ang hi a ni a.

James-a chu a huan aṭanga a thawh rim rah hlu tak, hlâwk tak mai a hon seng chuan a lung a awiin a lâwm êm êm ṭhin a. Mahse chu ai pawha a lâwmna ropui zâwk chu: Mari, Pathian thu thianghlim a zirtîr ṭhin chuan, Pathian fakna leh chawimawina rilru a rawn pu dâwn ngeia a lanna chu a ni.

BUNG 2

MARI LAL INAH

Ram tam berah chuan, May thla hian ram lan dân hi a mawi êm êm a. Mari chuan May thla chawhma lam hian an huan piah lam ngawa Willow thing zâr leh, Hazel thingṭangte chu a pa tân a va lâwr khâwm a. A pa chuan huanah nathawh tûr a neih loh châng hian hmeichhe hnathawhna bâwm a tak ṭhîn a. Taimâkna hi hlimna leh ṭangkaina bul a nih avângin, a kut a tiâwl mai mai ngai lo va. Mi tam takin kan hun âwl kan hmang ṭha lo hi a pawi hle a ni. Hunte pawh hi kan hmang ṭha êm êm tûr a ni tih entîr nân, kan Chhandamtu pawhin thlalêra mipui a hrai khân, "Engmah bo lo tûrin ei bang nawite chhar fai vek rawh u," tia a sawi kha; hnapui thawh mai tûr kan neih loh avânga awm âwl mai châkna neih a awlzia leh kan hun mit khap kâr khat zêl pawh hi hman ṭhat a ṭûlzia entîrna [illegible] a ni a. Mi tam tak, Kristian invuah-

ten, hun an khawhral mai mai te hi Kristiante khawngaihna hnathawh nân hman ni ta zêl zâwk sela, Lalpa tân a hlâwk nasat tûrzia chu sawi phâk pawh a ni lo.

James Rode-a chu a dâwngdah mai mai ngai lo. Pathianin hun hlu tak a pêk chu a khawhral mai mai chuan a tân a pawi dâwn tih a hriat avangin. Ani dam lai hun hi chuan tûn laia Kristianten khawvêl huapa ram thara an thawhna mumal tak hi a la awm ve ngai lo va, chuvângin ani tan pawh chuti ang lama inhmanna a awm chuang lo va. A taima êm êm a, a taimâkna chu a tih tûr a nih avângin, amah thahrui nei mi a ni bawk a, taimâkna hi a nunpui nghet tawh hrim hrim a, chuvâng chuan huan enkawl lamah a ţul loh lai a nih phawt chuan inah bâwm a tah ţhîn. Chuti anga bâwm a tah lai te chuan Mari chuan Pathian thu a lo chhiarsak ţhîn a; a nih loh leh amah chuan Mari hnênah chuan thlarau chungchâng lam te a hrilh ţhîn a.

Ngawa a pa bâwm hnâng tûr a zawnna lamah chuan Mari chuan phaizâwl lili chi khat pâr mawi zet mai hi a va hmu a, a pârte chu a pa leh ama tân têl hnih daih a hâwn ta a. A haw lam chuan phûl lamah pumpelh kawngah a hâwng a. Chu kawngah chuan Eichbourg Lalnu leh a fanu Amelia-i tlai lêng a tâwk ta hlauh mai a.

Tu zâwk mah mah chu, Mari chuan a la hmuh ţhan loh an ni a. Khawpuiah ngat deuh thaw an chêng ţhîn a, tûn ţumah hian thingtlâng hmuna, an in tlawha an va kal lawk lai a ni a. Mari chuan, anmahni chu a tâwk lo thei si lo va, hawihhâwm deuh hian anmahni chu kawng kianin kawng sîrah a han ding a. Mahse Mari lili pâr têl ken chu an

hmuhin mawi an ti ta êm a, an dinchilh a, lei atân têl khat chu an dawn ta a. Mari chuan a leia lei chu a remti awzâwng lo mai a. An pahnih chuan têl khat ve vea an neih tûrin a pe lui ta a. Lal fanu chuan Lili pâr dangte pawh a hnêna rawn la leh ṭhîn tûrin a hrilh a, tûk tin rama an inah chuan rawn keng tûrin a ti a. Tin, ani chuan lili pâr hun chhûng zawng chuan a hrilh ang chuan a va pe ṭhîn a.

Kan nun dâna thil pawimawh lo zâwk emaw lo awm ṭhîn aṭangte hian kan dam chhûnga thil pawimawh ber berte hi a rawn inhring chhuak thei ṭhîn a. Mari chanchinah pawh hian, he lal fanu nêna an lo intâwk hlauh hi, tûn hnua a nunnaa thil pawimawh leh a khawngaihthlâkna lai berte inṭan chhuahna a nihzia kan la hria ang. Pathian chuan engkim chungah hian ro A rêl a, "A hmangaihtute tân chuan an ṭhatna tûrin engkimin A thawhsak ṭhîn," tih thu hi a dik êm êm a ni.

Mari leh Lal fanu chu, an pangpâr inpêk ṭhinna lamah chuan an lo inhmêlhriat ta hle a, kum lamah pawh an inrual hle a, an thil ngainat zâwng pawh a inthuhmun a; Lal fanu Amelia-i chuan, "Thil pakhat chauh pawimawh" tlâkchham a nei e tih mai loh chu.

A tlângpui thuin, pianphung, dinhmun leh, nun dân kawng dang rêng rêng pawha khawsak dân hrang hliah hliah maite hi chuan, inkawm ngeihna tak tak nei lo sela, thil ṭha a ni zâwk a ni. He ram nuam takah erawh hi chuan, he thu hian dikna chin a nei a. Mahse Pathianin mi A kaihhruaina hnuaiah hian chuti anga khawsak dân hrang daih inkârah chuan inṭhianna hi sawi mawi vak chi chu a ni lo, a tu emaw zâwk chu sakhaw thununna thu

pawisa lo mi a nih lehnghâl phei chuan. Thil ţha lam aiin a sual lampang hi a mi hîp a chak zâwk deúh zêl bawk a, leilung thil hian a neitute tân lâwmna a thlen theih ringa îtna nei lo chu mi tlêm zâwk hi an ni.

Amelia-i pian champha lawmna ni a lo hnaih tâk bawk avângin Mari chuan thil têtham eng emaw tal pêk a rilrûk a, pangpâr chu a lo pêk ţhan tawh avângin, thil thar eng emaw ni se tih a ngaihtuah a. Kum hmasa thlasik lai khân Mari pa chuan hnathawhna bâwm, mawi deuh deuh mai a tah ţeuh mai a, a nalh deuh ber chu Mari tâna a ruat a ni a. Chutah chuan an khaw lem te a chuantîr a, chuvâng rêng chuan sawisêl bo hi a ni mai a. Lal fanu pian champha lawm nâna thilpêk atân chuan, Mari chuan chu bâwm chu pangpâra khatin pêk a tum ta a. A pa pawhin a remti a; tin, a timawi lehzual tûrin, bâwm sîr khatah chuan Amelia-i hming mawi takin, Willow hnângin a ziahsak a; tin, a sîr leh lamah chuan Lal chhûngkaw chhinchhiahna a chuantîr bawk a.

Chu ni an nghahhlelh êm êm chu a lo thlen chuan Mari chuan zîngah rose pâr tharlâm deuh deuh leh pangpâr dang mawi deuh deuh, rawng chi tin mai hi a va la khâwm a. Thingţangte a hnah chawpin a thliak a, pangpâr leh thing hnahte chu bâwmah chuan mawi takin a rem pawlh ta chiai a, tichuan rawng chi tinrêng maite chu mawi tak maiin a inpawlh chhang mai a.

Tin, rose kuhmûm leh lungpuisam inpawlh deuh dirdiara siam, pangpâr ţhi hi bâwm pâwn lamah chuan a zam a, forget-me-not pârte inzam vêl zîngah chuan, "Amelia-i" hming kha awl takin a chhiar

theih a. Chu bâwm chu a puma a lan dân han mawizia chu a nêp lo kher mai.

Chu thilpêk keng chuan Mari chuan lal in lam chu a pan ta a. A va thlen chuan, a rilru tak taka a ţhian chu eng lai pawha a tâna a duhsakna thu hrilhin, a thilpêk chu Lal fanu Amelia-i chu a han pe a. Chutih lai chuan Lal fanu chu incheina dawhkân kiangah chuan a lo ţhu a, a hnungah chuan chu a pian champha ropui tak lawm nâna a samte lo chei nalhsak vêlin a chhiahhlawhnu a awm bawk a. Chu thilpêk, bâwmạ nalh tak maia pangpâr duhawm tak tak mai rem khâwm chu lâwm êm êmin a han la a. A lâwmna chu han sawi chhuah ngaihna pawh a hre lo va, "Duh tak, Mari, he thilpêk ropui tak atân hian in huana pangpâr tam tak mai i han hmang a ni a. A bâwm phei hi chuh— Heti ang hi ka dam chhûngin ka la hmu ngai hauh lo mai. Hawh, ka nu i va entîr ang," a ti a.

Mari chu a bânah a kai a, Lalnu awmna pindan lamah a hruai chho ta a. Amelia-i chuan, "En teh, ka nu, Mari thil min pêk han mawizia hi. Heti ang bâwm nalh leh pangpâr mawi hi i la hmu ngai bîk lo vang," a ti a. Bâwm chu a hmuh chuan Lalnu chu a lâwm khawp mai a, "A ni ngawt mai. Hêng pangpâr zân dai fîmin a la tihhnawm chiap maite hian an awmna bâwm hi an mawi ngei mak tak a! Mîlem ziak thiam ber ziak ai pawhin an mawi lo bîk hauh lo mai. Mari rilru awm dân entîrtu leh a thinlung ngilneihna tilangtu an nih hi. Ka nau, ti khân lo awm lawk rawh aw," Mari hnênah chuan a ti a. A fanu chu pindan danga amah zui tûrin a mitmei a.

Lalnu chuan, "Amelia, Mari hi engmah hmu kîr ve lovin a haw leh mai tûr a ni lo. Thilpêk ve tûr

i nei em?" a ti a. Amelia-i chuan a han ngaihtuah vang vang a, "A! ka nu, ka kawr pakhat kha pe ila ṭha berin ka ring, i remti ve emaw? Puan hringa a sen leh vâr inpawlha pâr mawi tak kha. A la thar deuh thaw a ni a. Ka tân chuan tlêmin a chhîng deuh hlek a; mahse, Mari chuan a ha tâwk chauh ang. A ṭha lutuk dâwn te a nih nghâl loh chuan," a ti a.

Lalnu chuan, "Ṭha lutuk teh lo ve a. Mi thil i pêk dâwn chuan ṭha tâwk tak a ni rêng tûr a ni. Kawr fual hring pâr mawi tak chu a âwm tâwk rêng alâwm," a ti a. Mari hnênah chuan an lo kîr leh a. Lalnu chuan, "Naute u, Pangpâr hi ngun taka enkawl tûr a nih hi, ruai ṭheh hmain a vuai mai ang e. Dawhkân chei mawina zînga a mawi ber tûr chu he bâwm hi a ni a; hei hi kan mi sâwmte pawhin mawi an ti ve dâwn êm mai. Mari, kal ulangin, i thilpêk chungchângah hian Amelia-in lâwm thu a hrilh ang che," a ti a.

Amelia-i chu Mari nên chuan pindan lamah an tlân phei a, a chhiahhlawh nula chu kawr fual chu han la tûrin a tîr a. Juliati chuan (chu chu a hming a ni a) "Vawiinah i ha duh dâwn em ni?" a ti a Ani chuan, "Duh lo ve, Mari hi pêk ka tum a nia," a ti a. Juliati chuan, "Khati ang kawr han pêk chu le. Lalnu pawhin a remti teh rêng em ni?" a ti a. Amelia-i chuan, "Han la la a ni mai. Thil dang i ngaihtuah buai ve a ṭûl lo," a ti a. Juliati thimrim chu a hmai a sen ṭeuh mai a, a lungnih lohna chu tihlan loh tumin a hawi nghauh va, a kal ta a. A thawmhnaw dahna almaira chu a han pawt hawng a, kawr chu a la chhuak a. Chu tleirâwl suaksual tak chuan kawr chu a lâk pah chuan, "Pawh thlêr sawm vek mai atân ka va ît êm! Mari hi lal fanu hian

a duhsak hle mai si a. Hei tûnah pawh hian, keima ta ngei tûr mi neih khalh dâwn a nih hi, a mitmu hi kher chhuah tak ka nâp mai ka ti; mahse, ka tân a ṭha dâwn si lo va," a ti a. Juliati rilru put dân chu a râpthlâk reuh kher mai. Mari vânneihna chu lâwmpui tâk aruangin, rilru dik lo tak mai a pu tlat mai a, remruatpuina ṭha te pawh hi a bengkhawn duh miah lo mai a, a tân chuan chutih lai chu a thinchhiatzia tih lanna hun remchâng tak mai a ni a. A thinrimna chu a inthup hrâm hrâm a, hlim âwm takin kawr chu a pi a rawn pe a.

Amelia-i chuan, "Duh tak Mari, vawiin hian thilpêk ropui zâwkte pawh ka dawng bawk a, mahse, i thilpêk hian min ti lâwm ber mai. Ka duhsakna che entîr nan he kawr fual hi nei la. I pa, mi fel tak kha chibai mi han bûksak ang che." a ti a. Mari chuan kawr chu a la a, lal nula kut chu a fâwp a, a haw ta a.

Juliati chuan, Mari kha îtsik êm êma thinrim ṭeuh chungin, ngawi rengin a pi sam chu a khuih zawm leh ta a, mahse, a thinrim chu a thup tak tak thei lo va. A pi chuan, "I thinur elo, Juliat?" a ti a. Juliati chuan, "Nang i thil phal avânga keia lo thinur ngawt thu a awm hlei nêm," a ti a. A pi chuan, "A ni ngawt mai. Ṭha takin i awm zel ka beisei e," a ti a.

Mari chu lawm êm êmin a tlân hawng a, mahse, a pa chuan chu thilpêk lo lawmsak dân tâwk chu a thiam hle a. Pâwn lam mawina mai aia chhûng lam thinlung ṭha ngaih pawimawh tumtute tan chuan incheina mawite hi a hlu nêp viau rêng a. Mari hnenah chuan, "I thilpêk kha lo va pe ta lo la, ka ti ngawt mai! Mahse, tih ngaihna a awm ta si lo va.

Kan mi ngaihsânte aṭanga dawn a nihnaah mai lo hi chuan, he thilpêk hian hlutna a nei miah lo. He thil avâng hian mi îtsîkna i tâwk ang tih ka hlau va, chu ai maha thil pawi zâwk tûr chu, i rilru a ti chapo ang tih a hlauhawm a ni. Bawihtê, hêng thil hlauhawmte hi tâwk lo tûrin fîmkhur ang che aw. Thawmhnaw mawi leh to ber berte ai chuan, nulate tân hian thuhnuairawlhna leh nungchang ṭha hi a duhawm zâwk. Pathian thuin, 'Mi inngaitlâwm leh remna duh mite incheina chu Pathian mithmuhin a ropui a ni,' a tih chu hre reng ang che," a ti a.

Nangni, tleirâwl, chhiartu duh takte u, incheina hlutsakna hi tlânsan ula. Khawiah pawh thil awmzia azira a âwm tâwka khawsak hi Pathian lâwm zâwng a niin, zahawmna pawh a ni zâwk. Tleirâwl tam takin incheina an ngaihhlut luattuk avângin, chhiat phah nân an hmang a, tin, tleirâwl sakhaw ngaihsak tumte tam takin, an rinna an bânsan phahna a ni bawk a ni.

BUNG 3

LUNG HLU ZUNGBUN A BO

Mari khân Lal In kha a chhuahsan chauh tihin, Lalnu zungbun, lung hlua siam, mawi tak mai hi a bo ta daih mai a; a dahna pindanah chuan, Mari chauh lo chu mi dang an awm ve si loh avângin, Mari chuan rinhlelh a lo kai ta a. Lal fanu Amelia-i chu Mari te in lam panin rang deuhvin a tlan ta a. Mi hriat pun hmain va dîl leh a tum a ni a.

Chutih lai chuan, Amelia-i kawr pêk kha Mari chuan a lo ha chhin mêk a. Rûkrûah puh a ni ang tih te chu inrin ngaihna rêng hre hek lo, chutih laia Lal fanu thawchham dâwn khawpa haha, khûr chung-a lo lût ta chu a han hmuh chuan a ngaihna hi a hre lo êm êm mai a.

Amelia-i chuan, "Ka duh tak, Mari, eng nge i tih tâk ni le? Ka nu lunghlu zungbun a bo daih mai a, pindanah khân nangmah chauh lo chu mi dang awm ve pawh kha an awm si lo va. Han pe lêt leh vat mai la; tichuan kan ngawi bo mai dâwn nia," a ti a.

Mari chu a thlaphâng ta êm êm mai a, mitthi ang mai hian a lo dâng zo ta a. "Zungbun rêng rêng ka hmu miah lo, pindana ka luha ka ṭhutna aṭang khân sawn pawh ka insawn hlei nêm." a ti a. Mahse Amelia-i chuan, zungbun rawn pe kîr tûr chuan a la thlêm ta fo va. "A man pawh tam deuh mai a nia, i la ni ngei tûr a ni," a ti a. Chuti anga rinhlelha a awm avâng chuan, Mari chu lungchhe deuh maiin a ṭap ta a. "Ka la lo tak meuh meuh a ni. Mi thil chu rûk ahnêkin khawih rîkngawt pawh ka ngam ngai hlei nêm. Ka pa phei chuan, a ṭha lam zâwng ngawt hian mi zirtír ṭhîn a ni," a ti a.

Lal fanu hmanhmawh deuh maia a lo tlân lai kha James Rode-a chuan huana a hnathawh laiin a lo hmu a, ngaih ṭha lo fêin a lo haw ve a. Thil awmzia chu a han hriat chuan, a tihngaihna hre lo chu, dawhkân vuanin ṭhutthlêngah a han ṭhu hnawk mai a, "Bawihtê, heti ang zungbun man tam rûk chu he ram dânin tihhlum tûr asin. Chu chang pawh chu a ni hlei nêm. Pathian thupêk kan ngaihtuah phei chuan, 'I rû tûr a ni lo,' a ti a ni. Chuti ang thil tih chu mihring chunga tihsual chang ni lovin,

tihder theih rual loh, thinlung chhûngril hmu theitu Pathian chunga tihsual a ni bawk a ni. Pathian thupêk thianghlim chu i theihnghilh ta em ni le? I pa-in awm dân ṭha ka hrilh ṭhin che kha, i theihnghilh ta em ni? Rangkachak leh lung hlu ropuinate chuan a ti â ta che'm ni? A pawi tak meuh meuh a ni. Ṭang lovin zungbun chu pe kîr leh mai lang, chu chu a kawng awm chhun a ni e," a ti a.

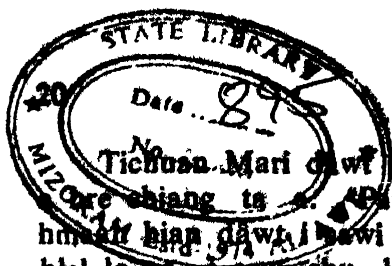
Mari chu lungchhe deuh mai hian, a inhnît hliam hliam a. "Aw ka pa, ka ti tak tak asin maw. Ka la lo a ni. Chuti ang zunbun phei chu kalkawnga a tla pawh chhar ta ila, a neitu ka pêk leh hmâ chuan ka awm a nuam lo vang. Ka la lo chiang êm mai," a ti a.

A pa chuan, "Mari, he nulain a duhsakzia che hi han ngaihtuah la, thubuai nei lova pumpelhna a zawnpui che a nih hi. Dâwt sawi lovin, thu dik sawi nghâl mai rawh," a ti a.

"Ka pa, pawisa pakhat pawh ka la rûk ngai lohzia hi chiang takin i hria alâwm. Chuti anga thil ropui phei chu engah nge ka han rûk ang ni? Ka sawi chu âwih mai rawh, dâwt ka la hrilh ngai hauh si lo che a," Mari chuan a ti a.

A pa chuan, "Aw, Mari, baka kêl sam ṭo hial khawpa upa ka nih tawhzia hi i hmu a, lungngaiin thlânah mi liamtîr dâwn em ni ang le? Mi tilungngai suh ang che aw. Rûkrûk ngai thei riau lotu, i Siamtu hmaah chuan thu dik sawi la. Zungbun chu i la em? Mi hrilh rawh," tiin a zâwt nawn leh a.

Mari chuan mittui tla zawih zawih chung hian vân lam a en a. Aw nêm takin dâwt a sawi lohzia leh thil a tihsual lohzia chu chiang takin a pa chu a hrilh a.

Tichuan Mari dawt sawi lohzia chu a pa chuan a hre chiang ta a. "Pathian leh kei leh Lal fanu hmaah hian dawt i sawi ngam lo vang tih ka ringhlel lo ve, i sawi chu ka âwih e. Thu dik sawiin ka rin che avâng hian thlamuang takin awm la, engmah hlau suh. Khawvêlah hian sualna chauh lo chu engmah hlauh tûr a awm lo. Lung in leh thihna te ai pawhin, sualna hi a hlauhawm zâwk; eng pawh lo thleng sela, Pathian kan ring phawt mai tûr a ni, tichuan engkim a fel mai ang. Pathian chuan 'I felzia chu êng angin leh, i thiltih ṭhatzia chu chhûn lai angin ka lantîr ang,' A ti si a," a ti a.

Amelia-i chuan, "Ia thu sawi aṭang chuan kei pawhin zungbun chu i la lo a nih ngei ka ring e. Mahse, thil awmzia te ka han ngaihtuah neuh neuh chuan, âwih harsa hle chuan ka hria. Ka nu chuan zungbun a dahna chu chiang takin a hre si a; chutah chuan Mari chauh lo chu tumah dang pawh an awm lo va. A chhuah veleh khân ka nu chuan zungbun chu a hmu ta lo mai a ni a. Tu lâk nge maw ni teh rêng ang le?" a ti a.

James-a chuan, "A latu phei chu ka hre hauh lo mai," a ti a, tin, vân lam a en a, "Pathianin he thubuai khirh tak mai hi min han sawipui rawh se. Eng pawh lo thleng se, ka inpeih mai e. Aw Pathian, hei chauh hi ka ngên a che. I khawngaihna min pe ang che," a ti a.

Lal nula chuan, "Lungngai takin ka haw leh dâwn chu a ni a. Vawiin ka pian champha kher kher chu le! Ka nu chuan kei lo chu tu dang mah a la hrilh hauh lo a ni a; mahse a tlângthang lo thei dâwn lo zawng a nih hi. Vawiin hian ka nu chuan a zungbun kha a bun ngei tûr a ni a; mahse a bun

lo tih vawiin chhûna ka pa pisa bângin a rawn hmu nghâl mai dâwn a. Ka pian nia ka pa'n ka nu a pêk a ni a, ka pian champhaphâk ni apiangin a la bun ziah zêl a. Hâwn ngei tûrin mi lo beisei âwm si a. Dam takin u le. 'A rûk a ni lo' ti zawngin ka ṭang ngei ang a. Mahse, tuman an âwih lo vang le," a ti a. Lungngai tak leh lungchhe takin a kal ta a.

Mari pa chu ṭhutthlêng seiah a ṭhu a, a chalah a indawm kun a, hnuai lam a bih a. A biang zûrah chuan mittui a lo luang zawih zawih a. Mari chuan a pa khûp chu a bawh a, "Ka pa, ka ru lo tak tak a nia," a ti a.

A pa chu a lo dâk chhuak a, Mari chu a han en tlawk tlawk a. "Ni e, Mari, i sual lo ve, i hmêl lan dân rinawmzia leh, i thu takzia ka hmuh hian thil tisual hmêl i pu lo ve," a ti a.

Mari chuan, "Aw ka pa, eng thil nge lo thleng ang le? Kan hmabâk a ko hle mai maw? Keimah chauhva ka tuar tûr chu ni se, ka lungngai hauh lo va; mahse, ka pa, nangin mi tuarpui ve dâwn tlat si a. Chu chuan mi tilungngai ngang mai a ni," a ti a.

A pa chuan, "Pathian ring ila, huai takin i awm mai ang. Ama remtih loh chuan kan samzai pakhat pawh hi a ṭîl dâwn si lo va. Kan chunga thil lo thleng rêng rêng hi Pathian duh zâwng vek a ni a, kan ṭhatna tûr a ni ang e. Thil dang beisei a ngai lo ve. Thlaphâng hauh suh lang, thu dik ṭan tlat ang che. Thu tiamin engtin tin emaw an sawi ṭhaih che pawhin, zung khat bawk pawhin thu dik chu tlân chhiatsan suh ang che. Ṭha ni-a i hriat chu zâwm ngei ngei rawh. Lung in chhûngah pawh chhia leh ṭha hriatna thiang tak neih hi min thlamuantu a ni.

MatheNovin kan inthen rih phawt dâwn zawng a ni nge mai a; i pa hian ka thlamuan zêl phûk tawh lo vang che'ng a, mahse i Pa, Vâna Mi chu hnaih sauh sauh zâwk ang che. Ani chu mi felte vêng hîmtu, Thiltithei A ni a. A tanpuina tûr che chu engmahin a dâl thei lo rêng rêng ang," a ti a.

Chutih lai tak chuan kawngkhâr a rawn inhawng thuai mai a. Tâng vêngtu hotu pakhat leh thuchhe remna lam hotu pathum an lo lût a. Mari chu a au thawt a, a pa chu a pawm a. An hotupa chuan thinrim takin, "Kai then rawh u. A fanu kha hlina, lung ina khung tûr a ni a, a pa pawh kha khuahkhirh bawk tûr a ni. Inah leh huanah hian awm ula, rorêltuin a zawn chhûng chuan tumah lo kal phal suh u," a han ti a.

Mari chuan a theih tâwpin a pa chu a pawm tlat mai a; mahse a pa bân atang chuan an pawt then lui a. Khaidiatin an hlîng ta a. Mari chu a lo thidang ta hial a, chutih lai chuan an kal bopui ta a. An pafaa khawlaia an han kaih chuan mipuiin an rawh thlîr huai huai a. Zungbun chanchin chu khuaah chuan a thang chhuak ta thuai a; Mari te in bulah chuan in kâng theih tûr ang mai hian an awm khâwm tuau tuau mai a.

Mipuite chuan Mari te chungchâng thu chu a chhuanchhe zâwng deuh ngatin an sawi hlawm a. Mari te pafa kha mi tinrêngte chunga an thilphal thin tehlul nên, thenkhatten an lo elrelzia chu a lo lang ta a. An taimâk leh an inren thiam avânga an hmuingil hle te kha an lo itsîk hle hlawm mai a lo ni a. "An hlawhtlinnate kha tûn hma kha chuan a chhan kan lo la hre ngai lo va, heti ang hi an awm dân lo ni sîin. Heti a nih chuan thenawm

khawvêng mi rinawmte aia hausa leh thawmhnaw ṭha neihte hi a ṭha teh chiam hlei nêm," an ti hlawm a. Eichbourg khaw mipui tam zâwk erawh chuan Mari te pafa chu an lainat êm êm a, nu leh pa tam takte chuan, "Mi ṭha berte pawh hi an tlu palh ve thei tho va, anni phei hi chu heti ang tiduh âwma rin ngaihna pawh a awm loh ṭhin vei nên khân le," an ti nauh nauh a. Ṭhenkhat chuan, "Mite rin dân hi a dik lo pawh a ni mai thei a ni. An thubuai han sawi hunah chuan, an tihsual lohzia lo langin, thiam han chang hlauh mai teh sela aw! Tûna an rilru tithlaphângtu zawng zawng lakah hian Pathianin anmahni hi chhan chhuak rawh se," an ti a.

Naupanghote chuan, "Awi, a pawi êm mai! He mite lung in an tân te chuan, thei leh pangpârte tu'n nge min pe ta ang," tiin an lo ṭap hlawm a.

Mihring nun dân rêng rêngah hian, tihduhdah tuartute hi, a khawngaih tâwk chu an bo bîk ngai lo va. Mahse, mihring rilru hi a tlângpui thuah chuan khawlo nasa deuh mai a nih avângin, mi dang chanchin a sual zâwnga kan lo hriatte hian, mahni'n zawh fiah tâk a-ai chuan âwih nghâl mai hi kan chîng a; mi an mangan laia ṭantute chu mi tlêm tê chauh an lo ni mai ṭhin. Nimahsela, dik lo taka rinhlelhna tâwktute kalsan ve ngai hauh lotu Ṭhian pakhat A awm a, "Kan unaute ai pawha min hnaih zâwktu Ṭhian A ni," tia an sawi chu Amah hi A ni.

BUNG 4

MARI LUNG IN TAN LAI THU

Mari mangang lutuk thidang ta khân lung in pana an hruai lai te pawh chu a hre chiang hauh lo va. A lo harh chuan lungchhe êm êm mai hian a han tap a; a inhnît faih faih a, tin, a kut a suih a, a ţawngţai ta a. Rei fê hnuah chuan a hlauhna te leh lungngaihna te a nasat êm êm lutuk avâng leh a mittuite a tlâk hnem tawh êm avângin, a buhpâwl khumah chuan a han mu thlawp mai a, tui takin a muhîl ta a. A muhîl chu a lo harh chuan khua a lo thim ţêp tawh a. Khaw thim avângin engmah pawh a hmu fiah thei lo va, khawiah nge a awm tâk tih pawh a inhre chhuak thei lawk lo va. Zungbun chungchâng thu te kha a mumang emaw tiin ama khumrê pangngaia mu thânah a inngai a. Chuti anga a inngaihtuah neuh neuh lai chuan a kutte chu thîr khaidiata hlin a ni tih a han hre chhuak leh ta a. Khaidiat ri a han hriat chuan a mangang chu a zuang tho va. Thil awmzia a han hriat chian leh tâk hnu chuan a lungngai êm êm a. "Ka thinlung Pathian hnêna inhlan mai loh zawng tih theih dang ka nei lo a nih hi le," a ti a.

Thingthiin a ţawngţai ta a. Ama tân leh a pa duh tak, buainaa a rawn tlâkbuak ta chu rawn ţanpui tûrin Lalpa hnênah a ţawngţai a.

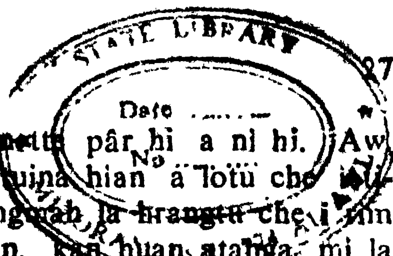
A pa chungchâng a han ngaihtuah chuan a mittui chu a sûr hian a sûr zung zung mai a. A pa a khawngaihna leh a lungngaihna avâng chuan ţawng pawh a ţawng chhuak thei lo va. Chuti ang chuan rei fê, chhûng chu a ţap ringawt mai a. Thla chu

chhûm chhah mup mai hian a hliah a; chu chhûm chu a lo kian chuan a pindan chhûngah chuan thla-zung chu thîrlên âwng kârah hian a lo êng lût siar mai a, thîrlên thlâ chu chhuatah chuan a lang raih bawk a. A tânna pindan tê tak tê bang lungrem leh a chârna bilat lei vâr vûk mai te chu thla êng-ah chuan fiah takin a hmu thei a. Tin, dawhkân atâna hman tûr banga âwm thleng laia lungrem pâwn leh a chunga bêl leh hlum thlêng tê reuh tê awmte leh a mutna tûra buhpâwl phah te chu a han hmu bawk a. Chuti anga a vêla thla a lo ên raih lai chuan Mari thinlung chu a hlim deuh sawt a.

A rin loh leh a beisei phâk loh tak maiin Mari chuan lung in chhûngah chuan pangpâr rim tui tak mai hi lo nam ram ramin a han hre ta a. Zînga rose kuhmûm leh pangpâr dang, bâwma a rem bâng kha thi-ah a siam a, tûn thlengin a awrh ta reng a, chumi rim chu a hria a lo ni a. A pangpâr thil khâwm chu a han phelh a, thla êngah chuan a ril-ruin a ngaihtuah ta a. "Aw a! Tûkin zînga hêng rose leh forget-me-not pâr ka lawh lai te khân vawi-in tlaiah he rip thim leh lungngaihthlâk takah hian ka awm ang tih tu'n nge hre phâk ang? Hêng pang-pâr thi te ka han awrh lai te kha chuan, a ni vêka hêng thîr khaidiat ka bun tûr te hi chu ka va han hre lâwk lo tehlul êm. Heti ang chiah hian leilung thil hi an lo danglam thîn a, mi rêng rêng hian rei lo te chhûnga an awm dân lo danglam vek dân tûr leh mi fel tak pawhin vânduaina an lo tawh theih dân tûr hi an hre lâwk bik lo a ni. Ni tin mai hian Engkimtitheia hnêna kan inkawltûr thin hi a lo pawi-mawh tak zet a ni," a ti a. A tap leh ta a, a mit-tui chu rose leh forget-me-not pârahte chuan a han

far a. Chutia pangpâr chunga a mittui far chu thla êngah chuan dai tla a ang khawp mai a. "Pangpârte tihnâwng tûra ruahtui leh daifîm pêk theihnghilh ngai hauh lotu chuan kei pawh hi mi theihnghilh bîk hauh lo vang chu," a ti a; a pa chungchâng ngaihtuahin a mittui a lo luang zawih zawih a. "Aw, ka pa duh tak, he pangpâr thi hi ka han ngaihtuahin pangpâr chanchin atanga awm dân tha mi hrilhte kha ka hre chhuak e. Hêng rose kuhmûmte hi a hlîng zînga mi ka lawh an ni ang bawkin hêng gbuaina ka lawh atang te hian lâwmna an lo la chhuak ve ngei ang. He rose kuhmûm hi a hun hma chuan miin kêu phel tum ta sela, a tichhe mai zâwk ang a. Pathian chuan zawi zawiin a tuamtu sen-duk hi A kut nêm takin A rawn phelh a; tin, A thâwk khum a, rim tuiêa hi A pe ta ni âwm tak a ni a, Ani chuan thil tha lo ka tuar hi A tibo thei a; thil tha si, sual anga lang hi A tihfel hun tûr chu ka nghâk fan fan ang. Hêng pangpârte hian anmahni Siamtu chu mi hriat chhuahtûr a. Aw, Ani chuan mi hriat teng thin angin kei pawhin Amah chu ka hre reng ang. Hêng pangpârte vân ang maia dum-pâwl raih mai te hi a va duhawm tak êm! He lcia ka thil tuar zâwng zawngah hian vân khi mi thlamuantu lo ni rawh se.' Hêng bepui kûng leh a hnah nêm thip thep, a sen leh a vâr inpawlhte pawh hi! He thlai hi chuan vaivuta a zâm lohna tûrin a lo than lenin a ngûl a rawn zem a, tichuan lei chungah a zâm kâng a; tin, phêngphehlep emaw tih mai tûr khawpa mawiin an lo pâr ta thin a. Chuti ang chuan kei pawhin Pathian chu nghet takin ka kuah tlat ang a. Amaa panpuinain vaivut leh he dam chhûng lungngaihnate chung lamah khian ka lêng ang. A rim

tui taka chu he mignonette pâr hi a ni hi. Aw, pangpâr duhawm, i rim tuina hian a lotu che i tilâwm e. Lei atanga nangmah la hrangtu che i rim tuinaa i tilâwm ang hian, kan huan atanga mi la hranga, he lung ina mi khungtute lakah hian thatna entîr vê ila ka va induh êm! He periwinkle zârte pawh hi thlasik hun hrehawm ber pawisa lovin a la hring hliah hliah mai a, beiseina entîrna a nih hi. Kei pawhin tuarna ka chunga a lo thlen lai hian beiseina chu ka vawng reng ang a. Thlasik khaw vâwt, vûr tla leh vûr khalte laka he thlai hi vêng hima, hring tharlâm siaha awmtîrtu Pathian hian, he ka vânduaina lakah hian mi tanpui ve ngei ang. Heta laurel hnah pahnihte pawh hian Lalpan Amah hmangaihtute A thu zawm avânga khawvêla lungngaihna tuartute tâna lallukhum chhe thei lo A tiam mi hriat chhuahtîr a ni. Rangkachak rawng zâm vêl zînga ropuina lallukhum chhe thei lo chu ka mitthlain ka hmu lâwk ka ti! Aw, lei pangpârte u, leilung lâwmna ang mai hian rei lo te chhûng atân chauh mai in ni a; in lo vuai a, hma takin in lo chuai mai thîn. Mahse Krista Chhandamtu chu kan beiseina A nih phawt chuan, he leia hrehawm tlêm tê kan tuar hnuin lâwmna danglam thei lo chuan vânah min nghâk a, chatuanin ropuina kan chang tawh ang," a ti a.

Chutia amah chauhva a tawng lai chuan Mari chuan a lungngaihna pawh a hre chang lo va. Chutih lai chuan vawi leh khatah thla êng chu chhûmin a rawn hliah ta khup mai a. Mari chuan pangpârte pawh chu a hmu thei ta lo va. Lung ın chhûng chu a thim râpthlâk khawp mai a, a lungngaihna kha a lo chhuak leh ta a. Mahse, chhûm chu a

kiang leh ta thuai a, thla chu êng deuh maiin a lo lang leh ta a. Mari chuan, "Heti ang bawk hian kan chungah hian chhûm an lo zîng thei a; mahse an lo kian leh hnu chuan, chhûm zîn hma ang mai-in kan lang leh thei ṭhîn a. Chuti ang chiah chuan he rinhlelhna râpthlâk tak mai hian mi rawn timualpho mah sela, hêkna dik lote zawng zawng lak ata chu Pathianin mi la chhan chhuak ang," a ti a. Tichuan a buhpâwl khumah chuan a han mu leh a, tui tak-in a muhîl leh ta a. A mumang lamah chuan lâwm tak leh thlamuang takin a lo awm a. A mangah chuan huan thar zîm tê, a la hmuh ngai hauh loh chhûngah hian a lo kal a. Chu huan awmna chu hmun fianrial tak, sasaw thing ngaw ropui tak chhûngah hian a ni a, nuam a lo ti êm êm mai a. Tin, thla chu tûn hma lam zawnga a hmuh ṭhin aia nasa leh mawiin a lo êng phung mai bawk a. Chu huan tê reuh têa pangpâr chi hrang hrangte chu thla êngah chuan an lang mawi êm êm mai a, bo-ruak pawh chu pangpârte rim tuina chuan a tikhat ram ram mai bawk a. Chu huan mak tak mai chhûngah chuan a pa nên an lo awm dûn a. A pa hlim hmêl zahawm tak leh thlamuanpuiawm tak mai chu thla chuan a lo chhun êng raih mai a. Tin, ani chu a pa hnên lamah chuan a va tlân phei a, a âwm nghênga lo va ṭap ta hian a inhria a. Tin, a han harh chuan a biangte chu a mittuiin a lo tihuh kiang mai a. Mumang mai a ni nain a thinlung chu a tithlamuang deuh huai mai a.

BUNG 5

MARI RORELSAKNA

Mari muhîl kha a lo ţhangharh hlawl mai a, chutih lai chuan hotu pakhat hi thubuai sawina Pisaa amah hruai tumin a lo lût nghâl a. An thubuai remna Pisa chu a thim hle mai a, Mari chu a hlauh avângin a tha a khûr zawih zawih mai a. Rorêltu chu chair ropui deuh mai puan sena khuhah hian a lo ţhu a; tin, a hmaah chuan dawhkân zau deuh mai bulah hian ziaktu pakhat hi a ding a, dawhkânah chuan lehkha ziah sa hi a awm ţeuh mai a. Rorêltu chuan Mari chu zawhna tam tak a zâwt vêl a. Mari chuan dik tak takin a chhâng zêl a. Nasa takin a ţap ţhîn a; mahse thil a tihsual lohzia chu a sawi hrâm hrâm zêl a. Rorêltu chuan, "Heti angin min rintîr tum suh. Pindanah chuan nangmah chauh i lût a ni si a, tu dang mahin zungbun chu an la lo vang. 'Chuti ang chu a ni e' ti mai rawh," a ti a. Mari chuan, "Ka ti thei lo. Thu dik chauh lo chu thil dang engmah ka sawi thei lo. Zungbun chu a hmuh pawh ka hmu hlei nêm, ka hmu lo tak tak a ni e," a ti a.

Rorêltu chuan, "Zungbun chu i ken lai ngei pawh an hmu si a. Engtin nge i tih dâwn?" a ti a. Mari chu a ţang tlat zêl a. Rorêltu chuan dâr a han vaw ri bal a; tichuan Juliati kha an rawn hruai lût a. Mari kawr an pêk chungchângah khân îtsîknaa khatin, Mari a piin a duhsakna kha tihbosak ţâlh tumin, Juliati chuan Lal ina mite hnênah khân Mari zungbun lâk lai chu hmu angin a lo insawi

mai a lo ni a. Chutia a sawi avâng chuan thu hretu atân an rawn hruai a lo ni a; dâwt sawi pawh ni sela, a lan chhuah mai lohna tûrin rorêlna hmaah pawh chuan ṭan tlat zêl a tum a. Rorêltu'n a han kohva, Pathian hmaa thu dik sawi tûra a han tih meuh chuan a thin chu a phu zawih zawih mai a, a kete chu a khûr hlawk hlawk mai bawk a. Mahse he nula suaksual tak mai hian Rorêltu thu sawi chu a ngaithla lêm lo va, ama chhia leh ṭha hriatna pawh zawm a tum hek lo. "Dâwt ka sawi tih tûna ka tihlan mai chuan mi hnawh chhuah daih loh pawhin lung inah mi khung mai âwm si a," a ti rilru a. A dâwt sawi chu a la chhunzawm ta ṭâlh a; chapo hmêl takin Mari lam chu a hawi a, "Zungbun chu i lâk khawp kha, i keng ka hmu che alâwm," a ti a. Chutia dâwta a puh dân chu a han hriat chuan Mari chuan mak a ti êm êm mai a. Mahse rilru natna avânga ngaihtuahna fîm hloh chu a duh hauh lo va. Amaherawhchu a lung a chhiat êm avângin a insûm zo hlawl lo va, a mittui tlâk avângin thil pawh a sawi ṭha hlei thei lo va. "Dâwt a ni, zungbun ka ken lai i hmu âwm lo êm mai. Chuti anga dâwt chiang tak mai ṭanchhana mi tihchhîat chu eng tiziaa duh nge i nih le? Keimah i pawi engmah ka sawi ngai loh vei nên le," a ti a. Mahse Juliati chuan ama lîwmna mai a ngaihtuah avâng leh Mari chu a huata, a îtsîk êm êm avângin engmah dang pawh a ngaihsak lo va. A ṭan dân pângngai chu eng tin tin emaw sawi belhin a uar sauh sauh zâwk mai a; tin, rorêltu chuan, a kaltîr leh ta a. Mari hnênah chuan rorêltu chuan, "Mari, i thiam lo a ni e. Thil awmziaah a lang a ni. Lal fanu chhiahhlawh nulain zungbun i ken lai a hmu si a.

Zungbun chu engtin nge i tih tâk zêl mi hrilh mai rawh," a ti a.

Mahse Mari chu a ṭang fan fan zêl a. Rorêltu chuan a inpuang mai dah law maw tiin thisen chhuak khawp hialin a vuaktîr ta a. Chu chu chûng laia an dân râpthlâk tak chu a ni rêng a. Mari na tuar chu a au va, a ṭap a, a sual lohzia chu a sawi zui zel a, mahse a sâwt mawlh si lo va. A hmai te a lo dâng a, a khûr zawih zawih a; pem hial khawpa an vuak hnu chuan lung inah an dah leh ta a. A hliamte kha nâ a ti êm êm a. A na tuar chu a buhpâwl khum ruh tak maiah khân a han mu leh a. Mahse zan lai hmia lamah chuan mut pawh a muhîl thei lo va. A chângin a rûm a, a ṭap a ṭap mai bawk a. Pathian hnênah a han ṭawngṭai a, tichuan tui tak maiin a muhîl ta a. A tûkah chuan rorêltu chuan a pisaah Mari chu a rawn hruaitîr leh a. An sawisak nek pawha engmah a hriat chian theih si loh avângin, aw nêm taka thil lâwmawmte tiamsakin inpuantîr tumin a han bei leh ta a. "Thihna khawp meuh thil sual ti i ni a, Dân ang phei chuan thi mai tur i ni a, mahse zungbun awmna chu sawi mai la, tichuan engtin mah kan tih lo vang che. Ngun takin han ngaihtuah teh, i thlan tûr chu nunna emaw, thihna emaw a nih chu," a ti a.

Mari erawh chu a ṭan dân pangngaiin a la ṭang zêl a. Maiin a pa a hmangaih êm êmzia kha rorêltu chuan a hre bawk a, a hnênah chuan, "Thu dik chu zêpa i nunna i hloh phah dâwn pawhin, i pa putar nunna hi chu zuah hrâm i duh lâwm ni? I pa lû, a tar avânga ṭuak vâr vek tawh hi nghaisatuin a han tan chhum mai tûr chu i ngai ngam em ni? Hetia dâwt sawia ṭang tlat tur hian i pa chauh hian a fuih

che a ni a. I pa nên hian thih hlauhawmah in awm tih i hre na nge?" a ti a. Chuti ang thu a han hriat chuan Mari chu a thidang ţhelh a. Rorêltu chuan, "Zungbun i lâk thu chu inpuang mai ta che. Thu mal pakhat, lam khat chauh 'aw' tih chauh mai hian i pa leh i nunna chhanhim mai rawh," a ti a.

Chu thlêmna chu khirh a ti ngang mai a. Mari chu a han ngawi vang vang ţhîn a. Hei hi fiahna râpthlâk lai tak chu a ni. A rilruah Setana chuan, "Zungbun chu ka la a, mahse kalkawngah ka hloh leh a ni," ti mai turin a lo fuih a. Mahse, nakinah chuan, "Ni lo ve, Thu dika ţan a ţha zâwk a ni. Dâwt sawi chu sual a ni si a. Engpawh lo thleng ang hmiang, thu dik chu ka tlân chhiatsan lo vang, ka nunna leh ka pa nunna ka chhanhim theihna tûr pawh ni dâwn teh rêng mah sela. Pathian thu zâwm ila, Amahah innghat ila, a tâwk a ni mai," a ti-rilru a. Tichuan, aw khûr deuh hlak hlak, ring fê hian, "Zungbun chu lain ka insawi chuan dâwt sawi ka ni dâwn si a, ka nunna chu chhanhim dâwn mah se, dâwt zawng ka sawi lo vang. Amaherawhchu, ka pa, mi fel tak hi chu zuah hrâm ula, thisen chhuahna hial pawh ni se, a tuar ai chu lâwm takin ka tuar peih a ni," a han ti a.

Chung a thu sawite chuan, a kianga ding zawng zawngte rilru chu a khawih riau mai a. An rorêltu ngei pawh chu a paukhauh tehlul nên a rilru a danglam deuh sawt mai a. A ngawi vung vung a, ngawi rengin Mari chu lung ina hruai leh tûrin a tîr ta ringawt mai a.

BUNG 6

LUNG IN ŢLAWH THU

Rorêltu chuan thubuai chu rem harsa a ti kher mai. "Vawiin hi a ni thumna lai a ni tawh nâ a, a tîr ang mai kha kan la ni reng mai. Zungbun hi mi dang lâk a nih theihna âwm hria ila chuan, he nula thu sawi hi a dik niin ka ring ngei ang. Mahse, thil awmzia zawng zawng hi han enin, a rûk ni ngei chuan a lang chiang si a. A rû a ni ber ang e," a ti a.

Lalnu hnênah chuan a lo kal a, chipchiar takin a zâwt fiah nawn leh a, Juliati pawh a zâwt chiang leh bawk a. Nilêngin chuti ang chuan a zâwt fiah vêl vak mai a. Mari a dâwp laia a thu sawi rêng rêng kha a ngaihtuah reng bawk a. Khua a lo tlai dâwn ta mai a. Mari pa chu lung in aţanga a ina rawn hruai tûrin thu a pe a. A hnênah chuan, "James, mi hian mahni thu duh tiin mi hlau hle nâ a, mite hi ka pâwngpaw hrem mai bîk lo va. Tûn-ah pawh hian i fanu hi tihhlum mai chu ka duh dân a nih ring suh la; mahse thil awmzia aţang chuan a rû ngei niin a lang si a; chuti ni se dân angin a nunna lâksak a lo ţûl ta si a. Juliati hian a hriat chian êm avângin a dik niin a lang a ni. Amah-erawhchu, zungbun chu rawn pe kîr leh mai sela, amah Mari hi tleirâwl tê a la ni bawk a, ka ngaidam mai ang. Mahse a tihsual ahnua dâwt a la sawi fo chuan a thih phah ngei dâwn a ni mai e. Tichuan nang hi a hnênah va kal ta la, zungbun chu rawn pe kîr leh tûrin va thlêm la; a rawn pêk kîr leh phawt zawngin thihna a pumpelh mai ang, tiin

ka tiam tlat a ni. Tichuan hremna tlêm tê chauh a tâwk mai ang. A pa i ni a, i thu thuin i awmtîr thei bawk si a. Mahse i va hlawhchham hlauh chuan a thil tihsualah hian i tel vein i rem tihpui a ni kan ti mai ang. Zungbun chu hmuh leh a nih loh hlauh si chuan, in khawngaihthlâk dâwn ngei mai zawng a ni e," a ti a.

James a chuan, "Ka fanu hnênah chuan i duh ang chuan ka han sawi ngei ang e. Nimahsela theih tâwpin bei mah ila, a rûk miau si loh avângin, thil tisual chuan a inpuang hauh lo vang, tih chu ka hre lâwk a ni. Amaherawhchu, a sual lo chung pawha a thih phah tho dâwn a nih chuan chu thil râpthlâk lo thlen hmaa amah ka hmuh lehna hun remchâng pawh a ni mai ang chu," a ti a.

Tichuan, Mari tânna hmunah chuan a pa leh hotu pakhat chu an lo kal a. Pindan banga lungrem kovah khân hotu chuan khâwnvâr hi a han hûng a. Hlum thlêng chawa khat leh, bêl tuia khat a inhûng bawk a. Mari khân engmah pawh a la ei miah lo va. Bang lam hawiin a buhpâwl chungah khân a lo mu a. Tin, a han meng a, khâwnvâr êng fiah lo tak mai chu a han hmu a, a han inlet a; a pa a hmuh chuan a lâwm chu a au ṭhat a. Rang deuhva han thawh thut mai a tum a, khaidiat kha a lo ri leh ta chhawng chhawng a. Mari chu a thidang leh ṭheih a. Chau êm êm chung hian a pa nghâwngah chuan a kuah a. Buhpâwl chungah chuan an ṭhu dûn a, a pa chuan a kuangkuah a, an pahnih chuan an lungchhiain, ṭawng pawh an ṭawng hlei thei lo va. A tâwpah chuan James-a chuan, rorêltu thupêk kha a han sawi ta a. Sawi pawh a la sawi zawh hmain Mari chuan, "A! Ka pa, thil ka tihsual lohzia

chu i âwih a ni lâwm ni?" a ti a; ţap chungin a sawi zawm zêl a, "Aw, tumah rêng rêng, ka pa ngei pawh thil tisual lova mi ring an awm hauh lo a ni maw? Ka pa duh tak, ka tihsual lohzia hi ring mai rawh," a ti a. A pa chuan, "Bawihtê, thlamuang takin awm rawh, i sawi chu ka ring a ni. Tûna ka tih tâkte kha ti tûra tirh ka nih avâng chauh a ni e," tiin a chhâng a. Tin, an pafa chuan an ngawi dûn leh vang vang a, James a chuan Mari hmêl chu a han en a. A hmai chu a lungngaih avângin a dângin a biang pawh a thâwp deuh tawh a. A mitte pawh chu a sen râm a, a ţah nasat avângin a bui lâk tawh mai bawk a. A sam chu buai niaiin a tla phelh hniang a. A pa chuan, "Bawihtê, i va rethei êm! Thubuai râpthlâk tak maiah hian, Pathiaain A han hruai lût che a ni a. Mahse, a lungngaihthlâk ber chu tuarna râpthlâk ber mai lo thleng tûr chu a ni. Aw, ka nau duh tak, i lû hi nghaisatu kutin a la dâwn chu a ni âwm ale," a ti a. Mari chuan, "A, ka pa, keimah hi chu ka inngaihtuah miang hauh zâwk hlei nêm. Mahse e, nang.. ," a sawi zawh hmain a pa chuan, "Bawihte kei chu mi hlauhpui awzâwng ma ta che. Ka tân hlauh tûr a awm hlei nêm," a ti a. Mari chuan, lâwm takin a pa'n a sawi tâwp hma hma chuan, "Chuti ang a nih chuan, ka rilru a dam huai huai mai. A ţha ngawt mai, ka pa, thihna ka hlauh lohzia hi hria ang che. Vânah chuan ka Pathian leh ka Chhandamtu leh ka nu kha ka han hmu ang a. Aw, a va hlimawm dâwn êm!" a ti a.

Hêng thu a han hriat te hian a pa putar rilru chu a dek riau mai a, naupang ang maiin a ţap ta a. A kut a suih a, "A ţha e. Pathian chu fakin awm rawh se. I thu âwihna avâng hian Pathian chu

fakin awm rawh se. Putar, tar kûn khûp bih tawh, fate duat mi tak mai tân chuan, a fa neih chhun, a hmangaihna fa, a inthlamuanna ber, amah tuamhlâwmtu ber, a tar hnu pawha a lâwmna innghahna ber a han hloh tûr chu, sawi rual lohva harsa tâwpkhâwk a ni e," a ti a; tin, aw khûr tak hian, "Lalpa thu thu ni rawh se," a ti a. A thu sawi pah chuan, a mittui a lo luang zawih zawih mai a. Rei lo deuh hnuah chuan a lo ţawng chhuak leh a, "Juliati khân i chhiatna zawngin dâwtin a hêk che a ni a. Chhechhham meuhvin zungbun i keng lai hmu chein a insawi a. Boral dâwn pawh ni la, kha a thu sawi kha i boral phaha chu a ni ang a. A nih leh amah chu i ngaidam em? I ngaidam thei lo em ni zâwk? Huatna rilru rêng rêng i thinlungah a awm em? He pindan thima buhpâwl chunga thîr khaidiata hlina i awm chung pawh hian, Juliati a pu lal ina a awm ai chuan nasa fêin i hlim zâwk a ni. Hming chhe taka dam ai chuan thil tisual si lova thih mai chu a duhawm zâwk e. Mari, i Chhandamtun A hmêlmate A ngaidam angin Juliati hi i ngaidam ve thei em? Ngaidam rawh aw," a ti a. Mari chuan a ngaidam a ni tih a hrilh a. Chutih lai chuan hotu pakhat anmahni rawn inţhentîr tûra lo kal thâwm hi an hria a, a pa chuan Mari hnênah, "Aw le, Pathian leh A khawngaihnaah chuan ka kawltîr a che. Mi hmu leh tawh kher lo pawh a ni thei a, tûn hi kan inbiakna hnuhnûng ber pawh ni sela, ka fanu, i kalna tûr vânah chuan ka lo kal ve har lo vang. Nang nêna inţhen êm zawng ka tuar zovin ka inring mawlh si lo va," a ti a. Chu mi lo kal chuan, putar chu inţhen tawh tûrin a rawn hrilh a. Mari chuan, a pa chu la awmpui reng a duh a, a theih tâwpin a

kuah tlat mai a, mahse, a pa chu zawi têin a inhlîp thla a; tin, Mari chu nikhua pawh hre lovin a khumah chuan a mu leh ta a. James-a chu rorêltu hmaah chuan an ṭawn hruai leh a. A lo luh veleh chuan a kut chu vân lam hawiin a phar a; mi â ang maiin, ring takin, "Thil a tisual lo," a ti a. Rorêltu chuan, "Âwih mai a awl viau mai. Mahse, in pafaa in sawi dân ang chuan ka rem thei lo a ni.. Thu hretu hriatpuina thu angin ka rem tûr a ni a; dân ang ngatin, a tâwp thleng râwt pawhin," a ti a.

BUNG 7

PISA THUBUAI REMNA

Mi rêng rêng hian Mari te chungchâng vânduaithlâk tak mai chu a tâwp dân hriat an châk êm êm ṭheuh va. Chutih lai chuan rûkrute chu khawngaihna tel hauh lovin an hrem ṭhîn a. Mi pângngai deuh tawh phawt chuan, Mari pawh chu an hlauhpui ṭheuh mai a; rûkru ṭhenkhat an tihhlumte thil rûk chu zungbun bo ta man hmun sawmhniha ṭhena hmun khat ang bu pawh tluk lote an ni lehnghâl si a. Lal chuan Mari chu a sual lohzia hriat dân awm thei se a ti khawp mai a. An thu hriatpuina te chu amah ngei chuan a chhiar ve vek a; rorêltu nên chuan rei fê an titi dûn a, mahse Marin thiam a chan theihna âwm chu a hmu thei si lo va. Lalnu leh a fanu Amelia-i chuan mittui tla zawih zawihin Mari chu tihhlum ni lo tûrin an ngên chiam a. Tin, a pa, putar pui pawh khân Mari thil tihsual lohzia chu

khawvêl hnêna hriattîr ngei tûrin, chhûn leh zânin Lalpa hnênah bâng lovin a ngên chiam ţhîn.

Hotuin a awmna pindan kawngka chabia rawn hawnga a lo lût thâwm a hriat apiang hian, Mari chuan a thih hun tûr a rawn hrilh dâwn ni hian a lo ring rân ţhîn a. Chutih lai vêl chuan nghaisatu chu hremna hun tûr âwm atân chuan a lo inbuatsaih vêl mêk a, chutia a inbuatsaih lai a han hmuh meuh chuan Juliati tak ngial pawh chu lungngaihnain a khat a. A thinlung chu râpnain a khat a. Chaw kîla a han ţhut pawhin engmah rêng a ei thei lo va, amah hmu apiang hian a rilru ngai a pu lo tih an hre thei nghâl mai a. A han mut leh a muhîl ţha thei si lo va, a muthilh vêk leh Mari lû, thisen kai ang hian a mangah a hmu a, hlauvin a ţhangharh chhên mai ţhîn lehnghâl a. A inthiam lo lutuk chu chhûn leh zânin awm ngaihna rêng rêng hi a hre lo mai a. Mahse a sualna han inpuang tûr êm chuan he mi sual thinlung hi a khauh lutuk a, a dâwt sawi kha chu a la inpuang duh miah lo mai a.

A tâwp a tâwpah chuan rorêltu chuan a han rem ta hlawl mai a. Mari chu tleirâwl tê a la nih avâng leh, tûn hma lam rêng rêngin, mi fak hlawh tak a lo nih reng fo bawk ţhin avângin, tihhlum êm ai chuan an pafaa hnawh chhuah daih tûrin a ti ta a. A pa kha ŗûkrûknaah a inhnamhnawih a nih loh vêk pawhin a fanu chu a fuih nia a rin avângin, a hrem ve a ni. An thil neih zawng zawng chu hralh veka, a man chu zungbun bo avânga lal zângna dawm nân, a man thuah tlêm tham hle mah se, Lal hnêna pêkah leh, Pisa thil sên ral rulh nân hman tûrin a ti bawk a. Hemi a thu rem hi a tûk khaw vâr veleha tihnghâl tûr a ni.

Mari leh a pa, hotu pakhatin lal in hung kawngka bu'a a hruai lai takin, Juliati khân a lo hmu a. Rin loh ang tak leh, ani pawhin a lo rin lâwk ang lo tak maia thil a lo awm tâk avâng chuan, he nula fing vervêk tak, ṭhatna rilru chhe tê pawh pu miah lo hi a rilru chu a lo tho leh ṭan ta a. Tûnah chuan, a duh ang ngei chu a lo hlawhtling ta a. A thil hlauh ber ṭhin chu, eng tikah emaw amah kha Marin a la luahlân mai ang a, tih a ni a. Chumi a hlauhna chu a lo bo ta a; Mari vanduaina avâng chuan a lâwm khawp mai a. Dik takin, a thinlung suahsualna chu a lo nasa zual sauh a ni ber mai e. Lalnu khân Mari bâwm dawhkân chunga mi chu a han en a, Juliati hnênah, "Kha bâwm kha ka hmuh leh tawh hauh loh tûrin la bo vang vang rawh. Ka rilru tinatu leh tilungngaitu, ka thinlung mi tih tharsaktu chauh a ni," a ti a. Juliati chuan bâwm chu a la a, Mari hmuh tûrin a keng lang a, a hnênah chuan, "Lo ding rawh. Hei, i thilpêk kha i duh chuan nei leh rawh. Ka piin nangni ang mai mai thilpêk zawng a la duh lo ve. Hei, i pangpâr pêk, a thungrulhna i hmuh kîr leh tâk rual hian, i mawina kha a chuai ve ta nghâl a nih hi. He i thil han pêk kîr leh vêl che pawh hi nuam ka ti ngawt mai," ti chungin, Mari ke bulah chuan bâwm chu a theh thla a, nui chungin lal inah chuan a lût leh ta a.

Mari chuan mittui luang zawih zawihin ngawi reng hian bâwm chu a chhar a, an kal ta zêl a. A pa lah chuan, tiang hawl tûr takngial pawh a nei si lo va, a kal ṭha thei lo va. Mari chuan bâwm chauh lo chu engmah thil dang neih a nei miah lo va. Chutia an kal lai chuan, a lan theih chhûng zawng chu an in te, Lal in te, Biak in chung chhîp zum te chu

Mari chuan a thlîr zui vawng vawng zêl a; a mittui a tla zawih zawih mai a. Nakînah chuan, chûng chu tlâng pang thing hmun ngaw hian a rawn hliah ta a. Hotu chuan ramri thlengin a hruai a. Mari pa chu rilru hahna leh lungngaihnaa khatin, a tar chak lo vei nên, sasaw thing tar buk hnuaiah hian lungpuisam chungah a han ṭhu a, "Mâmtê, lo kal teh," a han ti a. Mari chu a pawm a, a kut leh ama kut chu a suih a, vân lam hawiin a han chhho va, "Kan kal zêl hma hian Pathian hnênah lâwm thu i sawi phawt ang khai. Ani chuan lung in thim leh chêp tak ata min hruai chhuakin, vân êng khi hmu leh tûr leh, boruak thar te dawng tûrin min zalêntîr leh ta a. Kan nunna te A chhanhim a, Bawihtê, nangmah ngei pawh hi i pain ka han pawm leh thei ta che a nih hi," a ti a.

Tichuan putar chu a han ṭhingṭhi a, thinlunga lâwm êm êmin an pafa chuan an Pa, vâna Mi hnênah an inkawltîr ta a. Chutia an han ṭawngṭai dun chuan, (a pa sawi apiang kha Mari chuan a lo sawi nawn ve zêl ṭhîn a ni a,) an thlamuang huai mai a. An thinlungah chuan huaina leh lâwmna danglam tak mai an lo nei ta a. Chutih lai ngei chuan Pathian ṭanpuina an chungah a lo thleng a. Tun hmaa lal hnung a zui ṭhin laia a rawngbawlpui ṭhin ram chhuak mi, upa tawh tak mai Anthony-a chu khaw vâr hma hian sazuk pêlin a lo ram chhuak a. "James, Pathianin malsâwm che rawh se. I aw ka han hria hi ka lâwm ngawt mai. Hnawh chhuah in nih thu ka hriat hi a dik a lo nih hi. Tar alamah mahni ram han chhuahsan erawh chu thil namên lo tak chu a ni ngei ang le," tiin James-a chu a han bia a.

James-a chuan, "Vân hnuaia ram rêng rêng hi Lalpa ta vek a ni a; tin, kan awmna apiangah Lalpa ngilneihna chu kan chungah a fu reng bawk a, kan ram chu vâna awm a ni si a," tiin a chhâng a. Ramchhuak mi chuan, khawngaih tih hriat tak hian, "A nih leh, heti ngawt mai hian, in kalkawng silhfên tûr pawh pe lovin, an hnawt chhuak mai che u a nia maw?" tiin a'n zâwt a. James-a chuan, "Phûl pangpârte chei mawitu chuan keini pawh min ngaihtuahsak ang chu," a ti a. Ramchhuak mi, mi ngilnei tak chuan, "Chuti ang pawh ni se, pawisa tlêm azâwng tal chu an hûmtîr ang che u chu maw?" a ti a. Ani chuan, "Chhia leh ṭha hriatna ṭha tak kan neih hi, he ka ṭhutna lungpui hi rangkachak ni se, chumi ai pawh chuan ka hausakpui zâwk a ni. Ka pa chu bâwm tah mi a ni a, huan enkawl lam bâkah, chu bawk chu kei pawh mi zirtîr ve a, thlasik chhûng pawhin ei zawnna ka tlachham ngai lo. Sum tam tak pawh mi hnutchhiah ta ni ang sela, chuti ang ai pawh chuan ka khawsakna atân chuan a thil mi zirtîr chu a hlu zâwk a. Chhia leh ṭha hriatna ṭha te, taksa hrisêlna te leh ei zawn dân kawng zahawm tak leh, depdêt lohna te hi, he kan dam chhûnga thil pawimawh ber ber leh kan vânneihna bulte an ni zâwk si a," tiin a chhâng a. Ramchhuak mi chuan, "I vânduaina i tuar thiam êm avângin, Pathian chu fakin awm rawh se. I sawi tâkte chu dik ka ti ngawt mai. Huan enkawl lam chu i la thei êm êmin ka ring a; mahse, khawnge hnathawh tûr in hmuh tâk ang le?" a ti a. James-a chuan, "Hla tak mai, kan hriat phâk lohna hmun, Pathianin min hruaina apiangah a ni mai ang chu," a ti a. Ramchhuak mi chuan, "James, he tairaw tiang bâwk ang thlekthlawk hi ka pe ang che, tlâng panga lâwn nân

tea ka rinchhan ber a ni a, mahse, kei zawngin a hran ka nei leh thei mai ang. Tin, hei pawh," tiin iptêa savun ip chu a rawn phawrh a, "Nizâna khawpera ka riaha, thing man ka lâk pawisa tlêm hi ka pe ang che u," a ti a. James-a chuan, "I thilphalzia hriat reng nân pawh a ni ang a, tiang hi chu ka lo kawl ang a; pawisa erawh chu ka la thei lo vang. Thing man a nih te chuan, lal kuta lût tûr a ni alâwm," a ti a. Ani chuan, "Chu lampang chu ngaihtuah buai duh suh. Lal chuan pawisa chu a hmu tawh asin. Tûn hma eng emaw ti lai vêl khân, putar rethei tak mai hian thing a lei a, mahse a bâwngpui a hloh hlauh avângin thing man chu a pe thei ta lo va. Keiin a man chu ka pêksak a, hmuh kîr leh kher pawh ka beisei miah lo va. Mahse tûna a lo din chhuah leh hnuin nimin khân, ka phût loh tehlul nên, lâwm thu sawi pahin mi rawn pe kîr leh kher a. In tâna Pathian thilpêk che u a lo ni ta hlauh a nih hi," a ti a. James-a chuan, "Aw le, ka la ang e, Pathianin rûl leh che rawh se. En teh, Mari, hnawh chhuaha kan awm ṭan tirh maiah pawh, Pathianin ṭhatnaa min han vûr pang mai hi. Ramri pawh kan la pêl hman lo tihin, kan ṭhian hlui, mi ṭha tak mai chu kan hnênah A rawn tîr a, zin kawng atân tiang leh pawisa min han pe ta a ni a. Chuvângin, Pathian hnêna ṭawngṭai phawt loh chuan he hmun hi ka chhuahsan thei lo a ni. Bawihte, huai takin i awm ang khai, Pathian chuan min vêng zêl dâwn si a," a ti a. Tichuan ram chhuak mi chuan, "James rinawm, Mari, mi ṭha tak, Dam takin ule," tiin a kut chu an lamah a phar ve ve a, "Tûn thleng hian thil tisual lovin ka ring tlat che u a ni. Beidawng hauh suh ula, rinawm takin awm zêl ang che u. Tupawh thil ṭha ti-a, Pathian ringtu chu,

Ani chuan mal A sâwmsak si a. In hnênah Pathian chu awm rawh se," tiin hreh takin a kalsan a, Eichbourg lamah a kal ta a. James-a pawh chu a lo tho va, a fanu chu a bânah a kai a, ngâwnh chuan an kal leh ta a. Khawi lai hmunah tak nge chawlhna an hmuh ang tih pawh an hre miah lo va. Pathian chauh lo chu ţhian dang rêng rêng an nei lo.

BUNG 8

ŢANPUI NGAIH HUN LAIA ŢHIAN

Mari leh a pa chu chau êm êm chung chuan an kal dûn ta hnak hnak zêl a, mêl sawmhnih aia thui lai an kal pawhin, zân riahna tûr hmun an la hmu ta lo fo mai a. An pawisa tlêm tê ncih chhun lah chu an hmang zo ţêp a ni tawh mai si a, engtin nge an la khawsak dâwn tih rêng rêng lah chu an inhre thei rih si lo. Mi khawngaihna beiseia vehbûr khawna, kut han dawh rîkngawt mai chu an hreh êm êm mai si a; mahse an tân chuan tih loh theih a ni ta lo va. In tam takah chuan, khawngaihna dìlin an han lût lâwr ngei mai a; mahse engmah an hmu mang lo va, ţawng huatthlala tak taka hauh pahin, mite chuan an lo hnar zêl mai a. A châng châng erawh chuan, chhang tlêm tê leh, tuikhur hnai deuhva tui tlêm azâwngte chauh hi an hmu hrâm ţhîn a. Tin, thlai hring chawhmeh emaw, antui emaw, an sa ei bâng leh chaw ţhingte an lo pêk mial chângte chu a awm bawk a. Heti ang rêng rênga ni eng emaw zât an awm hnu chuan mi pakhat ţhian a chhêk ina an riah a phalsak hlauh va, anni chu an lâwm khawp mai a.

Tlâng kâr kawng ngawpui chhûnga thui ngial mai an kal hnu chuan, kawng chuan tâwp chin lêm pawh nei dâwnin a lang ta lo va. An kal rei tawh vei nên, khaw pakhat tê pawh an la thleng si lo va, tichuan ani putar kha a lo chau ṭan ta hle mai a. Pine ngaw awmna tlâng pakhat bul hi an va thleng a; hnahthel ro tla khâwm chungah hian a han mu ta ringawt mai a, a dâng zo vek mai a, ṭawng pawh a ṭawng peih lo va. Mari chu a hlauthâwngin a rilru a lo buai ta êm êm mai a, a lungngai lutuk chuan tihngaihna rêng rêng a hre lo mai a. An awmna bul vêlah chuan tui zawngin a han vâk vêl ta a, mahse far khat tê pawh a hmu zo si lo. Ṭanpuitu tûr beiseia a han au lah chuan, chhânna a hriat chhun chu ama aw thangkhâwk chauh a ni mai si a. A han hawi vêl chiam ṭhîn a, mahse in pakhat mah a hmu si lo. Tichuan chau êm êm maiin, khua a hmuh thui theih deuh mahna tih beiseiin tlâng chhîp lam pan chuan a tlân chho ta a. A tâwp a tâwpah chuan, tlâng bul leh lampangah chuan, ngawin a hual vêl, phûl leh huan mawi tak mai laia in pakhat awm hi a zuk hmu ta hlauh mai a. A tlân chhuk ta ngat ngat a, thawchham lo deuh chauh hian a zuk thleng hlawl mai a. Mittui tla ṭeuh leh ṭah aw ṭiau hian ṭanpuina a han dîl ta ringawt mai a. A vânneih asiamin, chu lo neitute nupa tar tawh tak maite chu, mi ngilnei tak an lo ni hlauh mai a. Chu nula rethei, khawngaihthlâk tak, hmêl dâng bâm mai leh, a mittui tlate leh a manganzia chuan an rilru a khawih hle mai a. Lo neitunu chuan, a pasal hnênah chuan, "Tawlailîr te leh sakawr han buatsaih langin, chu putar dam lo chu i va la ang hmiang," a ti a. Tichuan, lo neitupa chuan sakawr tawlailîr chu a buatsaih a, a nupui chuan âwng-

phah puan chhah chi leh, bêlin tuisik thianghlim leh grep tui sâwr ken tûrin a lo buatsaih bawk a.

Tawlailîr tân chuan tlâng chu kal hualin, dârkâr chanve zetah a pa lo awmna kha a thleng thei chauh ang tih Mari chuan a hriat avângin, tui leh grep tui sâwr chu kengin a lo va kal hmasa a, ama lo kalna kawngah khân kalin a lo thleng hmasa a. A pa pawh kha a lo harh deuh hlek tawh a, Pine thing bulah hian a lo ṭhu chhuak a. Mari thang bo hlân khân a ngaihtuahin, a lo mangang hman hle tawh a, a lo kîr leh a han hmuh chuan a lâwm êm êm mai a. Lo neitute nupa kha an lo thlen chuan, tawlailîrah an hlâng sawk sawk a, an hawpui ta nghâl a. An ina pindan tê fai tak leh bungraw dahna pindan leh choka ruak te chu an luahtîr ta a. Mari pa tân chuan lo neitunu chuan khum nuam deuh mai hi a pe a. Mari tân erawh chuan ṭhutthlêng sei a tâwk mai a, a pa kha a kalsan thei bawk si lo va.

Mari pa a han chau thut kha, ei tûr ṭha an hmuh loh avâng te, chawlh hahdamna an neih loh avâng te, an zin kawnga an kal hah luattuk tawh avâng te a ni a. Lo neitu fel tak mai nupui chuan, a theih tâwpin dam lo chu tibdam tumin, an thil neihte sêngin a enkawl a. He mi fel takte nupa hi kum tinin an khaw ṭhenawmmah dâwrpuiah an kal ziah ṭhîn a, mahse, hemi kum hi chuan kal loh zâwk maia, an va kala an pawisa sên ral tûr âwm ang hu chu, Mari pa dam lo enkawl nân, damdawi leh pawimawh dang lei nâna hman an tum ta zâwk a. Mari chuan lâwm avânga mittui luang zawih zawih chung in, "Aw! Khawiah pawh mai hian mi ngilneite hi an awm zêl a. Kan rin loh lam takah hian min khawngaihtute hi kan hmu leh hlauh ṭhîn a nih hi le," tiin anni chu lâwm thu a hrilh a. A pa kha a lo

ţha leh ta hret hret a. Mari chu a pa khum bulah chuan a ţhu reng ţhîn a; mahse, a awm-âwl mai mai ngai lo va, nasa takin la phiar leh puan ţhui lam thawkin, lo neitute chhûngkua chu a ţanpui ţhîn a. Mari taimâkzia te, a inngaihtlâwmna leh, a nungchang ţhatzia te a hmuhin, lo neitunu chuan mak a ti êm êm mai a.

Ngun taka an enkawl leh, ei tûr ţha tak takte an pêk avâng te chuan, James-a chu a lo tho harh sâwt hlein, ţhut pawh a lo ţhu chhuak peih ta a. Amah kha awm mai mai ngai thei lo mi a nih avângin, bâwm tah bawk a rawn bei leh ta a. Mari khân willow zâr leh hazel ţangte hnâng atân a va lâksak leh a. A bâwm han tah hmasak ber chu, mawi tak leh lian tâwk chauh hi a ni a, chu chu lo neitunu hnênah chuan lâwmna entîr nân a pe ta a. Ani pawh chuan a duh zâwng tak a lo ni kher bawk a. Nalh deuh mai, khauh tâwk khek khawk a ni a; willow hnâng sen reih rawih hian a pâwn lamah chuan, a neitu hming lam tawi leh, a tah ni a ziak a. A tlângah chuan bûkte lem, a sîr tawn tawnna pine thing ding ang hi hnâng hring te, a pâwl leh a eng tein mawi deuh mai hian a chuantîr bawk a. An chhûng mai chuan ţha an ti khawp mai a. Lo neitunu chuan chu bâwm chu lâwm takin a la a, an bûktê "Pine Bûktê" an tih lem chu a chuan bawk avângin, chu chuan a tilâwm lehzual a.

James-a chuan dam chiang hlea a han inhriat hnu chuan, lo neitute nupa hnênah chuan, "Kan tibuai rei ta hle mai che u a, kan khawsakna tûr hmun zawngin kan kal leh ta'ng e," a ti a. "Eng tizia nge ni ta le, James?" tiin lo neitupa chuan a kutah a han dawmsak a. "Kan chunga lungnih loh-

na nei chu in ni êm lo phawt ang a. Eng tiziaa min chhuahsan duhna nei ta nge in nih le? Tûnah chuan kum pawh a laklawh zo tawh a, thla a sik ţêp tawh a, thing hnahte pawh hi en ula, hei, a kaurau ţhut tawh alâwm. Nat pawh i na leh mai ang asin le," a ti a. James-a chuan, "Thil dang avâng a ni awzâwng lo mai, keimahni hi in tân hian kan buaipuiawm lutuk ang tih hlauhthâwn thu hla a ni ber e," tiin a chhâng a.

Lo neitupa chuan, "Buaipuiawm â maw ni? Inthlahrung hlek ma ta che; tûna in awmna pindana in awm hian eng tikawng mahin min tichêp hlei nêm le. Nangmahniin in mamawhte in inphuhrûk thei lehnghâl vei nên," a ti a. A nupui chuan, "Ni e, Mari mai pawhin puan ţhui leh la phiarin a thawk chhuak rei rui a, nang pawhin i duh phawt chuan, bâwm i tah zêl ang a. Hmân ni lawka khâwl ina ka kal pawhin i bâwm min tahsak kha ka keng a. Chuta hmeichhehо rêng rêng chuan, an duh ve khawp mai a. I tah phawt chuan leitu tûr chu ka hmu ţeuh thei ang a, hna tlachhamin i awm hauh lo vang," a lo ti ve a. Tichuan, Mari te pafa chuan, chuta awm hmun ngheh chu an tum ta a; chutia an hnêna awm hlen an tum tâk avâng chuan, in neitute nupa chu an lâwm êm êm a, lâwm thu an hrilh a.

BUNG 9

MARI TE PAFA PINE BÛKTÊA AN CHÊN LAI

James-a leh Mari chuan awm hmun an ngheh ta a, an bûktê chu bungraw pawimawh chauhvin, nalh takin an rem fel thlap a. Lâwm taka a pa chaw ei a han siam leh thei ta te chu Mari chu a lâwm êm êm mai a, hlim takin an awm ta a. Mari chuan a pa bâwm tahna bulah hian la phiar emaw, puan ṭhui emaw a lo thawk ve a, hlim tak maiin an titi dûn siah siah ṭhîn a. Zânahte hian a châng chuan ṭhutna pindanah an inkâwm ṭhîn a. Mari pa ngaihtuahna finzia leh, a fanu zirtîr a thiamzia te chu lo neitute chhûngkua chuan an fak hle mai a. Mari pa chu "Pu James-a" an ti mai a. Chuti ang chuan thlasik khaw vâwt pawh chu hlim takin an lo hmang ral ta dêr mai a.

An in bul lawkah chuan, lo neitute chuan huan zau fêt mai hi an nei a, chu huan chu enkawl ṭhat a ni ngai mang lo va. Lo lam thawh tûr hna an ngah avângin, huan chu an enkawl hman meuh lo va; tin, chu lo rêngah pawh, huanthlai enkawl lam hi an thiam zâwng a ni mang lo va. James-a chuan chu huan chu pangpâr huan mawi taka siam tûrin a han bei ta a. Favâng laiin a inbuatsaih lâwk a; nipui a lo thâwka, thlasik vûr lo tuiral veleh chuan an pafain huan chu an enkawl dûn ta a. Huan chu bial hrangah an sem sawm vek a, bial tinah chuan thlai chi tinrêng an chîng a, a sîrah chuan a vêlin kawng rawra phah an siam chhuak vek bawk a. Mari chuan a theih tâwpin huan chu a lo buatsaih a, chutih lai chuan a pa chuan khaw danga mi pangpâr chi rose te, tiulip te leh lili bul bâwk te leh huana chîn mi, chi tinrêng mai hi a va lei ṭhîn a,

Mari chuan pangpâr mawi ber ber chi, chûng lai hmun fianrial tak leh khawhar tak maia an lo la chîn ngai hauh lohte chu a han phun ta a. Tichuan chu huan chu pangpâr kûng tam deuh mai hian a lo hring ta dup mai a, tûn hmaa ngawpui kâr, luikawr ruam hmun ruak mai mai ni ṭhîn kha, chu huan chuan a rawn chei mawi ṭan ta khawp mai a. Chumi huan bul lawka thei huan pawh chu James-an a han enkawl meuh chuan, thei kûngte chu an lo nula ṭha leh a, an lo rah duh leh ta viau mai bawk a.

James-a chu a thiltih apiang maiah a hmuingîlin, a hlawhtling êm êm zêl a. A hna duh zâwng a lo hmu fuh leh ta bawk a. Pangpâr chungchâng aṭang chuan ni tin mai hian zirtîrna lamte sawi tûr thar a hre mai a. Fûr a lo thleng leh ta tih chuan, Mari chuan, an huan sîr lama inhnaih tâwk tak taka a phun kual, violet buk zîngah chuan a pâr a rawn zawng a. Pangpâr pâr hmasa ber chu tûn hmaa a tih ṭhin angin, têl khâwma a pa pêk a duh a ni a. Nakinah chuan pâr mawi deuh deuh mai leh, rim tui deuh mai a han hmu ta a; tichuan, hlim êm êm mai hian a lo tlân a, a pa chu a rawn pe a. A pa chuan, "A ṭha ngawt mai, zawng la, tichuan, i hmu ang; mahse, lo ngaithla teh. Hêng pangpâr duhawm tak tak mai, pâr mawi êm êm maite hi, an awm duhna hmun chu hlîng kûng zîngah a ni a; chu chu chhinchhiah a ṭûlin, kan tân zir tûr ropui tak a ni. He lai luikawr ruam chhûng ngawpui thim ruai mai leh he bûktêah hian lo kalin, hlimna kan rawn hmu thei ang tih tu nge hre lâwk thei ang? Chuti ang chu a ni a, lungngaihna nasa tak zîngah pawh hian, hlimna thlamuanthlâk tak mai te a lo awm ṭhîn zûk nia. Bawihtê, Pathian chu nghet takin ring tlat fo la; tichuan manganna eng pawh lo tâwk la, i

thinlungah lâwmna i tlachham ngai hauh dâwn lo zuk nia," a ti a.

Ni khat chu nu pakhat hi a fa mipa naupang tê tak tê hruaiin, khawpui aṭangin lo neitupa hruikhau lei tûrin a lo kal a. A nuin hruikhau a dawn buai vêl hlân chuan, pangpâr huan kawngka inhawngah a nau chu a va lût a, rose kûng buk luih maia a pâr chu lawh a tum a, mahse, a hlîngte chu a inchhuntîr ta hlawk mai a. A ṭap thâwm an hriat veleh, a nu leh lo neitunu leh Mari te pafa chu an lo tlân a. Naupang chuan a kut chu a lo keng thî hna mai a, "Rose buk pâr mawi deuh mai hian min tihder alâwm," a ti a. James-a chuan, "A châng chuan puitlingte pawh hi heti ang hian kan awm ve bawk ṭhîn. Rose kûngah hian a hlîng a awm a, a pâr a awm ang bawk hian, hrehawmna tel lovin, lâwmna ringawt hi a awm mai thei lo. Nawmna hi duhin kan bawh huam a, mahse, mihring rilru hi lâmna emaw, infiam châkna te emaw, a nih loh leh, zû in châkna te leh, chu ai pawha thil zahthlâk zâwk tih châknaina hruai bovin a lo awm ṭhin a ni. Tichuan, lungngaihna leh vânduaina ten min rawr tlâkbuakin, hlimna hrim hrim pawh kan sawi chhe mai thei bawk a ni. Chutichuan, pâwn lam lan dâr ringawt maia bumin i awm suh ang u. Mihring hian chhandamna a mamawh a, kan tisa châk zâwng ringawt mai zâwm lovin, chatuana nunna chang tûr in, eng lai pawhin, theih tâwnin kan bei zâwk tûr a ni," a ti a.

Ni hnih lai khua a chên hnu hian, Mari te pafa chu zîngah huanah an va lût a. Lili pârte a lo vu ṭan ta an han hmuh chuan, Mari chuan in chhûng mite chu a au va, a pâr vul hmuh hlân an lo nghah hlelh ṭhin êm avângin. Anni chuan ṭha an ti nas

khawp mai a, "A va han thianghlim êm! A vârzia lah chu! Sawisêlna tûr rêng rêng a awm dêr lo mai a!" an ti a. James-a chuan, "Sawisêlna awm awzâwng lo ve a. Mihring rilru pawh hi heti ang hian han fel famkim ve se'ng chuan, Pathian leh angelte chuan hmuhnawm an va ti ve dawn êm! Pathian nêna inzawmna chu thinlung thianghlim hi a ni a. Lili kûngte hi an ngîlin, van lam hawiin an ding sang mai a. Huana an lo awm hi tihzia ka ti ngawt mai. Huan apianga awm tlak an ni asin maw le. Khawvêl thilte kan rilruin a âwn veleh hian, vân lam thilte kan lo theihnghilh ṭhîn a ni. Lili kung ngîl taka ding zân mai hian, buaina leh thawh rimna zîngah pawh hian, kan thinlunga chatuan ram chu thlîr reng tûr leh, he khawvêl thil aia duhawm zâwk chu beisei tûrin min fuih a ni. Thlai ṭo engpawh hi nêm eng ang mah se, mahnia inlek kawh an tum ṭheuh va. Mahnia inlek kawh zo ve ngang lo, hêng bepui te leh he pal hnim bûk zînga zâm, hop kûng ngei pawh hi amah a inherh a, he ban hi a zem chiat mai a nih hi. Mihring pawh hi mahni tisa châkna mai zâwm ringawta thatchhe taka a awm chuan, mi tlâktlailo tak a ni mai ṭhîn a ni," a ti a.

Ni khat chu James-a chuan thlai ṭiak a phun sawn a, a piah deuhvah Mari chu huan hlo thlovin a awm bawk a. A pa chuan Mari hnênah chuan, "Hêng hna kawng hnihte hi kan dam chhûnga kan nun dân tûr a ni. Pathian fel tak chuan kan thinlung huan hi kan enkawl atân min pe a, eng lai pawhin kan thinlung huanah chuan ṭhatna kan phun tûr a ni. Sualna erawh chu zung a kaih hmain kan pawt chhuak zêl tûr a ni. Chuti a nih loh chuan a lo khawlo vek mai ang. Chuvângin fimkhur takin hêng thil kawng hnihte hi ti ilangin, chumi hnu ah chuan Pa-

thian, ni ti êngtu, ruah leh daifim te tlâktîrtu, thlai te tiṭhangtu leh, thei rahte tihmintu hnênah chuan ṭanpuina leh malsawmna kan ngên chauh tûr a ni. Chutah zet chuan kan thinlung chu huan mawi theih tâwp a lo ni mai ang a, keimahniah hian vân ram a awm a lo ni ang," a ti a.

Kum thum lai a lo vei hnu chuan, an chênna "Pine Bûktê" chu an tân a nawm êm bawk avângin an vânduaina te pawh kha an lo hre chang tawh mang lo va. Favâng tâwp dâwn lamah chuan, pângpâr dangte an chuai zawh tawh vek hnu hian, Khrisanthemam (Chrysanthemum) pangpârte chu a sen leh a dum-pâwl nalh tak mai hian an vul ve ta a. Ngawpui thing bukte chu han thlîr ila, thla a lo sik dâwn tawh avângin, an hnahte an kaurau dâwn a, rawng chi tinrêng mai hian a bâwm a; huan pawh chu thlasikah chuan a lo ruak ve deuh deuh dâwn tawh a. James-a chuan awm nuam lo hluah hluah ṭhîn leh chak lo sâwt hlein a inhria a, mahse Mari hnênah chuan engmah a sawi duh lo va, chuti lo zawng a lungngaih phah ang tih a hlau va. Mahse a pa pangpâr han thlîr vêl chuan, ngui hmêl a put tlat avângin, Mari chu a rilru takah chuan a hlim lo viau mai a. Ni khat chu Mari chuan, rose pâr thlasik chhûng zawng chu vul reng mai âwm tak hi a en a, a ngaihtuah neuh neuh va, a thlîr reng a. A han lo dâwn a, mahse a han khawih chuan a ṭîl zo ta a. A pa chuan, "Khati ang mai bawk khân mihring pawh hi kan tleirâwl lai chuan.rose pâr parh tîr ang mai kan ni a. Mahse rose pâr ang mai bawk hian kan nunna pawh hi a chuai ve hret hret a. Kan lo puitling zet tih hian, kan boral a hun ve mai ṭhin a ni. Nang pawhin e, Bawihtê, i taksa mawina rei lo têa chuai leh lawk mai tûr hi chapo-

pui miah suh la. Chhûng lấm mawina leh Pathian ngaihsakna thinlung, eng tik maha chuai ngai lo tûr chu châk zâwk ang che," a ti a.

James-a chu tlai khat chu, apple rah lo tûrin leilâwnah a lâwn a. A thei lawh chu Mari a pe a, ani chuan bâwmah a lo rem zêl a. A pa chuan Mari hnênah chuan, "Chu favâng thlifîm chuan mi va han chhêm vâwt sang sang ve le. Hnah kaurau leh ka sam ṭuak hi a chhêm vêl châk emaw ni. Kei zawng ka nunna hian a favâng hun chu a tawng tawh a. Mari, nang pawh i lo la tar ve ang a, he thei kûng tui tak maia rah ṭeuh ang hian awm tum la. He khawvêl huan Neitu hi tih lâwm tum ang che," a ti a.

Mari chuan ruahtui a lo tlâk leh hun atân thil chite a tuh a. A pa chuan, "Thlai chite leia i phûm ang chiah khân eng tik nîah emaw chuan leia phûmin kan la awm ve dâwn a, leiin min khuh ang. Mahse pangpâr chi chuan an phûmna lei chu ṭosan in a lo chawr chhuak a, mawi takin a lo pâr ta ang hian, kan thlân aṭang chuan ropui takin kan la tho leh dâwn a. Chu chuan inthlamuan ang che. Nang pawhin thlânah chuan mi la rawn zui ve ang a. Tin, ka thlân chungah pangpâr i la rawn phun ngei ang a, chu pangpâr aṭang chuan thawh lehna leh chatuan nunna thu la rawn zir ang che aw," a ti a.

BÛNG 10

NATNA PINDAN CHU

Thlasik chu a lo thleng leh ta a, a vâwt ţan viau mai a, tlâng sâng leh kâwr ruam te chu vûrin a rawn khuh leh ta hluk mai tih chuan James-a chu na fê hian a lo dam lo ta mai a. Mari chuan a pa hnênah an khaw ţhenawmma daktawr koh a rawt a. Lo neitupa kha a ţûl apiang ti mai thei tûrin a lo inring reng ţhîn a. Tichuan vûr chunga tlengna tawlailîrin daktawr chu a va ko va. Daktor chuan a damdawi chawh chu a ziak chhuak a. A hâwng leh tûr chu Mari chuan kawngka thlengin a va thlah a; a pa chu a lo dam chhuak lehin a ring emaw a zâwt a. Ani chuan, "I pa natna hi natna rang tak zawng a ni lo va. Ngawrna hri tûr a ni a. Amah hi a upa tawh si a, a ţhat chhuahpui zo kher lo vang ka ti," a ti a. Chu thu a han hriat chuan Mari chu a thidang dâwn thaw mai a. A ţap a, a inhnît a, a lungngai ta êm êm mai a.

Mari chuan a pa chu theihtâwpin a enkawl a. A pa chu ţawng pawh a ţawng peih loh avângin a mitmei aţangin a thil duh chu a hre mai a. A pa khum bulah chuan a tlaivâr zak zak mai ţhîn a. Mi rêng rêng chuan amah chu a dam lo ve mai ang tih an hlauhpui hle mai a, mu hahdam tûra an thlêm chiam pawh hian, eng emaw châng tê chuan rêi lo tê tê a han chhîng hlek chauh ţhîn a. Zan lai thleng dâwn dâwna puan ţhui leh la phiarin pawisa tlêm chu a khâwl thei a. A pawisa neih zawng zawng chu a pa tân a ţûlna apiangah a hmang vek zêl a.

Chu putar fel tak mai chuan, zawi zawiin a lo ţha deuh hret hretin a inhre na a, a mutna chu a thihna khum tûr a ni tih chu chiang takin a hria a. Mahse a thlamuangin a tuar thiam êm êm a, a thih hun tûr lo hnai mêk thu pawh thlamuang leh lungâwina rilru hahdam takin a sawi chhuak a. Chutia a han sawi pawh chuan, Mari chuan lungchhe deuh mai hian, "A! Ka pa, ka pa duh tak, chuti ang lam zawng sawi suh aw. Ka ngaihtuah ngam mawlh lo mai. Kei hi engtin nge maw ka lo awm ang le? I nau khawngaihthlâk tak hian khawvêlah hian laina rêng rêng ka nei dâwn si lo va," a ti a. A pa chuan, a kut chu Mari lam hawiin a han lek a, "Ţap ma ta che, Bawihtê, Pa ngilnei êm êm mai vânah i nei alâwm. Kei chuan awm lohsan che pawh ni ila, Ani chu i kiangah A awm reng asin. I khawsak dân tûr thu-ah chuan, lungngaihna ka nei hauh lo va. Awlsam takin savate pawh hian chaw chu an hmu mai a, nang pawhin i mamawh tâwk chu i hmu ve tho mai dâwn lâwm ni? Chawngzawng takngial pawh enkawltu Pathian chuan, engah tehlul nge A han ngaihtuah loh bîk ang che ni? Ka rilru tibuaitu chu, khawvêl sualna zînga i la chêng dâwn hi a ni. A, ka nau duh tak, khawvêl suahsualzia hi a chanve pawh i hre phâk lo vang. Thil sual tihchâkna rilrute pawh i la rawn pu ang a, thil sual tih hi a pawi teh chiam hlei nêm, tihna rilru pawh awlsam takin i la rawn nei mai thei a ni. Tûna ka fuihna che hi ngun takin ngaithla la, i pa rei lo têa thihsan mai tûr chein, thu hnuhnûng ka fah che hian i thinlung chhûngril takah thu nei zêl rawh se. Thil tih leh ţawngka leh ngaihtuahnaahte keiin ka hriata ka huat zâwng tûr ang chu tingai suh la. Rei lo tê achinah ka awm lohsan vang vang tawh ang

che'ng a, ka enkawl zui zêl thei tawh lo vang che. Mahse vânah engkim hmu theitu, i rilru chhûngril ber pawh hre vektu. Pa i nei tih hre reng ang che," a ti a. Tin, thâwk a han la tê tê rih a, a sawi zawm leh ta a, "Thil tihsual avânga he leia i pa mi tihlungnih loh i hlauh aia nasa daihin vâna i Pa chu tihlungnih loh i hlau tûr a ni. Mari, mi han en leh teh. Thil sual tih mawlh hi hlau ngawih ngawih la, chuti ang tihchâkna rilru tê reuh tê pawh i lo put dâwn apiangin, ka hmai dâng tak tawh leh, ka bianga mittui luang hi han ngaihtuah mai ţhîn ang che. Lo hnai la, ka kut vâwt, vuai tak mai te, rei lo têa vaivuta chang mai tûr te hi, i kutte khân han vuan teh. Ka thu sawi zawng zawngte kha theihnghilh hauh lo tûrin tiam tlat rawh. Thlĕmna i tawh hunin tûna thlân kotlânga ka kut vâwt takte i vawn ang hian, vuan reng angin inngai la. Ka chêrzia leh ka dânzia te i han hmuh hian, i mittui a tlain i ţap zêl mai a, i khawngaihthlâk hle mai. A! He khawvêla thil engkim mai hi an boral duak duak zêl a ni tih hi hria la. Kei pawh hi kan vâng lai chuan, tûna nangmah ang bawk hian hrisêl tak leh sâr tak ka ni ve ţhîn asin. Nang pawh hi e, i tar hmaa Pathianin A hruai mai nghâl loh che chuan, tûna keimah mi hmuh ang mai bawk hian, thihna khuma chêr tak leh dâng êm êma i mut hun a lo la thleng ve ang. Fûr a lo tâwp a, pangpârte an lo ţil zo ang mai hian, ka tleirâwl laia ka ţhiante chu an thi zo tawh a. Pangpâra dai tla a lo hul leh thuai ang hian an awm lo zo tawh a ni," a ti a.

A tûk lehah chuan James-a chuan chak lo tak chung chuan, pawimawh a tih tlat si avângin, a fanu chu awm dân ţha a hrilh leh hrâm hrâm a, a thih hun tûr chu a lo hnai hlea a tîn si avângin. "Lal

hnung zuia ka zin vêl ṭhin lai chuan, khua ka tlawh zauvin mi pawh ka hmu tam ve hle ṭhîn a. Khawpuiah vântlâng thil ropui deuh awm se, kan kal zêl a. Nuam takin kan khawsa ṭhîn. Inkhâwm pui lian leh thu sawi ngaihnawmte a awm leh, ka pu a telnaah tawh chuan ka tel vein, ka ngaithla ve vek zêl a. Ruai ropui leh in tûr lam mi narân hmuh phâk lohte pawh ka kîl vein, chûng ang chu hnianghnârin ka lo nei thei ve ṭhîn a. Mahse hêng thil mai mai, khawvêl nawmna te hi chuan chhawrbâwkna awm lovin mi liamsan zo tawh a. Eichbourg-a kan in emaw, heta mi emawa khûn taka thil ngaihtuahna leh, hun rei lo tê pawh ni se, ṭawngṭaina urhsûn tak-a ka neih lai hi, chûng thil zawng zawng ai chuan ka lâwmna a ni zâwk; ka sawi tawh angin, he ka thihna khum ngeiah pawh hian ni sela, khawvêl lâwmna mai mai ai chuan, chûng chu ka ngaihlu zâwk daih a ni. Kan Chhandamtu duh taka hmangaihna leh, A rawngbâwlnaah chuan i hlimna zawng la. Amah chu i hmu ang a, tin, mal A sâwm ang che.

"He khawvêlah hian vânduaina thilten mi rawn tlâkbuak fo ṭhîn a. I nu'n min boralsan lai phei kha chuan ka thinlung chu huan ro deuh mai, engmah ṭo theih lohna hmun, a chhûnga leite nîin a em châr avânga khi chat hrêk hrûk mai leh ruahtui ngaia ro huam huam ang mai hi a ni a. Chuti ang chuan vânduaina avângin ka lo awngrawp deuh deuh va, thlamuanna ngaiin ka tui a hâl a; a tâwpah erawh chuan chu thlamuanna chu Lalpa hnên ata ka lo hmu ta a ni. I e, Bawihtê, nang pawh eng tikah emaw chuan i thinlung chu hmun khawhar, engmah ṭo theih lohna ang mai hi a lo la ni ve ang a, mahse, mangang suh ang che. Lei tuihâlin ruah a auh chuan a hlawhchham lo va, a mamawh tâwkin

Pathianin A pe ţhîn. Lalpa hnênah thlamuanna chu zawng ang che. Ruahtui hlu takin lei ro tak a rawn tihnâwng ang hian, Lalpa thlamuanna chuan i thinlung chu a tihtharsak ang che.

"Ka nau duh tak, tihchêt rual lohva nghetin Pathian chu ring tlat la. A hmangaihte chu engkim A tihsak ţhîn. Lungngaihna aţangin lâwmna famkimah min hruai ţhîn. Ka nau duh tak, Mari, hmâna kan zin kawnga thui tak mai hah taka kan kal hnua ka chauh avânga kawng laia ka tlûk lai vêla i mangan nasatzia kha i la hre reng ang chu maw? Khâng thil kha hmangin Lalpa chuan, hêng mi ţha takte zâra lâwmna kum thum chhûng lai kan neih tâk kha min rawn siamsak a nih hi. Khati ang khân lo chau ta kher suh ila chuan, an in hi kan thleng ngût kher lo vang a, heti tak hian an khawngaihna pawh hi kan dawng kher lo thei a ni. Mahsela khatia ka han chauh tâk avâng khân hêng thil lâwmawm zawng zawng, an lak ata lâwmna kan dawn te, thil ţha kan tih theih te, heta hlim taka kan awm theih tâkna te hi kan lo ta chang hlauа zâwk a ni e.

"Chuti ang chuan e, Mari, kan dam chhûnga buaina kan tawh aţangte hian, Pathian ţhatna hi kan lo hre chhuak thei ţhîn a ni. Tlâng sâng tak takte leh luikawr ruam te, ngawpui chhûng te leh, lui kam te leh, phai zâwl chirhdûp hmun te pawh A ţhatzia leh A ngilneihzia hmun tin aţanga kan hriat chhuaha kan fak theihna tûrin Lalpa chuan pangpârin A chei mawi vek a. Chuti ang bawk chuan ngun taka ngaihtuahtuten an hriat chhuaha, Amah an hmangaiha, an chawimawi theihna tûrin kan dam chhûng hunа kan thil tawhahte rêng rêng hian, A finna nasa tak mai leh mihringte A lainatna nasa tak mai hi

hriat chhuah theihna A siam a ni. Hêng hi mahni nun ţheuhvah a hriat theih a ni. Rûkrua an puh chea, kan pafaa lung in chhûnga kan pahniha lungngai taka kan han ţah lai meuh aia nasa lungngaihna kha kan la tâwk ngai lo vang. Mahsela kha thubuai kha thil ţha rawn inţan chhuahna hnâr a lo ni ta a ni. Lungngaihna te, retheihna te tâwka lung in chhûngah te kan awm lai khân, Amah chu kan hnaih a. Ani chuan he khawvêl sual hian a ţhen hran rual loh hmunah chuan min hruai ta a.

"Hetah hian, hmun fianrial ber chei mawitu pangpâr, a tichhetu hlauh tûr awm lohna hmuna awm ang i ni a. Amah he Pathian ţha leh rinawm tak hi, manganna i tuar zawng zawngte hlimnaa rawn thungrulh che duhtu chu A ni e. Lalpa chuan ka ţawngţaina A chhâng ngei a ni tih ka ring a, thil i tihsual lohzia chu A la rawn tilang fiah ngei ngei dâwn a. Chumi hun chu kei zawngin ka hmu ve phâk dâwn lo va. Eng pawh ni se, i thil tihsual lohzia chu ka hriat chian êm avângin, i dikzia an rawn hriat chhuah hun chu hmu phâk lo mah ila, thlamuang takin ka thi tawh tho vang. Aw, Mari, natna i tuar zawng zawng te chu, he khawvêla lâwmna leh hlimna thlensaktu che a la ni ang a, (he lei lâwmna hi la nêp hle mah se); tin, hrehawmnate hi vân rama awm thei tûra Pathianin min buatsaihna a ni bawk a ni. Tuarna leh fiahna aţang chauhvin vân ram chu kan thleng thei a ni si a," tiin a sawi a.

Thu a sawi hnem êm avâng chuan a chauh phah ţhelh a. Mahse rei vak lovah chuan, a thu sawi chu a rawn sawi zawm leh a. "Huan enkawltu chuan, thlai engkim tân hian a phunna tûrin hmun remchâng bîk a ruat ţheuh ţhîn a, a lo ţhat theihna dân ber tûr a ngaibtuah ţhîn. Chuti ang chiah bawk chuan

ringtu mi mal mal hi, kan nunna atâna hmun remchâng thianghlimna lama kan lo ţhan sâwt theihna ber tûr hmunah, Pathian chuan min dah ţheuh va. Chuti ang chuan, nang pawh i vânduaina te chu hlâwkna atân A siamsak zêl ţhîn che a, he ka dam lohna hnuhnûng ber leh ka thihna ngei pawh Lalpa chuan i tâna malsâwmsaknaah A chantîr bawk ang. A! Bawihtê, 'thihna' ka han sawi apiang hian i mittui a tla zêl mai a. Thihna hi chuti êma râpthlâkah ngai ma ta che. Hmâna Eichbourg-a kan huana kan tih ang khân i han titi leh teh ang. Fûr ruahtui a lo tlâk tirh bian, eng nge lo thleng thîn i hria a. Thlai ţiak tê tê, no ngîk ngiakte an lo ţiakho va, pangpâr mawi tak tak leh, thei tui tak takah te an lo la chang ang tih rin ngaihna a la awm hauh lo va; dik takin chuti anga bit lutuk leh, inhnaih lutuka an awmho reng chuan, pangpâr leh rahte chu an rawn chhuah thei lo rêng ang. Inkâr hlat tâwka an awm a ţûl a, chuta kui ţiaktu, huan enkawltu pawh chuan, chumi hmuna awm hlena thi mai mai tûr chuan a duh a ni lo va. Hmun ruakah boruak thianghlimin a tihchaka, vân dumpâwla ni zung mawi takten a rawn chhun theihna hmuna phun sawn a duh a ni. Tichuan, ruahtui leh zân daifîmte dawngin, hnah an rawn chhuah a, mawi takin an duhawmna chu a lo lang chhuak ţhîn. Tâwt deuhva an ţo chu i ngaih theih ţhin loh avângin. chuti ang thlai ţiak ka han phun sawnte kha i lâwm ţhîn a; hmun thâwla an han awm hnu kha chuan i lâwm avângin, 'Tûnah chuan an ţhat duh tawh tûrzia ka mitthlain ka hmu lâwk ka ti,' i tih ţhin kha. Ka nau duh tak, keini pawh hi thlai chak lo tê tê ang mai kan ni a. Kan chênna lei hi a zîm lutuk a. Hei hi kan kumkhaw in tûr pawh a ni hek lo, hetah

hi chuan thlai ţhang thei lo deuh ang mai kan ni a, mahse ropuina la hmabâk neia siam kan ni a." Pathian chuan huan zau zâwk leh ropui zâwkah min phun sawn ţhîn a, chu chu vân a ni. Bawihtê, ţap tawh teh suh. Ka kal tûr thua ka lungngaih lohzia hi ngaihtuah mai rawh. Aw! Ka Chhandamtu hnên ka thleng thuai tawh tûr hi ka va lâwm êm. He ka taksa, khawvêl sualna bawlhhlawh kalsana Krista kianga chatuana awm chu a va han nuam dâwn êm," a ti a.

Rei lo tê a han ngawi hlek a, a sawi zawm leh a. "Mari, kan huana kan pahniha fûr lai zîng ni chhuak êng mawi tak maia kan han awm dun lai te kha maw! Vân chu huan zawng zawnga mawi ber mai nên an tehkhin ţhîn a; tah chuan pangpârte a chuai ngai lo; he ram nuam tak mai hi a ni, tûnah hian ka pan dâwn ni. Pathian rawng hi bâwl fan fan zêl langin, chutah chuan kan la inhmu leh dâwn zuk nia. He khawvêla kan khawsaho hi zawngin hrehawmna sawi sên loh kan tuar a, ţap chungin lungngai takin kan inţhen ţhîn a. Chumi hmunah zet erawh chuan inţhen rêng rêng hlau tawh lovin chatuana hlim leh lâwmna zîngah chuan kan awmho reng tawh dâwn nia. Mari, Pathian bulah hlîr awm reng fo la, he khawvêlah lâwmna i tawh pawhin chatuan lâwmna theihnghilh phah nân hmang suh ang che. Tichuan eng tik nîah emaw, i nu leh kei hian kan fanu hi vânah kan lo hmu leh dâwn che zuk nia. Bawihtê, ka tilungngai nasa chein i mittui ka titla hnem ta ngei mai. Mahse i mittuite kha a duhawm zâwnga tla a ni a; mittui nêna chi tuh chuan zung a kai samin a duah ţha ting mai a ni. Buh chi han tuha fûr ruahtui duhawm takin a châwm ta chiah ang mai hi a ni si a," a ti a.

BUNG 11

MARI PA THIH THU

Mari chuan a pa chu a dam rei dâwn tawh lo tih a hriat chuan, Erlenbrunn-a Pastor hnênah a kal a, a pa dam loh thu chu a va hrilh a. Pine Bûktê pawh kha chu Pastor bial chhûnga mi chu a ni nghe nghe a. Chu Pastor chu mi entawn tlâk tak leh mi rilru thianghlim tak mai a ni a. James-a chu a kan ngun hle a, thu ṭha tak takte sawiin an ti-ti dûn ṭhîn a. A pa ni mai âwma hmangaihin Mari chu a thlamuan ṭhîn. Tlai khat chu, Mari pa natna chu lo zual ta thutin a hria a. James-a chuan Pastor nêna an pahnih chahhva ti-ti dun a duh avângin, Mari chu pâwna va awm lawk tûrin a tîr a. Mahse a ko leh thuai a, a hnênah, "Mari, ka khawvêl thil-te chu ka tifel zo ta a, Krista hnêna chêng tur chuan ka inpeih ta," a ti a. Mari chu a thlaphâng êm êm mai a, a pa thih hun tûr chu a hla tawh lo tih a han hriat chuan, insûm harsa a ti êm êm a, mahse a pa rilru tihhrehawm a hlauh avângin a insûm leh thuai a. James-a chu nilêngin a rilruin Pathian hnênah a ṭawngṭai a, a rilruin Pathian lam thu a ngaihtuah a, engmah dang pawh a sawi mang lo va.

A tûkah chuan Pastor hnên aṭang chuan chhang leh uain, Krista taksa leh thisen entîrna te chu a dawng a. Rinna leh hmangaihna leh, chatuan nun-na beiseina te chuan a hmêl zahawm tak chu vân lâwmnain a tihlim a. A biangah chuan a mittui a lo luang a. Mari chu a pa khum kiangah chuan khûr zawih zawih leh ṭap chhungin ṭhingṭhiin a ṭawngṭai a. Lo neitute chhûng chuan Mari chêt dân chu ngun takin an lo ngaihtuah reng a, an rilru a khawih hle

mai a; an kut an suih a, an mittui a tla zawih zawih hlawm mai a. Mari chuan, "Tûnah zet chuan ka thin a damin ka thlamuang ta huai mai. Isua Krista sakhua hian thih dâwn dârkâr ngeiah pawh, chung lam ata thlamuanna min lo pe thei tak meuh a nih hi," a ti a.

Chumi lai chuan James-a chuan a thih a hnai ta tak zet tih a hria a. Lo neitute nupa khân an ţhian ţha ber anga ngaiin, an hnêna an lo kal kha nihlawhpui hlein an inhria a. An theihtawpin an enkawl a, ni tinin a awmna pindan tê kawngkaah chuan, engtin nge a awm tih en tûrin an lo dâk fo ţhîn a. An lo kal apiang chuan Mari chuan, a pa chu a ţhat leh an ring emaw, a lo zâwt ziah ţhîn a. Vawi khat chu lo neitupa chuan, "Fûr hi chu a tuar chhuak ngût lo vang," tiin a chhâng a. Chuta chin chu Mari chu a tukverh têah hian a dâk ţhîn a, khûr zawih zawih chung hian, an huana pangpâr kuhmûmte chu a en reng mai ţhîn a. Tûn hma lam tea fûr lo thlen hlân te a lo nghahhlelh ţhin tehlul nên, tûnah erawh chuan gooseberry thing chawr buk leh pangpâr kuhmûmte chu a tilungngaitu an lo ni ta a. Chaffinch sava hrâm mawi tak mai pawh chu a thinlung tithlabârtu a lo ni ta mai a; tin, snowdrop te leh primrose pâr te a han hmuh chuan a rilru a khawih êm êm mai a. A mangang lutuk chuan, "A! engkim mai hi an dân pângngaiin an lo tharin hlim takin an lo awm leh ta a, mahse ka pa erawh chu amah chauh hian a thiin, ama tân chauh hian beiseina a awm lo 'bîk em maw ni le âw!" a han ti a. Nakîn deuhvah chuan amah inthlamuan chawpin, vân lam a hawi a, "Beiseina chu awm teh rêng mai e, Lal Isua chuan, a thi lo vang tih A sawi si. He khawvêla a in hi ţhiat a ni ringawt a,

mahse vânah nunna tak tak chu a lo nei ţan tawh ang," a ti a.

Marin thiam tak leh chiang lauh maia lehkha a han chhiarsak te chu a pa chuan ngaihthlâk nuam a ti êm êm ţhîn a. Hetia a dam lohna hun tâwp lamah te phei hi chuan, Lal Isua thu sawi hnuhnûng berte leh, A ţawngţaina hnuhnûngte aia ngaihthlâk châk zâwk a nei chuang lo va. Zan khat chu Mari chu a pa khum sîrah a ţhu a, an pindan chhûng chu thlain a rawn chhun êng ruih mai a, an bati (sathau khâwnvâr) êng pawh chu, chu thla êngah chuan chiang lo riai mai hian a hriat a. Dam lo chuan, "Mari, kan Chhandamtu ţawngţaina mawi tak mai kha mi han chhiarsak leh teh le," a ti a. Ani chuan bati a chhi a, a han chhiar ta a. A pa chuan, "Khawi maw, lehkhabu chu, khâwnvâr kha han la hnai deuh bawk langin," a ti a. Mari chuan a pe a, khâwnvâr chu a hûn hnaih bawk a. Bible châng chu a kutin a kâwk a, "He lai hi i tâna ka ţawngţaina hnuhnûng ber a nih hi," tiin aw khûr deuh tak chung hian a han ţawngţai ta a: "Aw ka Pa, he khawvêlah hian rei ka awm dâwn ta lo. Ka Pa, Nangma hnêna lo kal ka inbeisei tlat a ni. Aw, he ka nau hi I hmingin sual lakah hum ang che. Khawvêla ka awm chhûng zawng khân, I hmingin sual lakah ka theih tâwkin ka hum ţhîn. Nimahsela Aw Lalpa, kei I hnênah ka lo haw dâwn ta. Nangin ani chu tûna I hnêna I hruai tûra ngensak ka ni lo va, thil hlauhawm laka I hum tûr ka ti a ni. I thu dik thianghlim chuan ani hi châwmin enkawl rawh se, I thu chu thu tak a ni. Aw, ka Pa, vâna Mi, Nangin fa mi pêk hi tûna ka kal tumna hmunah hian la rawn hruai ve ang che. Ka Chhandamtu Isua hmingin ka ngên e. Amen," tiin.

Mari, khum kianga mittui tla ţeuhva lo ding chuan, thei leh thei lovin, "Amen," a lo ti ve a. A pa chuan, "I e, Bawihtê, Lal Isua chu khawvêl siam tirh aţanga Ama ram vânah chuan, kan han hmu ang a, tin, keini pawh kan la inhmu leh dâwn nia," a ti a.

Tin, a lukhamah chuan rei lo tê a han tlu zâl leh lawk a, lehkhabu kha a la keng reng a. Chu lehkhabu chu Thuthlung Thar bu a ni a. Eichbourg a chhuahsan hnua a pawisa khâwl hmasak bera a lei a ni. A thu sawi chu a rawn chhunzawm leh a, "Ka duh tak, Mari, ka dam loh ţan tirh aţanga duat taka i mi enkawlna duhawm tinrêng avâng hian lâwm thu ka hrilh nawn che a ni, i mi enkawlna hnuhnûng ber pawh a ni tawh dâwn rêng a. Thu sâwm pêka pangana kha i zâwm ţha ngawt a ni. Mari, i Pa vâna Mi chu ring tlat la, A hnên aţang chuan i lâwm man chu i la dawng ang. He khawvêl aţang hian rethei leh fahrah takin ka kalsan dâwn che a ni a. Ka malsâwmsakna che leh, he lehkhabu chauh lo hi chu, engmah dang pêk tûr che ka nei lo. Ţha tak leh thianghlim takin awm reng fo la, tichuan, he malsawmsakna hi rah nei lovin a awm hauh lo vang. Lalpa ring chunga pain a fa fel tak mai, mal a sâwmsakna chu ro khâwm theih thil hlu ber ai pawhin a hlu zâwk si a. I pa i hriat rengna atân, he lehkhabu hi kawl la. Pawisa tlêm têa ka lei a ni a, rinawm takin chhiar ţhîn la, a chhûnga thute hi i nun dânin zâwm ang che; tichuan sum ropui ber ka hnutchhiah che a ni dâwn nia. Fûr laia thinghnah leh pangpâr zawng zawng aia tam, rangkachak ţangka hnutchhiah ta ang che ila, chu tangka zawng zawng pawh chuan, hei aia thil hlu zâwk hi lei tûr i hmu chuang lo vang.

He lehkhabuah hi chuan Pathian thu a chuang a.

"Tûk tinin he lehkhabua mi hi chhiar ziah ang che. Eng pawh thawk dâwn la, i chhiar ngei ngei ngaih tûr a ni. A tlem berah pawh thu hlâwm khat tal chhiar ziah la, i rilruah vawng la, i thinlungin ngilêngin ngaihtuah ţhîn ang che. Hriat thiam loh zâwngte i neih leh, ka tih ţhin ang khân, hrilh fiah tûr chein Thlarau Thianghlim chu ngên ang che. He lehkhabua a pawimawh lai bera chu, mi tin tâna hriat thiam mai theih a ni a. Nang pawhin chu chu tumin i zâwm tûr a ni. A chhûnga thute hian vân malsâwmnate chu i tân a lâk thlâksak thei che a ni. Ka tlangvâl laia ka lehkhabu chhhiar zawng zawng aiin, 'Ram tuktin pâr hi ngaihtuah rawh u,' tih ngawt pawh hian, finna mi pe tam zâwk êm êm zuk nia. Chu lovah pawh lâwmna sâng tam tak ka chhar chhuahna hnâr a ni a; he châng hian muanna leh thu âwih châkna thinlung mi pe suh sela chuan, hrehawmna sawi sên loh ka tuar avângte khân, ka lo beidawngin manganna tâwp thei lo chu ka nei hial mai thei a ni," a ti a.

A tûk zîng, dâr thum vêl laiah chuan James-a chuan chau êm êm hian, "Ka peih lo hle mai a, tukverh kha zîm têin han hawng teh aw," a han ti a. Mari chuan a han hawng a, thla chu a lo tla hman tawh a, mahse arsite chu mawi takin an pe ţhut mai a. Dam lo chuan, "Vân mawizia khi han thlir teh. Mawina famkima êng khîng arsite nêna han tehkhin chuan, lei pangpârte hi chu engmah an ni lo. Chumi hmunah chuan a ni, tûnah hian ka kal dâwn ni, a va hlimawm êm! Lo kal rawh, Lalpa Isu, lo kal thuai rawh," a ti a. Chûng thu a sawi zawh chuan a khu-nah a mu leh a, Krista ringin a thi ta a.

Mari chuan tuma hnuk chat lai a la hmuh ngai loh avâng leh, chuti thutin a thi mai ang tih pawh rin ngaihna a hriat loh avângin, a pa chu a thidang emaw a ti mai a. Mahse a hlauhthâwn si avângin mi dangte pawh chu an chhûngin a kai tho ta a. Khum lamah chuan an lo tlân khâwm a, a pa chu a thi a ni tih an rawn hrilh a. Chutah Mari chuan a pa ruang chu a pawm a, a biangte fâwpin lungchhe takin a ṭap ta a. "Aw, ka pa, ka pa ṭha tak, Engtin nge maw ka tih tak ang le? A va pawi em! Ka sawi thei lo! I thu sawi leh zirtîrna ṭha tinieng, i kâ leh i hmui te, tûna thihnain a châr nghch tâk aṭanga ka dawnte avâng khân lâwm thu hrilh che hi ka theih tâwk a ni a. Ka pa, i kut vâwt leh khawng tawh tak, thil ṭha tam tak mi petu leh ka ṭhatna tûra hna tam tak thawktu hi, lâwm thu hrilh nân ka fâwp a nih hi," a ti a.

Mari chu a khawngaihthlâk ngei mai. Lo neitunu chuan mu hahdam tûrin a thlêm chiam a, a tâwpah chuan a thlêm thlu thei ta hrâm a. A tûk nilêng chuan a pa ruang chu a awmchilh reng ringawt mai a. Khua a lo vâr leh hma chuan, a chângin lehkhabu a chhiar a, a chângin a ṭap a; tin, a ṭawngṭai fo bawk a. Kuang chhinna an kilh ngheh hma chuan Mari chuan a pa hmêl chu a'n en leh a, "A va pawi êm! Tûn hi i hmêl zahawm tak ka hmuh hnuhnûn ber a ni dâwn ta mai maw? I hlim lai hmêl te kha, i chan tûr ropuina khân a rawn chhun êng ṭhìn a. Dam takin aw, dam takin, ka pa. Lalpa Vântirhkohten i thlarau chatuan chawlhna hmuna an hruai lai hian, i taksa pawh hi lei chhûngrilah chuan thlamuang takin awm rawh se," tiin ring takin a ṭap a, Rosemary pangpâr te, rangkachak ang maia eng mawi primrose pâr leh violet pâr dum pâwl

nalh deuh mai te chu a ţanga thliakin a têl khawm a, a pa, a dam laia pangpâr tam tak mai lo chinga lo enkawl tawh ţhîn ruang chungah chuan a dah a, "Hei, pangpâr, leiin rah a rawn chhuah hmasakte hi, nakina i thawh lehna tûr entîrna ni sela, tin, he rosemary, eng lai pawha hring reng hi, ka thinlungin, tûn hma lam thilte kha, a hriat chhuah fona tûr entîrna ni rawh se aw," a ti a.

Tichuan Mari chuan, a mitthi vuina thawmhnaw, chu khuaa nula pakhatin a pêk chu hain, a pa ruang chu hnaih takah a zui a. Mitthi ang mai hian a dâng bâm mai a, fahrah, nu leh pa nei tawh lo a nih avâng chuan, mi chuan an khawngaih êm êm hlawm a. Mari pa kha Erlenbrunn khuaah chuan mikhual mai a nih avângin, a thlân chu thlânmual kil, a hungna bang hrûlah hian an lai a. He bang hrûlah hian, thlân chungah chuan pine thing buk tak tak pahnih hi a ding a, thlân chu an zâr hliah duai mai a. Kohhran hotu pakhat chuan, an mitthi vui tân chuan, thu rilru khawih tak mai a han sawi a. A châng thlan chu, Lal Isua thu sawi, "Buhfang leiah a tlâk lohva a thih zet loh chuan amahin a awm reng ţhîn; a thih erawh chuan tam takin a rah ţhîn," tih thu, Johana 12:24 thu hi a ni a. James-a chhelzia leh, a vânduaina a uar thiamzia te, amah hre ţhangtute tâna a en tawn tlakzia te a sawi a. Mari chu a ţawng thlamuan a. Tin, Mari te pafa chunga an thinlung tak zeta ngilneihna lo lantîrtu, Lo neitute nupa chu, Mari pa hmingin lâwm thu a hrilh a. Tin, Mari chu a lo fahrah tâk si avângin, an fa anga enkawl tûrin a ngensak bawk a.

Erlenbrunn-a Pathian biak inkhâwmnaa a kal châng apiang leh, Chawlhni tlaia a hman remchân apiangin, Mari chu a pa thlânah chuan ţap tûrin a

kal zia'ı ţhîn a. "Ka pa thlân chunga ka ţawngţai tui ang hian, hmun dang khawiah mah ka la ţawngţai tui ngai lo." Heta ka awm phawt hi chuan khawvêl hmun dâng rêng rêng chu ka hre chang lo va. Khawvêl nuam zâwka mi kan ni tih inhre chhuakin, chu ram thlen châk chuan ka thinlung hi a rûm a, tûna ka chênna khawvêl hi a sualin a bawlhhlawh si a," a ti ţhîn a. Khawvêl nawmsakna mai mai hi engah maha ngai lo tûr leh, a Pathian hnên chauhva chêng tûra a intiam zet phawt loh chuan, thlân chu a kalsan thei ngai lo.

BUNG 12

MARIN HARSATNA THAR A TAWK

A pa thih achin chu Mari chu lungngai rêng rêngin a awm a. Pangpâr mawina meuh pawhin a mit an la zo tawh mawlh lo va, huan kianga pine thingte pawh chuan ngui hmêl an pu nghuai hian a hria a. Nikhua a lo rei deuh tâk zêlah erawh chuan, a lungngaihna pawh chu a lo nêp ve deuh hret hret a; mahse harsatna thar khirhkhân tak mai a rawn tâwk leh ta a. A pa thih aţang khân, Lo neitute chhûngkaw chungchâng chu a lo danglam nasa ta khawp mai a. Lo neitupa chuan an huan chu a fapa mal, mi zaidam leh mi ţha tak mai hnênah a pe a. A fapa chuan tûn hma lawk khân nupui a nei a; amah a fel tehlul nên, a kawppui thlan sual aleiah hlim lo zet maiin a awm a. A nupui chu hmêl ţha leh hausa tak. mahse mi inchhuang leh induh deuh mai, hlâwkna ringawt mai hlutsak mi hi a ni a. Chapo leh duhâm hmêl a put hliah hliah avâng chuan, hmel ţha

ringawt mah se a ngeiawm tel tlat a. Sakhua rêng rêng hi a haw riau mai a. Chanchin Ṭha zirtîrnate hi engah mah a ngaih loh avângin a pasala nu leh pa lâwm loh zâwng ang ngat hian khawsak a tum mai a; an chaw ei tûr takngial pawh hi, a pêk vèk pawhin, khawpkham pawh tling lo hi, lainat lo fahran hian a pe chauh ţhîn a. Annahni chu a hnuaia daha thu neih khalh leh lungngai rêng rênga siam a tum tlat a. Anni mi fel takte nupa khân, an in chhûngril lam kil khata pindan tê tak tê hi an luah a, ţhutna pindante phei chu tlawh ve enah pawh an en meuh lo va.

Lo neitute fapa chuan nuam hi a ti thei mawlh lo mai a, he hmeichhe suaksual tak mai hian a hau bawrh bawrh reng mai a. A pawisa rawn chhawm chu chhuangin hauh nân tak hian a hmang reng reng mai a, chu chu tuar hrehawm a ti êm êm mai ţhîn a. A nupui nên chuan nilêng zaka an inhauh-a, an inhnial loh vêk pawhin, a rûkin hrehawm ti takin a vei reng mai ţhîn a. A hriat loh hlân chuan a nu leh a pa te kianga a kal pawh a nupui chuan a phalsak lo va, "Chuti lo zawng a rûkin thil i pe ang," a ti tlat mai a. A losûl hâwng hi eng emaw châng chauh hian, a nu leh pa kiangah chuan a kal ngam ţâwk chauh va. Anni chu ţhutthlêng inţâwmin lungngai taka lo ţhu dûnin a va hmu ţhîn a; tin, an kiangah a ţhu a, a chungchâng thu hrehawm a tihzia chu a hrilh ţhin a. A pa chuan, "A ni ngawt mai. A hausakna leh a hmêl ringawt kha i thlîr a, kei lahin ka lo remtihpui ta mai si che a; kan vai tuar ta zawng a nih hi le. Pu James-a thu mi râwn ang khân lo tih ngei tûr a ni na ale. A dam lai pawh khân neih kan rawt vêl pawh kha a remti ngai lo tawp a, amah thil chinchâng hre thiam tawh mi a lo ni bawk a. Hemi chungchanga a sawi

zawng zawngte kha ka la hre vek mai, vawi tam tak ka ngaihtuah nawn leh ṭhîn a ni," a ti a. A nupuia hnênah chuan, "I la hre reng ang a, 'Chêng sîngkhat chu tam zawng a tam êm asin maw le,' kan tih khân, James-a chuan, 'A tam i ti maw? Ni lo ve, in huana pangpâr i hmuhte khu a lêt sângkhat laiin a mawi zâwk. 'A tamzia ringawt chu in ngaihtuah a ni ang e. Tam chu a tam na meuh ngei mai. Chuti anga pawisa tam chu tlûkpui miah lova ak zo nain chu mi chak tak a ni ang a; mahse, miin a tlûkpui erawh chuan, rethei leh pachhe tak a lo nih hma chuan, a lu chuan vân lam a en leh thei tawh ngai lo. Chuti chu ni siin, engah nge chuti ang pawisa tam chu in lungkham le? Engmah pawh in tlachham ngai miah lo va, tlâkchham ahnêkin a 'chuang a hamin in nei a. Sum ngah chu chapo leh mi hmusit mai pawh a awl a ni, ka tih hi ring rawh u. Ruahtui pawh hi thil pawimawh leh ṭangkai tak a ni chung hian, a sûr tam luattuk hlauh chuan, huan thlai duhawm tak tak hian a thih phah mai ṭhîn zuk nia,' a tih ṭhin kha.

"Heng thute hi mi ṭha tak mai kan chân tâk khân a sawi a ni a, ka bengah a la châm reng mai. Tin, ka fapa, nang pawhin a hnênah khân, 'He nula hi zawng ngaihno a bei ngang mai si a, rose pâr ang maiin a mawiin a tharlâm siah mai asin maw le,' i tih khân, ani upa lungfing tawh khân, 'Pangpârte hi chu an mawi mai chauh a ni lo va, ṭhatna leh duhawmna an nei kawp a ni. Kan tan hian an ṭangkai êm êm asin, anmahni aṭang hian asin, khuai hian a hnûn thianghlim tak leh, a zû thlum tak mai hi a lâk ni. Pathian ngaihsakna tel lova pâwn lam mawina ringawt hi zawng, lehkhapuana rose pâr lem ziak ang chauh a ni si. Engmahlo mai

mai, nunna pawh nei lo leh rim tuina pawh nei lo, khawihnûn leh pâr-zû pawh awm lohna a ni si a,' tiin a ngaih dân chu chiang takin min hrilh nghâl a nih kha. Mahse, a thurâwn kha kan lo ngaithla lo va, hei, tûnah chuan a thusawi dikzia chu kan hre ta ngei a nih hi. Khatih laia kan lâwmna êm êm tûr nia kan ngaih kha, kan lungngaihna tâwpkhawk a lo ni ta zâwk a nih hi. Kan vânduaina hi chhel taka tuar thiam tûrin, Pathianin A khawngaihna min pe ang chu," a ti a.

Chuti ang chuan an ti-tîho ṭhîn a. Mari, mi khawngaihthlâk tak mai pawh khân, lungngaihna tuar tûr a ngah êm êm mai. Lo neitute nupa kha in kil pindana an awm a ṭûl tâk avângin, a awmna ṭhin pindan chu an tân a kian a, a chêntîr ta zâwk a. An monu khân pindan ruak pahnih chu a neireng chungin, Mari chu hmun hrehawm lai berah a chêntîr a, a ti duhdah êm êm mai a, a hau a hau ringawt mai ṭhîn a. Eng lai pawh mai hian, Mari thil tih dik loh hlek hi hmuh chhuah tumin a châng reng a, sawisêlna ngawt a zawng a. Mari tân chuan thawh tam tâwk tih pawh a awm thei lo va, thil rêng rêng engti anga tih tûr nge tih pawh a tân chuan hriat theih a ni lo. Mari chuan a chunga hmuhsitna nasa tak leh, chu in chhûng tân chuan buaina thlentu mai a ni tih chu chiang takin a inhria a. Lo neitute nupa lah kha lungngai rêng rênga awm kha an nih ve bawk si avângin, an tân chuan Mari chu han thlamuan ngaihna a awm bîk si lo. Mari chuan kal bosan mai te a han rilrûk that that ṭhîn a, mahse kalna tûr chuang a hre si lo. Tichuan, Pastor kha a va râwn ta ringawt mai a. Tin, chu Pastor fing tak mai chuan, "Ka nau duh tak, Mari, i chênna ngaia chên reng hi i tân thil

theih a ni lo a nih hi. I pa khân thingtlâng khua atâna in chhûng vawn fel dân te na nâ nâ chu a hrilh chiangin, a zirtîr nasa êm êm mai che a. Mahse he mite hi zawngin chhiahhlawh mipa chak deuh mai hnathawh pawh an duh khawp lo vang. I tha tlin bâk, i zawh loh thawh tûr an pe che a, i tân a theih loh si a. Amaherawhchu, chuti thut maia kalsana khawsakna dang han zawng mai tûr erawh chuan ka fuih lêm rih lo a che. Ka duhsak ber che chu, la awm rih phawt mai la, i tlin tâwkin thawk la, tûna lungngai êm êma rûmtîrtu che tihduhdahna leh, hnuaichhiahna lak ata Lalpan A chhan chhuah hun tûr che chu dawh thei takin lo nghâk fan fan mai rawh, tih hi a ni. Chhandamtu, he laia awmtîrtu che hian A enkawl zêl thei che a ni. Kristian chhûngkaw ṭha tak leh rinawm tak, i chênna atâna hmuhsak tûr chein ka bei hram hrâm ang. Pathian ring chungin ṭawngṭai ṭhîn la, he harsatna hi phur hrâm hrâm phawt mai langin, Pathianin A la rêl fel vek mai dâwn nia," a ti a. Mari chuan a hnênah, "Ka lâwm e. Tih dân tûr ṭha tak mi hrilh ang chuan awm ka tum ang," a ti a. Lei chunga hmun khawi lai mah hi a pa thiân anga a lung tilêng leh a ngainat zâwk a awm miah lo va. Tûn hma lam khân a pa thlânah khân rose kûng a phun a. A phun pah chuan, "Aw, hetah hian awm reng thei dâwn ila chuan, ka mittui hian ka châwm ang che'ng a, i lo chawr bukin i lo pâr vul thuai tûr," a ti a.

Tûnah chuan rose kûng chu a lo chawr bukin, a kuhmûm te chu sen duk mawi tak takin an lo pâr chhuak ṭêp tawh a. Mari chuan, "Ka pa'n rose kûng leh mihring nunna a lo tehkhin ṭhîn kha a lo va han dik teh rêng êm. A châng chuan rose kûng

hian hnah tlâk kawlh lai te neiin, han en mai pawha a ţang leh a hlîng ringawt an awm fur mai lai hun te a awm a. Mahse, rei lo têah, a hun a lo thlen meuh chuan a chawr ţha lehin, pâr mawi ber berin a rawn khuh leh ţhîn a. Kei ka tân pawh ·tûn lai hi hlîng chauh maia ka khah lai a nih hi, mahse, Pathian khawngaihna azârah ka chhiat phah êm lo vang a. Ka pa, pa azawnga duhawm ber, i thu hi dik ka va ti êm. 'Chhelna hi mawi takin a pâr ţhîn,' i tih kha a dikzia ka nunna hian han hmu teh rêng sela âw," a ti a.

BUNG 13

ZÂN THLA ÊNGA ZINNA

Chuti anga Mari chu buai leh mangang rêng rênga a awm lai chuan, a pa pian champhaphâk July ni 25 chu a lo thleng leh ta a. Tûn hma lam zawng chuan, a tâna lâwmna nî a lo nih ţhin vei nên, tûn ţumah hi chuan ni lo chhuak chho chuan a mittui a rawn ko chhuak ve nghâl a. A pa pian cham atân hian a pa lâwm zâwng siamsak tûrin a lo inbuatsaih lâwk ziah ţhîn a. Mahse tûnah chuan a lo awm lo hman tawh si a. C ûng lai ram vêla mite chuan an mi duh tak thi tate thlân hi an pian champhaphâkah hian pangpâra chei mawi an chîng ţhîn a. Chuti ang atân chuan Mari pawh kha pangpâr an dîl fo va, tin, ani khân lâwm takin a lo pe ţhîn a. Ani pawh chuan chuti ang chuan a pa thlân chu chei mawi ve a tum ta a. A bâwm mawi tak mai, a lungngaihna rawn inţan chhuahna bul kha, almaira chungah a la kawl reng a. A han la thla a, pangpâr rawng chi

tinrêng leh thing hnah notein a rem khat a. Chu bâwm keng chuan, inkhâwm hun hma dârkâr khat vêlah hian, Erlenbrunn lamah chuan a kal a, tin, bâwm chu a pa thlânah chuan a dah ta a. "Aw, pa azawnga pa ṭha leh duhawm ber, ka nunna kalkawng hi pangpârin i lo chei mawi tawh a. A phu tâwkin tihsak ve thei lo che mah ila, i thlân tal hi chu pangpârin ka chei mawi dâwn a ni e," a ti a.

A tûk lehah chuan Lo neitute chhûng chuan an kiang ngaw piah lama phûl zau taka hnim ro te an va la khâwm a. Tin, an in aṭanga hla vak lo, kawrte kiang hnim chungah hian puan ṭha tak, hlai vak lo hi an pho va; chu an puan pho chu a lo bo ta daih mai a. Lo neitute monu kha chuan a bo tih chu tlaiah a hre chauh va. Mi rilru kawm tak mai, mi rinhlelh hmang hrim hrim a nih avângin, Mari lâkah a puh ta a. Mari pa khân zungbun chanchin kha Lo neitute chhûngkaw hnênah khân a sawi tawh a; tin, an tlangvâl pawh khân a nupui chu a lo hrilh ve hman dêr tawh bawk a. Tlaiah chuan Mari chu hnim ro hai khâwmna hmanrua pu-a tuibêl keng bawkin chhiahhlawh dangte rualin a lo hâwng a. Chutih lai tak chuan, kha hmeichhe sual tak mai kha choka aṭangin a lo chhuak a, Mari chu a rawn hau bawrh bawrh nghâl ringawt mai a. Tin, puan chu rawn pe kîr leh thuai tûrin a vau bawk a. Mari chuan, "Engtin nge keiin ka lâk theih ang le? Nilêng zakin phûlah ka awm ve reng a. Chokaa awm in awm loh lai takin emaw, mikhual pawhin awlsam takin an la mai thei ang asin," tiin nêm takin a chhâng a.

Mari rin dân chu dik pawh a dik chiah mai rêng a. Mahse Lo neitute monu chuan, vîn deuh maiin

a hau ta nek mai a. "Rûkhmang nu, zungbun i rûk thu leh harsa taka nghaisatu ngûnhnâm i pumpelh dân thu te hi hre lovin mi ring em ni? A rang thei ang berin tlân bo rawh. Nang ang phiangsen tân hian ka inah hmun a awm lo," a ti ta nek mai a. A pasal khân, "Tûna han inkaltîr nân êm chuan a tlai lutuk tawh alâwm maw le. Ni pawh a tla a ni tawh a. Chhûn khaw lum khati angah khân nilêngin hna a thawk si a; zanriah ei ve leh sela, zânin, zan khat chauh tal chu riahtîr leh hrâm ta che maw le," a ti a. Mahse chu hmeichhe sual chuan, "Dârkâr khat pawh a awm thei lo vang," a ti tlat mai a. A pasal chuan a ngaih dân a han sawipui chu a nupuia thinrim tizualtu mai mai chauh a ni dâwn tih a hriatin, a ngawisan ta mai a.

Mari chu a ngawi dâk mai a, engmahin a chhâng ve miah lo va. Ngawi rengin a bungraw neih chhun thil tlêm tê chu a diarin a têl ta malh malh a; tichuan a puantêl chu a zakzeh a, in neitute chhûng chu, a chunga an ṭhatna ṭhin avângin, lâwm thu a hrilh a; tin, puan chu a rûk lohzia a sawi nawn leh a. A chhuah dâwn chuan, "Ka kal ta'ng e" a ti a. An monu chuan, nuihsan deuh ṭhaw chung hian, "Kal daih rawh. I duh phei chuan, hêng tar lu ṭuak pahnihte pawh hi hruai ve nghâl la ka tingawt asin. Thi lawk mai âwm hmêl lah chu an la pu hrep si lo va," a han tizui a.

Chûng tar mi ṭha tak maite nupa chu, chu thâwm chu hriain an lo ṭap dûn zawih zawlh mai a. Mari erawh chu an ṭawng thlamuan a; kalkawnga a hman atân pawisa tlêm azâwng an pe bawk a. A hnênah chuan, "Aw, nula ṭha tak, kal ta langin, Pathianin hruai che rawh se," an rawn ti a. Mari chu a

thil fûn tê kha zakzeh chungin, thimhlim vêl hian a kal chhuak ta a. Ngaw chhûnga kawng zîm tê hi zawhin, tlângah chuan a lâwn chho ta ringawt mai a. A pa thlân kha vawi khat tal va tlawh leh phawt a duh a. Ngaw a han kal pelh chuan dâr sarih a ri chiah a, thlânmual a thlen hma chuan a lo thim dâwn ta mai a. Mahse thlân zînga zâna awm pawh chu a hlau lo va. A pa thlânah khân a va kal ta a, a mittui chu a sûr zung zung mai a. Thla chu a hleinga zân tak a ni a, a pa thlân chunga pine thing pahnih buk kârah chuan thla zung chu a kal tlang sung mai a, thlân chunga rose pâr te leh pangpâr bâwm kha mawi deuh main a chhun êng ruih mai a.

Tlai thlifîm chuan pine thing zârte chu a chhêm ri vang vang a, a châng chuan thlân chunga rose hnahte chu a chhêm che laih laih ţhîn a. Mari chuan, "Ka pa duh tak, ka lungawi lohna thu te hi mi rawn hriatpui phâk tawh tak si lo va maw? He tihduhdahna tuar ve tûra i dam ve ta lo hi a va tihzia em. Chu malsâwmna azârah chuan, Lalpa chu lâwm thu ka hrilh a ni. Tûnah chuan hlim takin lungngaihna khawih phâk lovah chuan i awm ta a. Aw, i kiunga awm ve ka va châk êm. Tûn ang êm êm hian ka la chanhai ngai lo vang a. Ka tânna lung in chhûng thîr tlâwn kâra thlain a rawn chhun ên ţum te khân chuan i la dam ve a. Aw ka pa duh tak, tûnah hei i thlân a rawn chhun êng leh ta e. Hmâna ka chênna ram, ka ngainat êm êm aţanga hnawh chhuaha ka awm ţum kha chuan, nang, pa ţha tak mai, mi vêng himtu, ţhian rinawm tak mai kha ka hnênah i awm a. Tûn ţumah hi chuan rethei takin, keimah tê chauh hian khawhar êm êmin, thil sual tia puhin, hmêlhriat rêng nei lovin ka awm ta

a. Khawvêlah hian khawhar ngawih ngawihin ka awm a, ka lu nghahna tûr takngial pawh ka hre ta lo. He leiah hian ka neih chhun chu hmun kil khat tê chauh tak meuh kha a ni a, chuta ṭang pawh chuan hnawh chhuahin ka la awm leh ta zêl zuk nia. A châng châng tala i thlân chunga ṭap tûra ka lo la kal thei kha ka lâwmna neih chhun a ni ṭhîn a; chu pawh chu ka tân thil theih loh a lo ni leh ta zêl si ale," a ti a.

BUNG 14

THLANMUALA INHMUHNA

Mari chu thlânmual hungna bang bula lung chungah hian a ṭhu a; tin, a chungah chuan pine thing chu a zâr buk luai mai bawk a. Rawmawlin a hmai a hup a, a rawmawl pawh chu a mittuiin a tizawr hnêp tawh mai a. A rilru chu a thlaphâng êm êm tak meuh mai a. Tichuan thua sawi chhuah thiam theih rual loh khawpa thûkin, a thinlung chhûngril tak mai aṭangin a han ṭawngṭai ta a. A ṭawngṭai chu a zo hman chiah tih hian, aw nêm tak mai hian, "Mari, Mari," tia a hminga rawn ko hian a han hre ta a. Hlau leh khûr chungin a han hawi vêl a. Tichuan mi pakhat hmêl ṭha tak mai, fel taka inthuam hi a han hmu ta a. Chu mi chuan, kawr fual, vûr ang maia vâr hi a ha a, thla êngah phei chuan a vâr êm êm mai a. Chiang taka chu mi chu a han hmuh chuan Mari chu hlauvin a phâwk nasa khawp mai a.

Chu mi chuan aw nêm diai mai hian, "Duh tak Mari, thlaphâng ma ta che. Nangmah ang maia thi

thei mihring mai bawk ka ni e. Mahse, nangmah ṭanpui tûr chea lo kal ka ni e. Pathianin i ṭawngṭaina A ngaithla a. Mi han en teh, engtia mi hre lo mai nge i nih le?" a ti a. Mak ti tak mai hian Mari chuan, "Lal fanu Amelia-i i ni maw? Aw, engtia heta lo kal nge i nih le? Zânah lehnghâl, he lai hmun râpthlâkah, in in aṭanga a hlat tehlul vei nên?" a ti a. Lal fanu chuan, Mari chu lei aṭang chuan, dîm tein a han kai tho va, a âwm nghêngin a pawm a, a fâwp ta ngawih ngawih a. "Duh tak, Mari, i chungah thil kan lo ti dik lo nasa êm mai a, Pangpâr bâwm min pêka lâwmna min siamsakah khân a ṭha lo zâwngin kan thungrûl vak mai che a. Mahse e, a tâwpah zawng thil i tih sual lohzia a lang chiang ta a. A! min ngaidam ang che aw? Ka nu leh pa leh, kei hi min ngaidam ang che aw? Hawh, lo kal rawh khai, kan theih ang ang talin thil engkim kha siam ṭhat leh vek kan tum a ni e. Min ngaidam phawt mai la, aw, duh tak Mari?" a ti a. Mari chuan, "Thil awmzia leh i ṭawng hmang chuan mi tilâwm ngawt mai. Ngaihdamna thute chu sawi pawh a ngai hlei nêm. Eng lai mahin, tlêm tê pawhin ka haw rêng rêng lo che u asin. Ka chunga in ngilneihna khân mi tilâwm êm êm zâwk a ni. Nang leh i nu leh pa te hian lâwm nachâng hre lo leh mi sual luhlul takah mi ngai ang tih hlauvin ka rilru a hrehawm êm êm ṭhîn a. Zungbun ka rûk lohzia kha han hre chhuak thei hlauh ula ka ti êm êm mai ṭhîn rêng a; hei, tunah chu ka duhna chu Pathianin A rawn tihlawhtling ta a nih chu. A hming chu fakin awm rawh se," a ti a.

Lal fanu chuan Mari chu a pawm tlat a, a mittui chuan a hmaiah a far zawih zawih mai bawk a. Chumi hnuah chuan thlân chu a zuk en a, a kut

suihin, ṭah aw tak mai hian, "Aw nang mi ropui leh huan enkawltu rinawm, i awmna chu he lai lei chhûngrilah hian a lo ni ta mai a. Ka naupan têt tê aṭang khân, ka lo ngaina êm êm ṭhîn che a. I thu mi hrilhte pawh ka pawmin, tui tak maia i ṭawngṭaite pawh ka lo ngaithla ṭhîn a. I chunga kan tih dik lohna zawng zawnga ngaihdam dîl tûrin i hmêl ka hmu thei ta lo hi, a va han pawi tehlul êm. Aw! tûn hma khân lo fîmkhur tâwkin, mi rinawm khati ang kha, lo ring tâwk che ni ilang chuan, i taksa hi he leia luang ral mai mai lo hian, kan hnênah nung damin a la awm reng zâwk tûr a le âw," a ti vawng vawng a.

Mari chuan, "A ni teh tak e maw, Lal fanu ṭha, mahse ka pa pawh khân huatna rêng rêng chu u a nei hlek lo va. Eichbourg khuaa kan awm lai ang bawk khân, a tih dân pângngaiin zîngah leh tlaiah hian a ṭawngṭaisak ziah ṭhîn che u a. A thih dâwn ngei pawhin in vaiin mal a sâwmsak che u asin. A thih hma lawk chuan ka hnênah, 'Mari, eng tikah emaw chuan, hêng kan pi leh pu te hian i thil tih sual lohzia hi la rawn hmu chhuakin, hnawh chhuaha i awm hi an la ko kîr leh ngei ngei ang che tih ka ring tlat a ni. Chutih hunah chuan, Lal leh Lalnu leh Lal fanu Amelia-i, ka pawm ka pawm ṭhinte hnênah chuan, ka thih dâwn dârkâr ngei pawha anmahni ka zahna te, ka hmangaihzia leh an chunga ka lâwm thu hi i la rawn sawi dâwn nia,' a ti nghe nghe asin. Amelia, chûng chu ka pa thu hnuhnûng berte chu a ni e," a ti a. Lal fanu chu a mittui a luang zawih zawih mai a. Mari hnênah chuan, "Lo kal teh Mari, hawh, he lung chungah hian i ṭhu dûn teh ang. He thlân hi ka kalsan phal mawlh lo mai.

Hetah hian Lalpa chu A awm avângin thla a muang a. Chûng thil lo thlen dân mak tak mai chu ka han hrilh nghâl vek ang che aw," a ti a.

BUNG 15

LAL NULA THU SAWI

Mari a kianga a lo ṭhut hnu chuan, Lal fanu chuan, "Ka duh tak Mari, Pathian chuan A awmpui zêl che a, eng lai pawhin A vêng zêl che a nih hi. Nangmah ṭanpui tûr chea heta mi rawn hruai khertu pawh hi Amah bawk chu A ni a. Tûna ka hrilh tûr che hi thil danglam tehchiam pawh a ni chuang lo va, mahse Pathianin dik taka thil awmzia A rawn rêl chhuah dân chu i hre thei mai ang. Thil i tihsual lohzia ka han hriat aṭang chuan, ka awm hle hle thei mawlh lo mai a. Ka rilruin nangmahni pafa ka han hre reng mai che u a. Nangmahni chungchângah hian mittui pawh ka sêng hnem tawh ngei mai. Ka nu leh ka pa te lah chuan, in awmna pawh hre si lovin, an zawng nasa tawh khawp mai che u a. Nimin piah khân hemi khua aṭanga hla vak lovah, ngawa Lal ramvâk a chawlhna ṭhin inah pawh kan pathumin kan lo kal a. A rei lo berah pawh he in hi kum sawmhnih zet chu tlawh tawh loh a ni a. Lal ramchhuahna hmun lo enkawltu chauh a awm ṭhîn a. Ka pa chuan tih tûr pawimawh tak a neih avângin chumi hna ti tûra lo kal, hotu dang pahnih nên ngawah chuan an buai nilêng zak mai a. Chûng mi pahnihte chuan an nupuite an hruai ve ve a; tin, pakhat chuan a fanu tlêirâwl a hruai bawk a. Vawiin

chhûnah khân khua a lum ngang mai a, tlaiah erawh chuan ni tla tûrin tlâng pang a han chhun êng sur mai a, ram lân dân rêng rêng chu a mawi êm êm a, rilru pawh a tiharh sawng sawng mai a. Tlâng pangte chu pine ngaw thing hian a bâwm vek a; tin, chûng ngaw kârah chuan lungpui leh khâmrâng te hi a lang ve zauh zauh bawk a. Chuti anga tlâng pang lan dân mawi tak mai chu hmuh pawh ka la hmu ngai lo va, hmuh leh pawh ka châk ngawt mai. Tichuan ramchhuahna hmuna in enkawltu fanu nên chuan kan lêng dûn a; tin, kan kal vêlna lamah chuan thlânmual hungna kawngka inhawngah, ni tla tûrin thlân lung phunte mawi taka a chhun tlêt surte kan han hmu a. Thlân lung phuna thu ziak chhiar te hi ka châk zâwng tak a ni a, thu ṭha tak mai ziak ka chhiarte phei hi chu ka hre reng ṭhîn a. Tichuan, thlânmualah chuan kan lût ta a. Lung phun eng emaw zât lai ka han chhiar hnu chuan, ka ṭhiannu chuan, 'Thil mak deuh mai i hmu duh em? Putar thlân a ni a. Thlân lung leh thil ziak lam phei chu a awm lo na a, mahse a fanu, mi fel tak maiin mawi deuh mai leh nalh deuh maiin a chei mawi a. Saw, pine kûng hnih buk nasa tak mai kâra rose buk mawi tak mai leh, thlân chunga pangpâr bâwm saw han en mah teh,' mi ti a. Ka va kal phei a, Eichbourg khua in chhuahsan aṭanga ka rilrua thi thei lo, pangpâr bâwm kha ka hmuh aṭang chuan, ka rilru chuan awm ngaihna a hre lo va. Chiang fê hian ka han en a, ka hming lam tawi leh kan chhûngkaw chhinchhiahna inziak te ka han hmuh chuan, rinhlelhna rêng rêng ka nei miah lo va. In pafaa chanchin ka zâwt ta a. Ka ṭhiannu chuan, Pine Huana in chên thu te, i pa dam loh thu te leh

a thih thu te, i lungngaihna zawng zawngte mi hrilh vek a.

"Tichuan Pastor, mi sakhaw mi leh zahawm tak mai hnênah khân ka kal ta a. I chanchin chu mi lo hrilh leh ve a; fel a ti êm êm mai nghe nghe che a. Pine Huan lamah chuan lo kal nghâl mai ka duh vei nên, kan inbiak vêl chhûng chuan khua a lo thim dêr ta mai a. 'Engtin nge maw ka tih dâwn le? Pine Huan lama kal nân chuan a tlai lutuk tawh si a, naktûk khawvâr veleh ka kal mai a ni ang chu,' ka ti a. Pastor chuan, zirtîrtu pakhat hi rawn hruai vat tûr chein a chah ta a. Zirtîrtu chuan, 'Mari chu zawn hlat vak pawh a ngai lo asin. Nichin deuh lawk khân a pa thlânah a va kal a, chutah chuan a pa ngaia ţapin a la awm ta reng a ni. Aw, Mari khawngaihthlâkzia tak hi le! A lungngaihna hian a thinlung ngaihtuahna lam hi khawih chhe lo phawt mai sela. Sana chabi pe tûra ka kalin, Biak in chhâwng sâng aţangin chuta a awm chu ka hmu a ni,' a ti a. I pa thlâna ka lo kal hi Pastor chuan mi kalpui pawh a châk viau va, mahse lo kal ve lo tûrin ka ngên a. Keimah chauhva lo kala, tuma hmuh lohva han pawm che hi ka duh si a. Tichuan ani chu ka nu leh pa hnênah ka awmna hrilh tûr leh nangmah lo lâwm tûra lo inbuatsaih tûra hrilh tûrin ka ngên a, tin. a va kal ta a. Tichuan e, Mari, kei-in he hmun hi ka lo thleng ta a ni e.

"Tûnah hian Pathian remruatna azârah i pa, chhandamte chênna hmuna awm taa thlânah hian, he pangpâr bâwm ngei hian min inhmuhtîr dûn ta a nih hi," a ti a.

Mari chuan a kut a suih a, lâwm takin vân lam a en a, "Ni e, Pathian remruat a nih hi. Ka mit-

tui tlâkna leh hrehawmna tâwp khâwk ka tuarte chu mi tuarpui a. Aw, Pathian ṭhatna duhawmzia hriat phâk rual loh hi a va lâwmawm tak êm," a ti a.

Lal fanu chuan, "Ngawi teh, Mari, thil pakhat hrilh tûr che ka la nei asin. Hêng chanchinah hian ka rilru khawih riau mai bîk a awm a, chu thil chuan kan hriat loh hlâna min lo hruai zêltu, Pathian felna chu mi ngaih ropuitîr ngawt bawk a ni. He khawvêla i hmêlma lian ber, Juliati duh thusâm chu hei hi a ni: Nangmah mi huattîr che leh, ka duhsakna che zawng zawng aman nei se, chu chauh chu a duh a ni. Chuti ang chu a duh dân a nih avângin, thil sual nasa deuh mai a lo ngaihtuahin, a rilru sual leh finna vervêk tak chu hlawhtling âwm tak khân a han inhre nghe nghe a. Mahsela, chu a dâwt sawi chu ama chhiatna tûr leh, keini tân pawh amah rinhlelhna a lo ni zo ta a; tin, nangmah min ngainat lehzualtîrtu a lo ni ta bawk a nih hi. Ka lak aṭanga tihhran hlen daih che hi tumin a bei zêl a; hnawh chhuaha in han awm tâk pawh khân, tifuh a inti hle mai a. Huatna rilru leh suahsualna nasa taka a thinlung chu khatin, lâwm takin, hmusit êm êm leh nuihsan chung che khân, he pangpâr bâwm pawh hi i hmaah khân a rawn theh phei a nih kha. Mahse rin lâwk ngaihna pawh awm hauh lovin chu thil ngei chu kan pahniha kumkhuaa min zawm ṭha lehtu a lo ni ta a nih hi. I awmna hmun hi mi rawn hmuhtîr khertu pawh he bâwm hi a ni lâwm ni? 'Pathian min hmangaihna azârah, kan hmêlmate lakah pawh engmah hlauh tûr a awm lo,' tih hi a dik ngei mai. Mi suaksualten kan chunga thil ṭha lo an tihte pawh, Pathian chuan kan tâna ṭha tûra chantîr hlauh dân A hre êm êm si a; tichuan kan

hmêlma nun râwng ber berten min tihchhiat an tumnate pawh dik tak chuan, kan lâwmna tûr a lo ni hlauh thei a ni. Kan hmêlmate lak aṭanga himna kan lo chan hlauh theih dân chu, tûnah pawh hian a lang chiang ngawt mai. Khai le, i pa thlânah hian eng tiziaa a tlai a tlaia kal nge i nih leh, tûn lawka lungchhe taka i lo ṭahna chhante kha mi han hrilh ve tawh teh le," a ti a.

Mari chuan, Pine Bûktê aṭanga an hnawh chhuah dân kha a han hrilh a. Lal fanu chuan, "A, ni e, manganna tâwp khâwkin a chîm buai lai che leh, lungngai êm êma ṭanpuina ngêna i biangahte mittui a luan zawih zawih hial lai taka i hnên ka lo thleng hi Pathian duh zâwng a ni e. Heta ṭang ngei pawh hian kan hmêlmaten min tihchhiat an tumna, Pathianin kan ṭhatna tûra A chantîr hlauh dân chu i hmu chiang ngawtin ka ring. Lo neitute monu sual tak mai, an in chhûng aṭanga hnawt chhuaktu che chuan, lungngai taka awmtîr che a tumna lamah, a hriat phâk hauh lovin, i tâna hlimna duhsak êm êmtu che, kei leh ka nu leh pa te hnênah a rawn hruai ta hlauh zâwk che a nih hi. Mahse hawh, i kal tawh ang hmiang. Ka nu leh paten min lo nghâkhlel âwm êm mai. Hawh Mari, ka kalsan dâwn tawh miah lo che a nia," a ti a.

A pa thlân, mawi taka a chei chu hmuh leh kher a inrin tawh loh avângin, Mari chuan, "Dam takin aw," a ti a, han kalsan pawh chu harsa a ti êm êm a. Lal nula chuan a bânah a vuan a, "Hawh, Mari, lo kal mai rawh. I pa, mi zahawm tak maiin a thil min pêk kha kan hriat rengna tûrin, he pangpâr bâwm pawh hi han keng langin— Lainat

taka i pa thlân i chei mawina zawng a ni na a, mahse a aia tlo zâwk lung kan la phun ang a, nang pawh i lâwmna zâwk a la nih ka ring. Hawh, i kal ang. Zungbun chanchin pawh chu hriat hlân i nghâkhlel ngawt lâwm ni? Kal pahin ka hrilh ang che," a ti a. Mari bânah chuan a kai a, tichuan lal in lam panin zân thla êng ruih maiah chuan an kal dûn ta a.

BUNG 16

ZUNGBUN CHHAR CHHUAH LEH DÂN

Thla chu a êng no ṭha hle mai a. Lal in lam panna kawng sîr vêlah chuan linden thing lian pui pui, sâng tak tak hi a ding khup mai a. Eng emaw ti chhûng chu thil awm dân te an rilrua ngaihtuahin biak pawh inbe mang lovin an han kal dûn miah miah a. Nakinah chuan Lal fanu chuan, "Zungbun kan hmuh leh dân chu ka han hrilh ang che aw. Ka pa tân Eichbourg khuaa awm a ṭûl tlat avângin, kumin chu kum dang aiin Eichbourg-ah kan kal hma deuh va. March thla ṭan tîr lamah kan kal a. Kan va thleng chauh tih chuan khaw awm dân chu a lo danglam thut mai a. Zan khat chu thlipui na deuh mai hi a lo tleh a. Eichbourg-a kan huana pêr (pear) thei kûng lian deuh mai kha i hria ang a, kha kha a tar tawh bawk a, rah pawh a rah mumal tawh lo va. Chumi zâna thli chuan a chhêm âwn nasa khawp mai a, a tlu mai dâwn emaw tih hial tûr hian a awm a. Ka pa chuan a kihtîr ta a. A kit tûr leh a tlûk zâwnga thing dang vaw chhe lo tûra vêng tûrin chhiahhlawh zawng zawng chu a

awm tîr vek a. Ka nu leh ka pa leh naupangte, â, kan ina mi zawng zawng mai chu huanah chuan kan awm vek a. A han tlûk veleh chuan ka naute mipa naupang pahnih kha a lêra magpies sava bu chu en tûrin an tlân thuai a, an unau chuan an lo inchuhin an inhnial phah fo ţhîn rêng a. Ngun fèt hian an en a, Augusta chuan, 'En teh, Mâma, thingţanga englo tle ver ver saw, nge maw ni chu le? A va'n tle êm êm e!' a ti a. Albert a chuan, 'E, rangkachak leh lunghlu ang mai a ni, a tlêt dân chu â,' a ti a. Juliati chuan rang fé hian a han en thuai a, a au ţhawt a, 'Aw, zungbun kha a nih hi,' a ti a. A hmêl chu mitthi ang mai hian a lo dâng zo ta vek mai a. Ka naute chuan thingţanga mi chu an phelh a, lâwm deuh mai hian ka nu an va pe a. Ka nu chuan, 'E! A ni tak! Aw, James, mi ţha leh rinawm, aw mi khawngaihthlâk Mari, in chungah kan lo va tidik lo nasa tehlul em ve le âw. He zungbun kan hmu leh hi ka lâwm ngei mai a, James-a leh Mari kha hmu leh phei ilang chuan, ka lâwm lehzual tûr. An chunga kan tihdik lohna rûl tûr leh siam ţha tûrin, he zungbun hi lâwm takin ka han pe tûr a,' a ti a. Kei chuan, 'Eng tiziaa zungbun hi thing lêra sava bua han awm daih thei nge maw ni teh rêng chu le?' ka han ti a. Ramchhuak mi Pu Anthony-a chuan, mittui luang zawih zawih hian, 'Chu chu ka han hrilh fiah ang che aw. James an emaw, a fanu Marin emaw he zungbun hi hetah hian an han thukru thei hauh lo va. A sang lutuk rêng rêng a, lâwn theihna mi pawh a ni lo va. Chu lo rêngah pawh, an tan han lâwnna hman a awm miah loh kha. Mari kha a hâwng leh chauh tihin an pafain man an ni ta mai a nih kha. Mahse

magpies savate hi thil tlereuh ngaina deuh mai an ni a, chuti ang thil an hmuh phawt chuan rang deuh maiin an bu-ah an pu thuai ţhin. Chuti ang sava chuan zungbun hi a ru a, a bu-ah a pu ta a lo nih hi. Chuti ang chu a lo ni ngei mai, kan buaipui vak mai kha. Sava rûk a ni ang tih rin ngaihna ka hre lawk lo hi erawh chu mak ka ti hle mai a,' a ti a. Ka nu chuan, 'Anthony, i tidik ngawt mai. He pêr lêr aţang hian hêng savate hi tukverhah hian an lo thlâwk fo rêng tak asin. Zungbun a lo bo tâk khân tukverh pawh kha a inhawng a; tin, ka dahna dawhkân pawh kha tukverh bul lawka awm a ni a, kawngkapui ka khâr a, pindan dangah ka awmsan ta mai kha a ni si a. Sava pakhatin he thing lêr aţang hian zungbun chu a rawn hmu kiau ang a, pindan danga ka awmsan veleh khân, kan hmuh loh hlânin a lo pu bo ta hlauh a ni ngei ang,' a ti a.

"Dik lo taka thiam loh chantîra in awm thu kha a han ngaihtuahin, ka pa pawh a rilru a buaiin tihngaihna a hre lo viau mai a. 'Hêng mi ţha tak maite nasa taka kan lo hrem vak mai kha pawi tiin ka thin a puak keh dâwn hial mai ka ti. Mahse huatna thinlung avâng ni lova, hriat lohna leh thil hai palh avânga ti kan nih khân thin a tidam ve deuh chauh a nih hi,' a ti a. Tin, Juliati lam chu a hawi a, ani kha a sualna avânga dâng zo vekin khûr chungin a la ding ta reng a. A hnênah chuan, 'Mi sualnu, kan hnênah leh rorêlna hmaa dâwt i han sawi ngam kha i va han huai teh rêng ve maw le. I dâwt sawi avânga thil kan lo tihdik loh tâk kha, tûnah hian phuba lâk tûr a ni. Putar rinawm tak leh a fanu khawngaihthlâk tak, thil tisual hauh si lote chungah khân, khati anga tuarna râpthlâk

kha engtin nge maw i thlentîr ngam le?' a ti a. Tichuan, thing kihnaa tel ve hotu pahnihte lam chu a hawi a, anni chu Juliati bulah chuan an ding a, ka pa chu ngun taka enin a thupêk anga ti mai tûrin an lo châng reng a. An hnênah chuan, 'Juliati hi man ula, khaidiatin hlîng rawh u. Amah avânga lungngai taka Mari kan tântîrna pindan ngeiah khân va khung ve ula. Marin tuar loh tawp tûr a lo tuar tâk ang zawng zawng kha a rawn tuar ve vek tûr a ni. Pawisa emaw, thuamhnaw emaw, a neih ang apiang chu Mari te pafa zângna dawm nân kan pe ang, chuti anga pêk theih tûr-a awm te an la nih hlauh phawt chuan. Ka ram chhung aṭanga Mari hruai chhuaktu hotu ngei khân, Juliati hi ramri thleng bawk chuan hruai ve rawh se,' a ti a.

"Ka pa thu sawi kan han hriat chuan, a vêla mite zawng zawng chu kan tirilah a khûr a, hlauvin kan ngawi ṭhiap mai a. Chuti ang êma ka pa a thinrim nasat chu tuman an la hre lo va, chumi ṭum ang meuh chuan aw vîn pawh a la chhuah ngai zen zen lo. Tichuan eng emaw ti chhûng chu kan ngawi ṭhap mai a. Nakin deuhvah chuan, mahni rilrua ngaihtuah leh kan ngaih dân chu kan sawi ta nak nak a. Hotu pahnih hian Juliati chu, a bânah leh-lam leh-lamah an chelh a. Pakhat chuan, 'Mi tih chhiat a tumna lamah amahin a chhiat phat ta a nih hi,' a ti a. Pakhat chuan, 'Dâwt sawi chu a heti rêng a ni. Lazai rêng rêng hi ni ênga hmuh tham loh khawpa sîn a awm ngai lo rêng a ni,' a ti a. Tin kan ei siamtu pawh chuan, 'Kawr mawi tak mai Mari an pêk avâng khân, Juliati hi a lo thinrim ta a. Chutia a thinrim avâng chuan dâwt kha a sawi ta a. Dâwt a sawi a ni tih hriat chhuah a nih hma si kha chuan, amah han inpuan mai ngaih-

na lah a awm bawk si lo a nih kha,' a ti a. Tawlailîr khalhtu pawh chuan, 'Tunah chuan sim pawh a sim tawh êm ang chu maw, thlarau khawvêla hrehawm lehzuala awm a duh te a nih nghâl loh chuan, Thing tin rah ṭhaa rah lo apiang an kit a, meiah an paih ṭhîn a ni,' a ti a.

"Zungbun kan hmuh leh thu chu Eichbourg khuaah chuan a thang chhuak thuai a, mi tin mai chu an lo tlân khâwm a, rei lo têah chuan mipui tam tak mai chu an lo awm khâwm ta tuau mai a. Kan ram rorêltu (thuchhe remtu) pawh huanah chuan a lo lût ve a. Zungbun kan chhar leh lai hmutu rêng rêng chuan hrilh hlân an nghâkhlel êm êm mai ṭheuh va.

"Chumi thuin a rilru a khawih dân chu e Mari, i rin aiin a nasa ang. I lakah khân a khauh hle nâ a, amah hi mi rinawm tak mai, dân ang zêlin thu dikah chuan awm tum tlat mi a ni a. 'Heti ang a nih hi lo hre hlauh ilang âw! An thil tuar kha a lo thlen loh theihna leh, an pumpelh theihna tûr a nih phawt chuan ka sum zâtve hial pawh sên ka ui loh vei nên. Thil tisual si lo, thiam loh chantîr mai hi hlauh pawh a hlauhawm viau asin,' a ti a. A ṭawngka chuan kan rilru a khawih khawp mai a. Tin, a kiang vêla mipuiho chu a han en vêl a. Pathian chauh hi Rorêltu, thil tisual thei lo, tihder theih hauh loh chu A lo ni. Engkim A hre vek a. Zungbun bo dân pawh kha Amah chauhvin A hria a, tûn hma zawnga hmuh lohva a lo awm rengna lai pawh kha Amah chauh lo chu tuman kan hriatpui lo. He leia rorêltute hi zawngin thil hi an thlîr thui phâk lo va, mahni leh mahni pawh an inbum thei a ni. Khawvêlah hian mi felin hrem an tuarna leh, mi sualte an dinchanna hi a awm zen zen lo asin. Ro-

rêltu, eng tik nîah emawa thil ṭha titu lâwm man pea, thil sual tite hremtu tûr chuan he leiah pawh hian mi felte rei tak chhûng rinhlelha an awm leh, sual zêp rûkte rei tak a inthup reng hi A remti hauh lo a ni. Hetia mak tak maia thil a lo kal zêl dân hi ka hmuhin, ropui ka ti hle mai. Nizâna thlipui, Lal in rawn sawi nghînga, kan vaia min tihlau êm êmtu khân, he pêr kûng hi a tlûk hlauhthâwnawm hial khawpa a rawn chhêm âwn kha a lo ṭûl ta a. Ruahpui vânâwn, thâwk khata a lo sûr thut mai pawh kha, he sava bu chhûng hi rawn nan faia, a ênna avânga kan lo hmuh hlauh theihna tûra zungbun kha rawn tlêng fai atân a lo pawimawh ta bawk a ni. Tin, zungbun kha va hmu hmasa ber tûrin, mahni thil chhar zêp rûk mai chîng lo mi, naupangte kha an lo pawimawh leh bawk a. Tin, Marin thil a lo tihsual lohzia rawn puang hmasa ber tûr pawhin dâwta min tihdertu, Juliati kher a lo nih kha a ṭûl leh bawk a. He chanchin mak tak mai hian, chu chauh pawh chu min hriattîr a ni mai lo va, mihring chunga rorêlna, nunna chhanhim leh lâksak thua rorêlna chu Pathian chuan Ama tân chauh A hauh va. Nimahsela Pathian chuan, a châng chuan, engkim mai hi chatuan rorêlna hnuaia an awmzia min hriat chiantîrtu, Rorêltu ropui lam chu kan thinlungin a hawi theihna tûrin, he khawvêl thilte hi kan chunga an lo thlen A remti bawk ṭhîn rêng a ni,' a ti a.

"A thu sawi chu mipuite chuan an ngaithla ṭhup mai a; a sawi chu dik an tihpui ṭheuh hlawm a, rilrua ngaihtuah reng chungin an ṭîn darh ta hlawm a. Chuti ang chu a ni e Mari, zungbun kan hmuh chhuah leh dân chu ni," a ti a.

BUNG 17

DIK LOHNA INPUANNA LEH A THAWI DAMNA

Lal te nupa leh, lal ina chêng mi dangte chu, lal ina ṭhutna pindanah an awm khâwm a. Pastor, mi fel tak pawh khân an hnên chu a lo thleng tawh a. James-a leh Mari chanchin a ban sawi chuan, an vai chuan an ngaithla tui êm êm mai a. Mari pa, putar mi fel deuh mai chanchin "Pine Bûktê"-a an chên lai thu leh, lal leh a chhûngte chu a zaha a hmangaih êm êmzia te chu rilru phûr tak maiin a sawi siah siah mai a. Marin a pa chunga lainatna a ngahzia te, a thothâng ṭhatzia te, a dawh theihna ngahzia leh a inngaihtlâwmzia te a sawi dan dan a. A thu sawi ngaithlatute chu an mittui a tla zawih zawih mai hlawm a. Chutih lai tak maia lal nula Amelia in a kut khing khata Mari rawn kaia, a khing leh-lama Pangpâr Bâwm kha rawn pawm chunga an awm khâwmna pindan êng deuh maia an lo luh meuh chuan, an vai chuan Mari chu an lo chibai noh noh mai a. Lal chuan, Mari chu a kuta chelh-in, a hnênah, "Nau khawngaihthlâk, i dângin i va han chêr êm ve le. Biang ti sen mawina pawh nei lo khawp hial maia hetia i lo awm tâkna hi, keimahni fîmkhur tâwk loh vâng a ni a, chu mawina chul hnu chu tivul leh tûrin theih tâwp kan chhuah ang. I pa in aṭang khân kan hnawt chhuak che a ni a, kha in kha nangma tan ngei i nei tawh zâwk ang. Eichbourg a in leh huan kha, i pa kha chuan a luah hawh chauh a ni a, mahse chu chu i ta ngei lo ni tawh zâwk rawh se," a ti a.

Lalnu chuan, Mari chu a han fâwp a, a âwm nghêngin a kuangkuah a, a hnênah chuan, "Ka fanu," a ti a; tin, a kutzungṭanga zungbun chu a han phawi a, "Ka nau duh tak, Pathian ngaihsakna rilru ṭha tak i neih hi, he zungbuna lunghlu tlang êng lian tak ai hian a ropui zâwk a. Chuti anga ro hlu zâwk chu nei ni mah langin, he zungbun hi la ang che aw, i tuar lêk loh tûr thil i lo tuar tâk kha, tlêm tala i hrehawmna kan thawi dam nân leh, nasa taka ka hmangaihna che leh, nu lainatna thinlung i chunga ka putzia hi entîr nân hei hi ka pe a che," tiin tûn hmaa vânduaina nasa tak rawn thlentîrtu zungbun kha a pe a, a kutah chuan a buntîr ta a. Tichuan, Mari biangah chuan, tûn hmaa lungngaihna mittui tam tak aiah khân, lâwmna mittui a lo luang ta zâwk a. A chunga an ngilneihna nasa tak mai avâng chuan awm ngaihna pawh a hre mang lo hial zâwk a, a vânneihna chuan a thinlung chu lâwmnain a rawn tikhat ta a.

Mari chu nu inngaitlâwm thei tak mai a nih avangin, a zungbun han la chu a tîm hle a, mittui tla chungin Pastor lam chu a hawi a, engtia tih tûr nge ni ang tiin a mitin a râwn a. Ani chuan, "Aw, Mari, zungbun chu i nei tûr a ni. Pathian aṭanga i thu âwih theihna rilru ṭha avâng khân, Pathianin mal A sâwm che a ni e. Rinawm taka nu leh pa thu zâwmtu chu, Pathianin mal A sâwm duh a ni. Kha kha Pathian thu tiam sa rêng a ni a, tin, chu thu tiam chu rawn tithleng tûrin lal te nupa thilphalna hi A rawn hmang ta a nih hi. Zungbun kha lâwm takin la la, i manganna kha Pathianin A tihbosak tâk che avângin, lâwm nachâng hriatna leh, thilphalna leh ngilneihna entîr nân, i vanneihna hi hmang ang che," a ti a.

Mari chuan zungbun chu a bun a, lâwmna a-vânga mittui tla chungin, harsa ti takin a lâwm thu a sawi a. A bulah chuan Amelia-i kha pangpâr bâwm kha la keng chungin a lo ding reng a, a nu leh a pa thilphalna avâng chuan a lâwm hle a. A mit mengah ngawt pawh Mari a hmangaih a, a duh-sakzia chu a lang chhuak a. Chuti anga Amelia in mi dangte tâna duhsakna rilru ṭha tak a put chuan, Pastor rilru chu a khawih riau mai a. Tichuan Pastor chuan, "Lalte nupa hi an thilphalna avângin, Pathianin lâwmnain thungrûl sela, tin, heti ang fahrah khawngaihthlâk chunga an thiltihte zawng zawng hi, anmahni fanu ngeia chungah hian a lêt zaa vûrin awm rawh se," a ti a.

BUNG 18

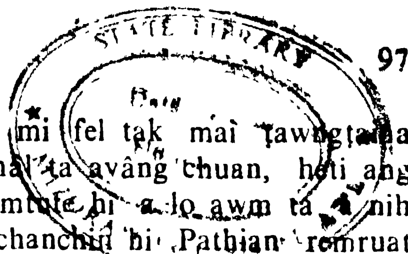
TLAIAH LAL INAH

Lalnu chuan zanriah ei a han siamtîr a, Mari chu Lalnu leh a fanu Amelia-i inkârah ṭhu tûrin an sâwm a. Mahse amah tleirâwl tê leh inthlahrung thei tak mi a nih avângin, an duhsakna hmun chu a hnial a. Mahse, lalnu cnuan a thlêm lui a, an hmun ruatsakah chuan a kai ṭhu ta a. An chaw ei chhûng chuan Mari chanchin ngat sawiin an ti-ti a. Ramchhuak mi, mi rinawm tak, putar Anthony-a pawh kha Lal khân a rawn hruai bawk a. He chhiahhlawh rinawm tak mai hian a tih tûr a nih avâng mai chauh pawh ni lovin, lâwm takin a pu chaw ei chu a lo nghâk a. Mari hnungah chuan a lo ding reng a. Ṭawng huangtau khawpin

amah a upa tâwk ve tawh rêng rêng bawk a, a lo ţawng vêl zung zung a. "A lo dik na meuh mai ti rawh Mari. Ngawa kan inhmuh ţuma nang leh i pa hnêna ka sawi kha, hei, a dikzia chu kan hre ta ngei a ni lâwm ni? A ringtu chu Pathianin A hual him zêl ţhîn ka tih rêng kha. Kawng khatah erawh chuan kan lâwm a famkim hlel deuh a ni. I pa khân vawiin hun lâwmawm hi han hmu ve phâk ni selang, thil i tihsual lohzia hriat chhuaha a awmzia leh, nasa taka chawimawi i nih tâk avâng hian a lâwm dâwn tehlul vei nên," a ti a.

Pastor khân Pu Anthony-a hnênah chuan, "Pu ţha tak, i rilru khawih thil i han sawi chuan i thinlung ţhatna a tihlan avângin ka ngaisâng ngei mai. Kan khawvêl nunna rei loh thu ah hian kan inngaihtuah buai tûr a ni lo va. He khawvêl hi chu khawvêl dang la awm tûr atâna a hmahruai chauh a ni a. Kan khawvêl nunna hi chu vân rama nun nuam taka kan nunna tûra inbuatsaih lâwkna chauh a ni a. He tleirâwl chunga vânduaina lo thleng zawng zawngte kha ropui taka vûr chhilh a ni ta a. A pa erawh kha chu, khatia a chunga dik lo taka rorêlna leh, lungngaihna tlâkbuak reng chunga a thi ta kha, Pathian remtih zâwng a ni chêk a ni ang chu le. Mahse nunna ţha zâwk dang a la awm a. Chênna hmun tûr vân in kan neih avângin, hlim takin kan awm tûr a ni. Chumi hmunah chuan kha mi ţha tak kha, a tuarnate zawng zawng chawlhsanin, a han awm ta a; zânina keinin he pindan ropui taka ruai kan kîl pawh hian, a lâwmna chan nê chauh pawh a ek zo lo. Chu lovah pawh ka hrilh fiah thiam lo na'ng a, mahse ka rilruah a awm tlat a, thinlung chhûngril tak aţanga ngaihtuahna lo kal chu rin dân

mai mai ai chuan kawng tam takah a dik duh zâwk nghe nghe a, kha pa fel tak, pa nih tling tak mai, vân rama awm ta khân, kan rin aia nasain hêng lâwmna hi min rawn hriatpuiin zuk ring tlat ia le. Thil pakhat ka'n sawi ang e; ka lo theihnghilh dâwn mai tawh nghe nghe a. Tûk khat chu a khum bulah ka va kal a, Pathian chunga rinna nghat mi a ni chung khân, a fanu a ngaihtuahnaa a rilru buaizia chu mi lo hrilh a. Mahse amah chuan hlim hmêl hi a pu riau mai a, a hmel chu thlamuang chiah hian a lang a. A kutin mi ban a, 'Tûnah chuan, ka pu, ka fanu ka ngaihtuahna avânga ka thinlung phur rit zawng zawng chu hlih kianin a awm ta. Nizân khân ka han ṭawngṭai a, ka dam chhûngin chuti ang rênga khûn leh ṭhahnemngaiin ka la ṭawngṭai ngai lo. Tichuan, muanna duhawm tak leh Pathian thlamuanna ngei mai, ka la neih ngai hauh loh hi ka han nei ta a. Ka ṭawngṭaina chu chhân a ni ngeiin ka ring tlat a ni. Ka fanuin thil a tihsual lohzia hi hriat chhuah hun a la awm ngei ang a; Lal te nupa pawhin an fa angin a la enkawl dâwn a ni tih ka hriat avângin, tui tak maiin ka muhîl ta zuk nia,' tiin mi lo hrilh a. Kha pa fel tak, mi sakhaw mi tak mai khân, chuti chuan a ti a ni. Tin, chumi zânah ngei chuan a ni thlipui khân Lal huana pêr kûng kha rawn chhêm âwna zungbun bo daih tawh hnu kha rawn hmangin, Mari felzia kha a rawn lanṭîr tâk kha tih vawiin tlaiah khân kan han hre chhuak a, mak pawh ka ti kher mai. Chuti ang chuan ṭhahnemngai taka ṭawngṭaina chu a lo hlawhtling ta a ni. Tûnah ani chu thlân piah lamah chuan awm ta mah sela, a fanua hlimnate hi a la rawn hre phâk ve zêlin, kan lâwmnate hi min la rawn ṭâwmpui ve zêla ka rin avângin ka thlamuang viau

a ni. Chumi zâna he mi fel tak mai ṭawngtaina chhâna lo awm zui nghal ta avâng chuan, heti ang thil min tilâwm êm èmtute hi a lo awm ta a nih hi. Chu chuan hêng chanchin hi Pathian remruat vek a nih a tirinawm tlat a ni. Hetah-hian a pâwng a puiin kan inhmu khâwm ringawt mai a ni lo va, hêng thil lâwmna min rawn thlensaktu, thil mak takte hi mumal nei lova lo thleng mai a ni hek lo. Kei mikhual pawh he lâwmna ropui tak maia ka lo awm ve hlauh mai hi, Pathianin A ṭhatnaa mi hruai vâng a ni. Pathian chuan Amah hriatpuitu atân Mari pain a thih dâwn ṭêpa thurûk mi hrilh te rawn sawi chhâwng tûr hian mi duh a nih hi. Pathianin khawvêl thil kal dân zawng zawng chungah hian thu A nei a ni tih hi kan hriat a pawimawh ngawt mai," a ti a.

BUNG 19

PINE HUAN TLAWH THU

Chuti ang chuan a lehpek awm chuang tawh lo hial khawpin, Mari chu an ngaihsakin an lâwm êm êm ṭheuh mai a. Pine Huana an awm lai khân thuamhnaw chu amah ngatin a inngaihtuah chawp a, puante chu a phawk leh tlo tûr ang apiang hi a neih theih tâwk a ni a; a inchei dânah pawh thingtlâng nula chiah hi a ni mai a. Mahse Lal fanu nula Amelia-i remruat leh thurâwnin Mari chu ama rualpui chiah, thleirâwl ve bawk hian incheina famkim mawi tak leh nalh tak mai hi a pe a. Tichuan Lal ina chêng ni âwm iêngin a lo inthuam thei ta a. Tin, Amelia-i chuan a hnênah chuan, "Tûn aṭang

chuan ka ṭhian leh ka kawppui tûr, eng lai pawha ka hnêna chêng ve tûr i lo ni tawh si a, chuvângin i inthuamna pawh thlâk nghâl tûr a ni," a ti a.

Tûkṭhuan ei kham chuan ṭal chuan tawlailîr khalhtu chu Pine Huan kal nâna inbuatsaih tûrin thu a pe a. Mari te pafa chunga nasa taka ṭhat lo chhuahtute kha va hmêlhriat a duh a ni a. An kal lam chuan chu mite chanchin chu Mari an zâwt a. Ani chuan hlim ni hmêl an hmuh ngai lohzia leh tar atama lungngai rêng rênga an awmzia chu a hrilh vek a. Pine Huanah chuan tûn hma lamin tawlailîr rêng rêng tûna mi anga nalh phei hi chu a la kal ngai lo a ni âwm a. An va thlen chuan an lo hmu duh hlawm khawp mai a. Kawngka bula tawlailîr ding a han hmuh chuan Lo neitute monu kha a lo chhuak thuai a. "Ka pu, eng nge in duh tâk le? Hêng nulate hi i fanute an ni âwm e maw?" a han ti a. Nulate chu chibai a han bûk dâwn a, a pakhat zâwk kut chu a han vuan hman chauh tih hian Mari kha a ni tih a han hre ta a, a ṭê ṭhawt a, khawih thiang lo khawih ang mai hian a kut chu a la leh thuai a; a hnung tawlh a, a sen awp awp a; a zah avângin a lo dâng ta sâwp sâwp mai a. Lo neitupa kha an huanah a feh a. Chu mi ṭha tak mai hnênah chuan Lalte nupa leh Amelia-i chu an va kal ta vat a, a kut chu an vuan a, an theih ang tâwka Mari te pafa chunga ṭhat an lo chhuah avângin lâwm thu an hrilh a, Ani chuan, "A, kha mi ṭha tak mai kha ka tân lâwm thu hrilh a ṭûl zâwk asin maw le. A-mah kan awmpui avâng khân Pathian malsâwmna pawh kan dawn phah a. A thu min râwn te pawm ni phei ilang chuan, heti mai hi kan ni hauh lo tûr asin maw le," a ti a.

Chutih lai chuan Mari chu lo neitunu pindan têah khân a va kal a, tin, a kutah a chelh a, a rawn kai chhuak a.

An monu kha ral khatah hian a lo ding a, "Eng tizia chu ni tak ang maw aw! Tûn hmaa kutdawh vâkvai mai mai kha a lo va ropui ta êm! Heti ang a nih tûr te chu han rin lâwk ngaihna pawh a awm loh tehlul nên khân. Kan khuaa mi rêng rêng chu min hnuaichhiah zo ta vek mai a! Tu nge a nih lah chu hriat huai a ni si a," a lo ti rilru a.

Hmuhsitna leh thinur hmêl a putna chuan chu nu mize chhûngril chu a tihlan avângin, a ngaihtuahna thute chu Lal chuan hre chiah kher lo mah se, "Saw saw chu, nu sual tak a ni phawt mai," a ti a. Ngaihtuah dîng tak chungin huan chu vawi hnih a han vêl chhuak a. Tin, Lo neitupa bulah chuan a han ding a, "I e, ka pu, thu râwn tûr che ka nei a. Mari hnênah hian, a pa'n a lo enkawl ṭhin huan zau vak lo ka pe a. Mahse, amah Mari chu mahnia han khawsa hrang mi a la ni si lo va. Chutah chuan in awm duh mai lâwm ni, ka ti a ni. Thlai leh pangpârte in duh apiang in chîng ang a, in tân pawh hahdamna leh rilru nawmna pawh a ni mahna," a ti a. Amelia-i te nufa leh Mari khân Lal thurâwn chu pawm mai tûrin Lo neitute nupa chu an lo thlêm bawk a. Mahse anni pawh chu thlêm vak pawh an ngai lo va, an nun dân hrehawm tak kalsan chu an lo châk êm êm zâwk a.

Chutih lai chuan an fapa kha a feh a lo hâwng a. An huana tawlailîr leh a hnûktu sakawr vâr pali, nalh tak tak maite a han hmuh chuan, eng tizia nge ni ta ang tih hriat hlân a nghâkhlel khawp mai a. An thu lo sawi mêk chu a han hriat chuan, a

nu leh a pa mi ţha tak maite han ţhen vêl chu huphurh teh mah se, an kal chu a remti ve a. Anmahni monu ngei khân a tihduhdah êm avângin a lungngaihpui êm êm ţhîn a; an tân hlimna zâwk kawng pawh a ni ang tih a rin avângin a lâwm hle a. Chûng thute avâng chuan, lo neitute monu kha a lâwm khawp mai a; tichuan Lal hnênah chuan, "Hêng tar pahnihte hi min lâk bosak dâwn a nih chuan thil lâwmawm tak mai min rawn thlensak zuk nia le," a ti a. Lal chuan an inpeih fel veleh, chûng lo neitute nupa chu rawn la vat tûrin a tiam a. Tichuan tawlailîrah an chuang a, an haw ta a.

BUNG 20

KHAWVÊL HMANGAIHNA RAHTE

Lal, mi ropui tak khân a thutiam kha a hlen ta ngei a. Favâng a lo thlen leh chuan, Lo neitute nupa hruai tûr khân Eichbourg khua aţangin tawlailîr a va thawn ta a. A nu leh pa te nêna an han inţhen dâwn chuan, an fapa chu lungchhe takin a ţap ta a. An monu erawh kha chuan an kal hun kha thleng thuai thuai se tia nghâkhlel taka lo thlîr reng ţhîn a nih avângin, an han kal dâwn ta chu a lâwm êm êm mai a. Tichuan an kal ta a, an fapa chuan mal sâwmsakin a thlah a, an monu erawh chuan ânchhia a lawh zui zawrh bawrh mai a.

Khawngaihna nei lo mi leh tangka sum leh hausakna ît miten an tuar fo ang rêngin, he hmeichhe suaksual tak mai chungah hian, a pasala nu leh pa te chunga a sualna rah chu a lo thleng ta a. A

pawisa chu dâwrkai pakhat hnênah kum khata za zêl-a chêng sâwm pung tûrin a dah a. A pung a lâk pawhin a dah belh zêl a, kum tina a pung a lâk chu chuti ang chuan a pung ûmin a dah belh zêl ţhîn a. A ngaih dân chuan, hmeichhia azawnga nuamsa ber niin a inring a; tûn hnu kum sâwm emaw, kum sawmhnih emaw vêla a pawisa a lo pun hnem tawh dân âwm han chhût vêl aia nuam tih zâwk rêng rêng a nei lo va. Chutih taka a inngaihtuah hlim lai chuan, thil râpthlâk tak mai hi a chungah a lo thleng ta phut mai a. Dâwrkai-pa kha a lo chesual ta a, tin, a sumte chu lal thupêkin hralhsak a lo ni ta a. Chu thil thleng chuan chu nu chu a barakhaih nasa khawp mai a. Chumi thu lungngaihthlâk a han hriat aţang rêng rêng chuan mutmu pawh a tuah thei tawh lo va. A tangka sâng tam fêt aiah khân za tlêm tê lek mai a lo hmu lêt ta mai si a. Tichuan bei-dawnnain a lo khat zo ta a, nun pawh thlahlel tawh lovin, thih a lo duh ta hial zâwk mai a. A lung-kham phurrit avâng chuan a lo chak lovin, a lo chau ta telh telh a; tin, sikserh a rawn vei leh ta nghâl a, a dam chhûng zawngin chu natna chu a tuar ta nghe nghe a ni. A tâwpah chuan a dam lo chu a lo na zual ta viau mai a, a pasal chuan Erlenbrunn khaw Pastor kha amah rawn en tûrin a va sâwm ta a. Ani chuan a dam loh chhûng chuan a rawn kan fo va. A sual sima, nun dân thara nung tûr leh khawvêl thilte hawisana, Pathian lam hawi tûrin aw nêm tak hian a thlêm ţhîn a. Mahse, chutia Pastor-in a thlêmna chu ani chuan a lo thinrim phah zâwk a. Ngai thiam âwm lo fahran hian Pastor chu a han en a, "Ka hnêna simna thu rawn hril tûra Pastor-pa a lo kal hi ka ngai thiam miah lo mai.

Hêng thute chu Dâwrkai-pa, kan pawisa min rûk-saktu hnênah va hril zâwk ang hmiang, hmeh pawh a inhmeh ngawt zâwk ang chu.

"Kei zawngin han sim tûr tehchiam ka neih ka hre lo ve. Ka peih loh hma kha chuan, Pathianni apiangin ka inkhâwm zat zat zêl a; in lamah lah ni tinin ţawngţaina thute ka sawi ziah hawk si a. Inthlahdah miah lovin pawisa ka tuak ţâng ţâng zêl a, mi ţha leh inren dân tâwk thiam ber anga awm ka tum ţhîn a. Tumah hi mi han dem thei tûr ka hre bîk lo ve. Mi rethei, ka ina kut rawn dawhte zîngah kutruaka ka kaltîr leh tâk sawi tûr hria pawh an awm lo vang. Chu aliama ţhain engtin nge kan nun chuan dâwn? Pastor hian a bial chhûnga mi, Pathian thu âwih leh, mi fel ber berte zînga mi angah mi ngai zâwk tûr a ni asin," a han ti a.

Chu mi nun dân siam ţhattîr tûr chuan Pastor zahawm tak mai chuan chiang lehzualin a han sawi leh ta a, "Khawvêl thil zawng zawng ai hian tangka i ngaina zâwk a, i sum ngainatna chu khawsak thiamna angin i ngai nâ a, i tân milem biakna a ni zâwk a. I thinurnate pawh hi i sualna a ni ta zêl a ni; ţhatna kawnga duhawm ber, mahni nu leh pa te hmangaihna pawh i nei hauh lo va. I duhâmna avângin i pasal pawh hrehawm ti rêng rêngin i awmtîr a. Fahrah rethei, Mari pawh khawngaih hauh lovin i hnawt chhuak a; tin, i pasala nu leh pa te, tar tawh tak mai te pawh kha i kaltîr bawk a. Khâng mite kha nangma nu leh pa te ngei anga ngaia i enkawl leh i chawimawi tûr asin an nih. I hausak ţhin vei nên, mi retheite chunga thilphalna te i nei lo lulai êm mai a; kutdawhte pawh an kal leh

thuai nân tiin chhang them tê reuh tê emaw, pangpârte emaw i lo pe ringawt a, Pathian hmangaihna dik tak anga tihtak zeta mite hmangaihna hi i hre phâk miah lo mai a; Kristianna awmzia ber chu, Pathian leh mihringte hmangaih hi asin ni. Biak inah te chuan inkhawm ngun intiin inchhuang viau mah la, inkhâwm ringawtin a chhandam thei lo che a, ṭhat pawh i ṭhat phah hauh loh hi. Tin, a tâwp berah chuan, i ṭawngṭainate zawng zawng kha thinlung chhûngril, hmangaihna aṭanga lo chhuak pawh a nih loh avângin, ṭawngṭaina tak tak pawh a tling zo hlei nêm," a ti a.

Chu nu chu, dam lam pan chuang lovin zankhua khuain a khuh tlaivar zak zak mai ṭhîn a. A rilru kawm leh duhâmna avâng chuan, damdawi leh ei tûr thil ṭha pawh a inngaihtuah phal lo va. Rilrua ngaihtuahna eng ang mah hian a tuarna chu a tinêp zo tawh lo va, Pathian hnêna inpêk leh A duh zâwng anga awm tum te chu a duhin a duh dêr lo mai a. Pastor ṭha tak mai chuan a theih tâwkin a thinlung chu siam ṭhatsak tumin a bei a, a thih dawn hnaih lamah chuan a rilru chu a lo nêm deuh hlek bawk ṭhin nâ a, simna tak tak a nei ngai lo rêng rêng a. A tawpah chuan a vâng lai hun takah chuan a lo thi ta a. Tangka sum ngainatna leh thinchhiatna te, khawvêl hmangaihna te a ṭhat lohzia entîrna tûr mai chauh a lo ni ta a ni.

BUNG 21

MARI NGAIHDAMNA THINLUNG

Hun eng chen emaw lai hnuah chuan, Mari chu Lal chhûngkuate nên chuan khawpui lamah an kal leh ta a, chutah chuan thla eng emaw zât lai chu an han awm rih a. Chuta an awm lai chuan, tûk khat chu an hnênah chuan Pastor pakhat, mi zahawm tak mai hi a lo kal a, Mari chu dam lo en tûrin a rawn sâwm a. A hnênah chuan, "mi pakhat dam lo, na tak mai, rei pawh dam dâwn tawh âwm lo tak mai hian, a thih hmaa biak che a duh a, chuti lo chu thlamuangin a awm thei lo rêng rêng a. Nang lo chu tu dang mah a be duh a ni hek lo," a rawn ti a. Chu sâwmna thu a han hriat chuan, Mari chuan mak a ti viau mai a. Engtia tih tûr nge ni ang tih thuah Lalnu kha a han râwn a. Ani chuan a rawn kotu kha zui mai tûrin a hrilh a. Khawpui dai hmun kilkhâwr deuh mai lamah hian an kal dûn ta a; nakînah chuan kawtthlêr zîm tê pakhat sîrah hian in ṭawp deuh mai kawngkâ hi an va thleng ta hlawl mai a. Kailâwn chhâwng nga lai a awm a, a chhâwng chungnung ber pahnihte chu chhe tawh tak tak mai zîm tê ṭê, thim tak mai hi a ni a. Kawngkhâr hlui tak mai pakhat, thingphel kilh khâwm deuh ṭêt ṭûta siam hi an han thleng a, a hruaitu chuan, "Hetah hian a nia, lo ngawi lawk rawh aw," tiin a chhûngah chuan a va lût zawk a, a lo chhuak leh thuai a.

Tichuan chu pindan chhe deuh maiah chuan an inhruai lût ta a. Chuta a tukverhte chu zîm tê tê, bâl tak mai, a dârthlalang kehte lehkha phêka thawm ṭeng ṭung tawh hi a ni a. Bungraw dang pawh a

awm lo va, khum tawlailîr chunga innghat leh, chair chhe tawh tak mai leh, lung tuibêl chauh hi a awm a. Khumah chuan dam lo, hmêl râpthlâk deuh mai pu hi a lo mu a. A aw chu thi ţêp tawh aw ang mai hi a ni a, a kutte chu ruh leh vun ringawt hi a ni mai tawh a. Mari chu a tha a khûr zawih zawih mai a. A nakinah chuan, chu dam lo ţawng fiah lo tak mai aţang chuan, chu mi khawngaihthlâk tak mai chu Eichbourg lal ina mi, a manganna tinrêng tuartîrtu, Juliati kha a lo ni reng mai tih a han hre ta a. Pastor hnên aţang khân Mari kha khawpuiah lal chhûng zînga a chên ve thu a lo hre tawh a ni a. Tin, tûna amah rawn tlawh tûra Mari a han chahna chhan hi chu, zungbun chungchângah khân a ngaihdamna dîl a duh a lo ni a. Pastor hnênah khân, Mari chu a hming hrilh lo tûrin a ngên a ni a, chuti lo chu ani kha a thinrimin a lo kal duh lo mai ang tih a hlau va. Mari hi Kristianna rilru ţha tak mai nei nghet tlat mi a ni a; chu hmeichhe khawngaihthlâk tak mai hnênah chuan, hun rei tak ata tawh kha a lo ngaihdam tawh daihzia leh, a thinlung chhûngril taka amah chu a khawngaiha, a lainatzia chu chiang takin a hrilh vek a. Juliati chuan, "A pawi teh zawng a nih hi. Ka lo sual nasa êm mai a, hêng hi ka chan tâwk a ni chauh rêng e. Pathian chu ka ngaihsak loh avâng te leh, thu ţha ka pawm duh lohna te, incheina leh fak derna te, hlimhlawp mai mai ka hlutsakna te kha ka retheihna bul a lo nih hi. Ka âtna ka thih phah dâwn a ni e. Â!" tiin lungchhe tak maiin a ţap ta zawih zawih a. "Khawvêl lo la awm tûrah chuan lungngaihna nasa zâwkin mi hmuak ang tih ka hlau a ni. Nunrâwng tak maia ka lo tihhrehawm tawh hnu, nang chuan mi ngaidam ta chu a ni a, mahse

Pathian thinurna ka thlarau chunga a awm chuan mi la tilungngai êm êm a ni," a ti a.

Mari chuan rei fê chhûng a ti-tipui a, a sualna a sim chuan amah lo la lâwm duhtu Chhandamtu duhawm tak hnên lamah chuan hruai a tum hrâm hrâm a. Mahse a tum ang chu hlawhtling lovin a hawsan ta a. Juliati, a sualna avanga beiseina pawh awm lova lo boral tûr chu a han ngaihtuahin a khawngaihin a tuarpui êm êm ṭhîn a. A rilru chuan, "Kha mi hmêl râpthlâk deuh mai kha, mi hmêl ṭha tak ṭhîn, Juliati kha lo ni rengin le," tiin a ngaituah neuh neuh ṭhîn a. Kan Chhandamtu thu sawi hi a thinlung chuan a hre reng bawk a: "A hawtute che u chungah chuan thil ṭha ti ula, a tihduhdahtute che u chu ṭawngṭaisak rawh u," A tih thu hi. Chûng thu chu a rilruin a ngaihtuah a, tichuan Juliati chu a mangannaa va ṭanpui tûrin, Lalnu hnênah chuan a ngensak ta a.

Tin, Lalnu, mi ngilnei leh thilphal tak mai khân Juliati tân chuan damdawi te, ei tûr leh a mamawh zâwng thil engkim mai chu a va thawn ta a. Mahse a lo tlai lutuk hman tawh a.

Kum sawmhnih pathum mi niin, Juliati kha a thi a; âwm lo lutuk thleng thlenga mahni nawmsakna leh hlâwkna ngaihtuah avânga mi dangte hrehawm tuartîr hi thil âtthlâk leh, sualna nasa tak a nihzia tihlanna tûr chauh a lo ni ta mai a. Pathian tel lovin leh, beiseina pawh nei hek lovin, a nun dân pângngai kha simna pawh nei miah lovin a thi ta a ni.

BUNG 22

MARI, MI HLIM THEI LEH ṬANGKAI

A kum leha tuifûr a lo tlâk leha, thingte an lo chawr buka, pangpârte an lo pâr leh chuan, lal ṭe nupa leh an fanu Amelia-i chu Eichbourg khuaa an in lamah khân an kal leh ta a, an hnênah chuan Mari pawh a kal ve a. Tlaiah chuan Eichbourg an va thlen dâwn lai vêl hian, Mari chuan Biak In te, lal in te leh a pa nêna an chênna ṭhin in te kha a han hmuhin a insûm zo mawlh lo va, a mittui a lo luang ta zawih zawih a. "Aw! hmâna Eichbourg ka chhuahsan nî kha chuan, hmuh leh nî pawh awm-a ka rin loh vei nên khân le. Pathian hi a va ṭha-in, A mi kaihhruai dân hi a va mak tehlul êm!" a ti a. Lal hnuaia mi lianho leh, a hnathawktu dang zawng zawng chuan lal chu an lo hmuak a. Mari an lo hmuh leh tâk avâng chuan an lâwm a, lâwm thu an hrilh noh noh mai a. Tin, rorêltu putar, hmâna rorêlṣaka thiam loh chantîitu pawh khân, nêm takin a kutah a han vuan a; amah ṭanpuitu a hnuaia thawkte zawng zawng hmaah chuan, Mari hnênah ngaihdam a dîl a. Mari te hrehawm tuarna zawng zawng kha a mawhphurtu ber a nihzia leh, a ṭheih ang anga a thiam lohna kha siam ṭhat a peihzia te a puang ta a.

A tûkah chuan Mari chu zîng fêah a tho va. A pa nêna a chênna hmun leh, huan te kha en tûr-in a va kal ta vat a. A kal paha a mi hmuhte chuan, amah lo lâwmin, hlim hmêl an pu siah vek mai a. Lo neitute nupa khata lo khawsa tate kha, amah chu hmuak tûrin an lo chhuak thuai a. Hlim tak leh nuamsa taka an khawsak tâkzia chu an lo

hrilh var a. Lo neitupa kha lâwmin a mittui a lo tla zawih zawih mai a. Mari hnênah chuan, "Chênna tûr in nei lova in awm lai khân, kan inah khân kan chêntîr che u a, tûna hetia keimahni in ngei aṭanga hnawh chhuahna kan lo tawh hian he chênna hmun nuam tak mai hi nangin min pe ve ta thung a nih hi," a ti a. A nupui chuan, "Ni e, eng lai pawhin ngilneihna leh mikhual chunga ṭhatna entîr hi thil duhawm tak a ni fo a ni. Keini pawh hian heti lawk hian a lâwm man kan hmu lêt mai ang tih ngaihna kan hre ngai miah lo asin," a ti a.

Lo neitupa chuan, "Ni tehlul e le! Khatih lai kha chuan, a hetih tûr hi kan dâwn phâk awzâwng nêm; kan tihchhan pawh a ni na hek lo. Eng pawh ni sela, he thufing: 'Mi chungah thil ṭha ti la, tichuan i chungah mi'n thil ṭha an ti ve dâwn zuk nia' tih hi a lo dik na meuh mai a nih hi," a ti a. Mari chu in chhûngah chuan a va lût a. Pindan leh a pa ṭhutna ṭhin lai hmun te a han hmuh chuan a lung a lêng êm êm mai a. Huan te chu a han fang vêl a. A pa thing phunte khân a pa hmêl chu a mitthlain a hmuhtîr avângin a fâwp zêl a. Apple thei kûng kiang a lo thlen chuan a dinchilh a, chutih lai chuan a pâr vul chûk mai a. An huan inah chuan a han châwl a, hlim tak maia a pa nêna an lo khawsak dun ṭhinna hmun a han hmuh chuan a mittui chu a lo sûr zung zung mai a. Huan chu a han thlîr vêl chuan, a pa kha hmu ve reng hian a inngai tlat a. Mahse tûnah chuan hmun nuam zâwkah a chèng ta a, hemi khawvêla a chi theh rahte kha a seng ta a ni tia a han ngaihtuah chuan, a thlamuangin a rilru a nuam hudi a.

BUNG 23

HUN HLIMAWM

Kum tin hian lal chhûngkuain Eichbourg khuaa an ina chawlhkâr eng emaw zât lai nipui chawlh an hmannaah te Mari chu a tel ve ţhîn a. Chuti ang hunah chuan lal nula Amelia-i nêna inkâwmin, dai vêl hmun nuam tak maiahte lêngin ni lum te an ai dûn thîn a. Mi tin mai duhsakna leh chawimawina a hlawh a, a theih ang tâwka thil ţha tiin Pathian rawng a bawl ţhîn. Chu khuaa naupanghote zînga awma, an hnêna an Chhandamtu chanchin sawi te hi a châk zâwng tak a ni a; tin, chuti anga anmahni a zirtîrna avâng chuan, an zînga mi tam takin Pathian hnênah an thinlung an la rawn hlân ang tih a ringin a lâwm êm êm ţhîn.

Tûk khat chu chûng nula pahnih, Amelia-i leh Mari te chuan dâwhkânah puan an ţhui dûn malh malh a. Chutih lai tak chuan roreltu (thu buai remtu) kha an rin lâwk hauh lohvin a lo kal ve thut mai a. Ţhutna pindanah chuan lo lûtin lal nula leh Mari chu zah taka kûnin chibai a han bûk a. Kawr fual tûn lai deuh mai leh sam lem, nalh taka chei nêna rawn induang a ni bawk a, a lo kal dân chu a narân lo deuh riauvin a lang a. Nulate pahnih chuan a ngaihna an hre lo dûn kher mai a. "Han biak lawk che ka duh mang e, Mari," a han ti a. Mari chuan a ngaihna a hre lo ang reng khawp mai a; thui lo tê a han zui a, "Eng tak chu sawi a duh ni ang maw," ti rilruin, ding chungin a ngaichâng ta ran mai a.

Rorêltu chuan, "Ka fapa Frederick-a chungchâng thuah a nia. Ani hi Khawpui Komiti Hotu chhangdâwl atân leh tûna ka dinhmunah hian ka ai la rawn awh tûrin lalin a ruat tih pawh i hria a. Nimin khân a thurûk mi hrilh a. Fapa tlangvâl tha tih dân âwm rêngin, i laka a rilru putzia, a thinlung taka a duh êm êmzia che a la tihlan hma hauhvin keimah mi hrilh rû a. I nungchang ngaihsânawm tak te, i felna leh i nun ngainatawm tak te hian a thinlung a hneh êm êm a, han nei duh hlauh lang chuan a lâwm ngawt ang," a han ti a. Hetih lai hian Mari chu rose pâr vul tîr ang mai hian a lo sen deuh tân tân a.

Rorêltu chuan a rilrua a veizia a aw-ah pawh lang chhuak hialin a han sawi chhunzawm leh a, "Ka fapa hi han nei duh lang ka va'n ti êm. I lak-a ka thil tihdik loh kha ka han ngaihtuah hian a siam that dân awm se ka ti thei êm êm a. Ka fa-pa hi dam chhûng kawppui atân han nei duh hlauh mai lang chuan, kha thubuai vânduaithlâk tak maia dik lo deuh maia thu remna ka lo siam tâk chungchângah khân, a tha zâwnga thil han tihlehna kawng ka tâna a rawn inhawnna remchâng a nih ka beisei tlat a ni," a ti a.

A thu sawi duhte a han zawh hnu chuan, Mari chhânna nghâkhlel taka ngaichângin a han ngawi vang vang a. Mari chu a hamhaihin a inngaihtuah buai deuh va, sawi tûr ahleih pawh a hre mai lo va. Rorêltu fapa chu, mi dinhmun sâng deuh lam tân pawhha han jai phal chi loh tak mai hi a ni a. University tha bera thiam taka lo zir chhuak tawh, tûn hnu hun zêl tûr hmabâk thu pawha dinhmun ngêlnghet taka awm tawh sa a ni a. Nun dân thuah

mize ţha leh nungchang mawi kawng tinrênga sawisêl bova ngaih hi a ni a, mi nunnêm, ngilnei, pa tak leh huaisen tak mai a ni. Taksa pian phung nalh leh inphut tâwk tak a nih avângin hmeichhe tân pawh ngaihno bei, mite pawhin mâkpa atâna an duh thusâm ang chi hi a ni a.

Frederick-an amah a han hmuh phat aţanga a rilru a pêk leh a hmangaih zêl-zia chu Mari chuan a hre nain, chu tlangvâl chu mi mal dinhmuna phû phâk lo hlea a inhriat avâng leh, amah nula lêr lo leh nungchang ţha tak a nih avângin, rilru suangtuahna mawi lo leh âtthlâk lakah a invêng tlat ţhîn a; Frederick-a chu a thinlung taka duh ve êm êm chungin a hîpna laka a rilru inpêk chu dan nghâl tlat a tum ţhîn a. Chawfâk khama huana a kal leh, a khawlai lênnaahte pawh hian amah chu pumpelh a tum lui hrâm hrâm ţhîn a.

Chutih hun laia a tihdân ţhin anga Frederick-a pa hnên aţanga an inneihna tûra rawtna a lo awm tâkah chuan, lâwm taka han remtih nghâl rap mai hi a châk a; mahse nula fing tak ngang kha a ni a, a rilru chu a tilang nghâl mai hauh lo va. A lo rin lâwk phâk hauh lohva chuti anga inneih rawtna lâwmawm tak mai a han dawng phut mai chu, inngaihtlâwmna rilru nên, zak hmêl takin, phâwk deuh hrâ hian mak pawh a tih zâwkzia a han sawi a; amah pawhin han inngaihtuah chian ve tê tê te pawh a duh thu sawiin, lal te nupa chu a nu leh pa anga a chunga mawhphura amah enkawltu an nih tawh avângin anmahni be zâwk tûrin a ngên ta a.

Chu tak chu rorêltu pawh chuan a lo beisei dân a ni rêng a, amah a lo ngaihsânna pawh a nghet

sawt mai nghe nghe a. Lalte nupa hnênah chuan palaiin a kal nghâl ta chung chung a. Anni nupa pawh chu chuti ang thu lâwmawm an han hriat chuan an lâwm ve khawp mai a.

Lal chuan, "Rorêltu duh tak, chu, thu lâwmawm ber mai min rawn thlensak zuk nia le. Mi va han tilâwm êm. Kan nu nên hian Frederick-a leh Mari hi inhmeh hle hian kan lo hre dûn ṭhîn asin; mahse i rîlrem zâwng ni chiah si lova kan ngaih dâna kalpui che kan hlauhthâwn avângin, kan duh thusâm chu kan tilang ngai lo zâwk ṭhîn a. Mi dangte chungchânga inrawlh emaw, kan dinhmun avânga mi ngaih dân chal delh te hi kan duh ngai hauh lo va. Chuti ang chuan ı thu han thlen hi a lâwmawm bâkah nangma rilru ngei aṭanga lo chhuak a ni bawk nên, kan lâwmna a thuah hnih ta nghe nghe a nih chu le," tih pahin a nui hawk hawk a.

Lalnu chuan rorêltupa hnênah chuan, "In lâwmpuiawm khawp mai. Mari tluka mo ṭha i hmu ngai ngût lo vang. Mihring nunna atâna zırtîrna sikul ṭha ber, tuarna leh harsatna nasa tak kâra hlawhtling leh fakawm taka lo kal tlang tawh a ni a; Mari hi chu thinlunga inngaitlâwm, mi ṭha, mi pawi sawi lo, thilpal leh taima deuh mai hi a nia. A pa kha a lo fel kher bawk a, kawng tinrêngin a ṭha zâwngin a lo kaihruai puitling a ni ber mai. Chhûngkaw nun leh in chhûng khawsak kawngah a felzıa chu thu khat, kum sâwmpanga pawh a la tlin hma apangin chhûngkaw khawsak a rêlin a vawng fel thlip thlep mai ṭhîn a, chu bâkah, huan enkawl lam hna te hi a tlin teh asin. In tlangvâl tân chuan nupui duh thusâm tling, a nun tihlimtu a ni ngei ang ka tingam zân mai," a han ti ve a.

Chuti anga inneihna lam han rawt vêlah chuan lalnu chu a phûr khawp mai a, Mari pawhin rem a ti ve ngei ang tih hre sa ang hrimin, rem te a ruatin, inbuatsaihna te a nei nghâl ta chung chung a. Hmêl hlim leh lungawi tak mai hian, "He inneihna hi a ropui thei ang ber tûrin ka ti dâwn a ni. Biak Inah inneihna urhsûn leh ropui taka buatsaih a ni ang a, tin, kan ina pindan zauvah lal chhûngkaw ruai pawh pui tham takin ţheh a ni ang. An inneih nî atâna Mari ka han chei mawi tûrzia mai chu, in la hmu mai ang. Zungbun pawh kha a bun theihna remchâng a lo awm dâwn ta a nih chu. Chuti ang zâwnga lo tintuah ngaihna pawh neih thiam a har tehlul nên khân maw," a han ti a.

Eichbourg Pastor remtihnain Erlenbrunn Pastor fel tak mai kha a inneihtîrtu atân sâwmna siamin an va chah ta nghâl a.

Lalnu chuan chumi khuaa inneihna leh mo lawmnaa la ropui leh hlimawm berin, khua a han tihhlim dân tûr te rilrua lo suangtuah hlim vêl chungin "Hei hian Mari pawh a tilâwm khawp ang; a lungngaihnate lo ţâwmpui zêk tawhtu an Pastor fel tak mai khân a lâwmna pawh a rawn ţâwmpui chu a inhmeh dâwn teh e," a han tizui a.

An lo nghahhlelh êm êm inneih nî chu a lo thleng ta a; khuain a zir a, ni chhuak pawh a mawi kher mai a, pangpârte an vul mawiin thing leh thlai hnahte pawh an hring nalh êm êm mai a. Hlim leh lâwmna rilruin khawtlâng boruak a luah khat a. Naupangte hlim takin an au chiah chiah a, savate pawh mawi takin an hrâm nauh nauh bawk a. Khaw mipuite chu an thawmhnaw ţha ber ber rawn

inbelin, chumi kum chhûnga an khuaa thil thleng ropui ber mai lâwm tûr chuan Biak In an rawn pan ta nguah nguah mai a.

Mosu chu a hmêl a hlim sârh mai a, lukhum sen-dâng a khum a, a inkhuhna pawh lei thleng hnaih khawpa sei leh, puan âwng deuh sir siar nalh taka thui mawi kawr hain a inthuam a, chu chu lal chuan Biak Ina a hmun tûrah chuan a rawn hruai lût a. Chuti anga Marin maichâm lam a rawn pan phei lai chuan mawi takin hla an lo sa mêk a. Tichuan dâr a lo ri a. Mi tin mai chuan Mari chu an en thup mai a, amah pawh chuan mit a lain en chet a dâwl kher lah tak a, a incheina leh a ruangâm nalh-na bâkah, nula thinlung thianghlim, inngaitlâwm leh ngaihno bei duhawm tak a ni bawk a. Chutih lai chuan mo chu lo nghâkin mo neitu chu maichâm bulah chuan a lo ding zân mai a. Amah chu dâr pharh tha dêrh dâwrh, pian hmang nalh thlerh thlawrh, chhûngkaw dinhmun sâng zia nun phunga nei phâk tih hriat tak mai hi a ni a. An inhmeh dûn kher mai.

A inneihtîr hma chuan Erleabrunn Pastor chuan inkhâwmho hnênah chuan thuhma tlêm azâwng a han sawi phawt a. Mari pain pa nih tling tak maia a fanu a lo enkawl hlawhtlin thu-ah Mari pa a han fak phawt a. Mari chanchin pawh, a nupgchang thatna chhuanawm tak leh tûna dinhmun lâwmnawm taka a lo awm tâkna atâna Pathian khawngaihna avânga lâwmna thute tawi fel takin a han sawi a. Harsatna leh buaina tâwk te pawh tanpui zêl thintu Pathian chu nghet taka ring tlat tûrin a thu ngaithla-tute chu a fuih a. Tin, a bikin nu leh pa te chu

ñuñgchang ṭha leh nun dân dika an fate zirtîra kaihruai tûrin a ngên bawk a.

Inneihna ruai ropui tak mai chuan lalnu thilphalna rilru leh a rem ruat thiamzia a lantîr hle a. Chûng lai vêla an lo tih ṭhin dâna chuti ang ruai ṭhehnaa a laia tangkaraw nova thei an lo chhawpna ṭhin aiah chuan, pangpâr bâwm, chanchin ngah tak mai kha, pangpâr tharlâm rim tui tak taka rem khahin an hûng zâwk a. Chuta han hûn chu lal nula Amelia-i ngaih dâna tih a ni a, mi tin mai chuan âwm leh inhmeh an ti êm êm ṭheuh mai a. Erlenbrunn Pastor chuan, "Nula Amelia, mo chungchânga awmze nei deuh mai he pangpâr bâwm hi i va han dah langsâr thiam teh hlauh kher ve le," tiin a han fak a. Nupa tuak thar te lam chu hawiin an hnênah, "He pangpâr bâwm hian Pathian khawngaihna, enkawlna te, A thil siamte A ngaihsak zêlna duhawm leh Amaha innghahna nun kha a entîr a. In chhûngkaw nunah pawh hlimna duhawm lo thlêng zêl sela, nangmahni ngei pawh, he bâwm ang bawk hian nunna pâr mawi duhawm ber berin tihkhahin lo awm zêl ang che u," tiin duhsakna thuin mal a sâwm a.

BUNG 24

MARI PA THLÂN LUNG

Mari hnênah Amelia-in a tiam ang ngei khân James-a thlân lung chu an phun ta a. A lung phunna chu sailungvâr vâr chi a ni a, chutah chuan rangkachak hawrawpin a thu chu an ziak a. A lung

phun ziakah chuan a hming leh a kum te, huan enkawl leh, thiamhnâng lama ei ẓawng mi a nihna bâk chu engmah ziak tel lovin, Lal Isua ṭawngkam, "Kei hi thawh lehna leh nunna chu ka ni; tupawh mi ring chu thi mah sela, a nung reng ang," A tih thu hi an chuantîr zâwk a.

Tin, chu thu ziak hnuaiah chuan, Mari, a pa thlân chunga a awm lai ngeia a manganna ẓawng ẓawng lak aṭanga chhan chhuah nân Lalpan A hman Pangpâr Bâwm kha a lem mawi takin mitiri thiam tak mai hi Amelia-i chuan a kerṭîr a.

Chumi bâwm hnuai lehah chuan, he Pathian thu châng thianghlim hi an ziak a: "Mi zawn gzawng hlobet ang an ni a, an ropuina ẓawng ẓawng pawh phûl pangpâr ang a ni. Hlobet chu a vuai a, a pâr chu a tla a, Lalpa thu erawh chu chatuanin a awm reng a ni," tih thu hi.

Marin a lo kawm nêl êm êm ṭhin, Erlenbrunn Pastor, mi ṭha tak mai khân, amah ngeiina he lung phun hi a han tungding chu a lâwm êm êm a. Thlân chungah chuan pine kûng bukte chu daihlim nuam takah a inzâr ruih mai a; tin, rose kûngte kha an lo pâr vul a, a kuhmûm lo pâr dâwn lai mêkte leh, a pâr parh chiang tawhte nên, sailungvâr lung chunga an han vul châk mai chu, a aia mawi hi a awm chuang lo vang. Chu lungphun chu, chu thlânmual timawitu ber leh, a khua pawh tilârtu ber a ni a. Pastor fel tak mai khân chu thlân en tûr chuan mikhualte hi a sâwm zêl ṭhîn a. Mite rêng rêng pawh chuan huan pû leh thiamhnânga ei ẓawng mi thlân lunga pangpâr bâwm thla han chuantîr chu inhmeh an ṭihlâwm khawp mai a.

Pastor chuan mite hnênah chuan, "A! a inhmeh mai bâkah pawh, in rin aia nasain, he pangpâr bâwm hian chanchin a nei ngah ang, a chanchin hi kan khuaa mite pawh hian ngaihnawm an tiin an ril-ru a khawih teh asin. Hêng lai hmun te pawh hi a lei tihnâwng hial khawpa mittui far tawhna hmun a nih nghe nghe hi," a ti ṭhîn a ni.

Chuti ang chuan mikhualten an ngaihthlâk châk phawt chuan, chu PANGPÂR BÂWM chanchin chu a hrilh zêl ṭhîn a. Tin, chutia a sawi apiang chuan he thawnthu pum puiina kawhhmuh a tum ber: PA-THIAN NGAIHSAK LEH MIHRING LAKA RIN-AWM MI CHU HMÊLMA HLAUHAWM BERTE HUATNA PAWHIN A TICHHE ZO NGAI LO VANG," tih thu dik ropui tak hi a thu tâwp nân a hmang ziah ṭhîn a.

Chutichuan, eng pawh lo ni sela, Mari anga Pa-thian ṭih mi, dâwt sawi ngai lo, Pathian chunga rin-na nghat tlat mi, Lal Isua hnêna thinlung hlân phal-a, chatuan ropuina chang ngei tûr mi ni ve tûrin, chhiartu zawng zawng te chu kan ngên a ni.

A TAWP TA